T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

OSMANLI-MACAR İLİŞKİLERİ VE MACAR MİLLİ ARŞİVLERİNDE BULUNAN OSMANLICA BELGELER KATALOĞU (1536-1728)

Ali TÜZEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Güner DOĞAN

Çankırı – 2019

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

OSMANLI-MACAR İLİŞKİLERİ VE MACAR MİLLİ ARŞİVLERİNDE BULUNAN OSMANLICA BELGELER KATALOĞU (1536-1728)

Ali TÜZEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Güner DOĞAN

Çankırı – 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Bilimsel Etik Bildirimi..... ii

Tez Kabul ve Onay iii

Önsöz.....iv

Özet.....v

Summary.....vi

Kısaltmalar.....vii

GİRİŞ 1

BÖLÜM 1: MACARLARIN VE OSMANLI MACARİSTANI'NIN KISA BİR TARİHİ.....4

1.1. Macarların Kökeni ve Macaristan'a yerleşmeleri.....4

1.2. Ortaçağ Macar Krallığı Dönemi (15.Yy'a Kadar).....5

1.3. Osmanlılar, Osmanlı-Macar Rekabeti ve Ortaçağ Macar Krallığı'nın Sonu.....8

1.4. Osmanlı Macaristan'ı Dönemi.....18

1.5. Osmanlı Macaristan'ında Yönetim ve Hayat.....29

BÖLÜM 2: MACAR MİLLİ ARŞİVLERİNDE BULUNAN OSMANLICA BELGELERİN KATALOĞU.....33

SONUÇ 116

KAYNAKÇA 118

EKLER 125

ÖZGEÇMİŞ..... 130

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım Osmanlı-Macar İlişkileri ve Macar Milli Arşivlerinde Bulunan Osmanlıca Belgeler Kataloğu (1536-1728) adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

29 / 04/ 2019

Ali TÜZEL

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ali Tüzel tarafından hazırlanan *Osmanlı-Macar İlişkileri ve Macar Milli Arşivlerinde Bulunan Osmanlıca Belgeler Kataloğu (1536-1728)* başlıklı bu çalışma, *27.05.2019* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *oybirliği* ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Tarih* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Dr. Öğretim Üyesi Güner DOĞAN	İmza: ……..
Üye	: Doç. Dr. Ahmet ÖZCAN	İmza: ……..
Üye	: Dr. Öğretim Üyesi Sibel KUNDAKÇI	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../..../ 201.. tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Yüksel ÖZGEN

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Arşiv belgeleri kuşkusuz tarihin inşasında en önemli unsurdur. Birincil kaynak olarak adlandırılan belgeler bilgiyi doğrudan almamızı sağlamaktadır. Bu bağlamda da arşivler tarihçiler için çok önemlidir. Osmanlı döneminde Avrupa ve Balkanlar araştırmalarında arşivlerin önemi; özellikle de yabancı arşivlerin önemi büyüktür.

Çalışmamızda Macarların tarih sahnesine çıkışından başlayıp, Ortaçağ Macar Krallığı'nın sonunu getiren Mohaç hadisesine giden süreç anlatılırken, sonrasında da 1718'de son bulan Osmanlı hâkimiyetinden bahsettik. Ardından da Macar Milli Arşivleri'nde bulunan Osmanlıca belgelerin bir kataloğunu yapıp, son bölümde de belgelerin ve arşivlerin durumundan bahsettik.

İki ülkenin tarihi açısından önem arz eden bu belgelerin kataloğunun yapılmasıyla Osmanlı Macaristanı üzerine çalışacak araştırmacılara katkı sağlayacağını amaçladık.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen bana bir danışmandan çok fazlasını veren belki de eğitim hayatımdaki en büyük şansım danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Güner DOĞAN'a, Macar Milli Arşivleri'nde staj yapmamı ve belgelere ulaşmamı sağlayan orada bulunan danışmanlarım Dr. Éva Sz. SİMON ve Dr. Aniko SCHMİDT'e, Macaristan alanında, her konuda yardımlarını esirgemeyen Dr. Emre SARAL'a ve belgelerin okunmasında yardımı geçen Arş. Gör. Hüseyin YILMAZ'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Çalışmamı tamamlamam konusunda her türlü hoşgörü ve sabrı gösteren aileme şükranlarımı sunarım.

26 Nisan 2019

Ali TÜZEL

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Osmanlı-Macar İlişkileri ve Macar Milli Arşivlerinde Bulunan Osmanlıca Belgeler Kataloğu (1536-1728)
Tezin Yazarı: Ali TÜZEL
Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Güner DOĞAN
Anabilim Dalı: Tarih
Bilim Dalı: Tarih
Kabul Tarihi: 29.05.2019
Sayfa Sayısı: 7 (ön kısım) + 112 (tez) + 6 (ekler)
Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Osmanlı-Macar ilişkilerine Macarların ortaya çıkışından Osmanlıların Macaristan'ı kaybına kadar genel olarak değinilmiştir. Konu üzerinde genellikle siyasi tarih olarak durulsa da Osmanlı Macaristanı'ndaki idari, sosyo-ekonomik ve dini yapı hakkında da bilgiler verilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de bulunan Macar Milli Arşivleri'nde (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára) bulunan ve tespiti yapılan Osmanlıca belgeler incelenmiştir. Belgelerin fon kodu, gömlek kodu, geldiği ya da gönderildiği yeri, tarihi ve belgenin içeriği ile alakalı bilgiler bir tablo halinde verilmiştir. Çalışmamızın sonuç kısmında arşiv ve belgelerle alakalı bazı bilgiler verilmektedir. Ekler kısmında ise çeşitli dillerde ve formlarda bulunan belge örnekleri bulunmaktadır. Çalışma, Osmanlı Macaristanı ya da Türk-Macar ilişkileri üzerine çalışacak araştırmacılar için faydalı olacağı düşünülerek hazırlanmıştır.
Anahtar Kelimeler: Macaristan Milli Arşivleri, Macaristan, Osmanlı Devleti

Çankırı Karatekin Üniversity Graduate School of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: Ottoman-Hungarian Relations and Catalog of Ottoman Documents in Hungarian National Archives (1536-1728)
Author: Ali TÜZEL
Supervisor: Ph. D. Güner DOĞAN
Department: History
Sub-field: History
Date: 29.05.2019
This study consists of three parts. In the first part, Ottoman-Hungarian relations from the emergence of Hungarians to the loss of Hungary until the Ottomans were mentioned in general. Although the subject is generally considered as a political history, information about the administrative, socio-economic and religious structure in Ottoman Hungary was also given. In the second part of our study, the Ottoman documents in the Hungarian National Archives (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára) in Budapest, Hungary were examined. The information about the fund code of the documents, the code of the shirt, the place of arrival or destination, the date and the content of the document is given in a table. In the final part of our study, some information about the archive and documents is given. In the appendices, there are examples of documents in various languages and forms. The study was designed with the intention of being useful for researchers working on Ottoman-Hungarian or Turkish-Hungarian relations.
Keywords: National Archive of Hungary, Hungary, Ottoman Empire

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen madde
Bkz.	Bakınız
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
H.	Hicri
Mad.	Madde
s.	Sayfa
TTK	Türk Tarih Kurumu

GİRİŞ

1299-1300 yıllarında kurulan Osmanlı Devleti, bulunduğu konum ve kuzeyde bulunan komşu devletlerin içinde bulundukları durumlar sebebiyle kurulduğu ilk yüzyıldan itibaren daha çok batıya doğru genişlemiştir. Bu genişleme doğrultusunda kısa bir süre içerisinde önce Rumeli ardından da Balkan topraklarına ulaşılmıştır. Bu genişlemenin doğal bir sonucu olarak da Balkanlara sahip olmak isteyen diğer bir güç olan Macarlarla karşılaşmışlardır.

10.Yy'ın sonunda Macarların Hıristiyanlığı kabul etmesiyle kurulan, 14 ve 15. yüzyılda Doğu Avrupa'nın en büyük güçlerinden biri olan Katolik Macar Krallığı önce Balkan yarımadasının kalbi olan Belgrad'ı ele geçirmiş ardından da Ortodoks devletler üzerinde hâkimiyet kurmayı amaçlamıştır. Ortodoks olan devletler bu tehlikeye karşı Osmanlılardan yardım istemişler bu sayede de ilk Türk-Macar karşılaşması Osmanlı Devleti'nin henüz kurulduğu ilk yüzyılda yaşanmıştır.

Osmanlı Devleti'nin İstanbul'u almasıyla birlikte Osmanlılar batıda daha rahat ilerleme fırsatı bulmuşlardır. Özellikle Balkanlara gönderilen ve burada ün kazanan akıncı aileleri -Malkoçoğlu ailesi gibi- sayesinde hızlı bir şekilde Macaristan ovasına ulaşmışlardır.

1520'de tahta geçen Sultan I. Süleyman dönemi Macaristan tarihi için dönüm noktası olmuştur. Sultanın ilk seferi olan Belgrad seferi ile hem Tuna hattı güvence altına alınmış hem de Orta Macaristan toprakları Osmanlılara açılmıştır. Bu gelişme üzerine hali hazırda iç çekişmelerle ve ekonomik zorluklarla mücadele veren Macar Krallığı iyice zor bir duruma düşmüştür.

1526'da yaşanan Mohaç Meydan Muharebesi sonucu tarihten Macar Krallığı silinmiştir. Osmanlılar burada kendi yönetimlerini kurmak yerine kendi seçtikleri Prens János Zápolya'ya yönetimi bırakmışlardır. Avusturya Arşidükü Ferdinand bu durumu kabullenmeyip Macaristan toprakları üzerinde hak iddia etmesi sonucu yaptığı saldırılar neticesiyle 1541'de Osmanlı ordusunun Budin'e tekrar girişiyle burada Budin Eyaleti kurulmuştur. Bu gelişmeyle birlikte Orta Macaristan toprakları Osmanlı hâkimiyetine doğrudan katılmıştı. Doğu Macaristan'da bulunan Erdel Krallığı ise dış

ilişkilerde İstanbul'a bağlı olacak şekilde Osmanlılar tarafından tanınmıştır. Kuzey Macaristan adı verilen topraklar ise Batı ve Kuzey Macaristan'ı kapsamaktaydı ve bu bölgede Osmanlı yönetimini benimsemek istemeyen Macarlar, Almanlar ve Hırvatlar bulunmaktaydı.

1541-1683 yılları arasında Orta Macaristan'da birçok saldırı, kuşatma savaş yaşanmıştır. Özellikle Uzun Savaşlar (1593-1606) döneminde Macaristan ülkesi ve halkı çok fazla zarar görmüştür. Bu dönemden sonra uzun bir süre büyük bir savaş olmamış, bu sayede de Macaristan'ın gelişimiyle ilgili olumlu gelişmeler yaşanmıştır.

Osmanlı Devleti için Macaristan'ın kaybı Kutsal İttifak Savaşları ile olmuştur. 1683'te gerçekleşen başarısız II. Viyana Kuşatması ve devamında yaşanan gelişmeler sebebiyle önce 1686'da Budin ve 1690'da Orta Macaristan tamamen kaybedilmiş, ardından 1716'da Temeşvar'ın kaybıyla da Macaristan topraklarındaki Osmanlı hâkimiyeti tamamen sona ermiştir.

Osmanlı Devleti Macaristan'daki hâkimiyeti boyunca bu bölgeye özel önem vermiştir. Macaristan hâkimiyeti boyunca 9 eyalet ve birçok idari birim kurulmuştur. Ayrıca bu topraklarda çok sayıda eser yapılmış, bu bölgenin şenlenmesi maksadıyla Balkanların çeşitli noktalarından özellikle de Bosna'dan bir takım kişiler iskân edilmiştir. Macaristan'ın İslamlaştırılması konusunda ise Balkanlarda olduğu gibi buraya da birçok dini görevli gönderilmiştir. Bunlardan en önemlisi Sultan I. Süleyman tarafından Budin'de görevlendirilen ve mezarı da halen burada olan Gül Baba'dır. Ayrıca Osmanlı Devleti, Macar kültür ve geleneklerini bazı alanlarda yaşatmıştır.

Osmanlı Devleti'nin Macaristan'dan çekilmesinin ardından bölgeyle ilgili çoğu eser ve doküman kaybolmuş ya da Osmanlı topraklarına gönderilmişti. Osmanlı hâkimiyeti döneminden kalan belgeler, ünlü Macar aile arşivlerinde bulunan ve Macaristan'da bulunan daha sonra Macar arşivlerine aktarılan belgelerden oluşmaktadır. Macar arşivlerinde bu belgelerin yanı sıra Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden kopyalama yolu ile alınan belgeler de bulunmaktadır. Belgeler sadece bir merkezde toplanmamış olup, birçok farklı arşiv ve kütüphanelerde bulunmaktadır.

2017 ve 2018 yılında yapmış olduğum staj ve araştırmalarım neticesinde Budapeşte'de bulunan Macar Milli Arşivleri'nde farklı yerleşkelerden toplam 393 adet Osmanlıca

belge tespit ettik. Bu belgelerin bir kısmı kondisyon olarak iyi durumda değilken, bir kısım belge ise zarar görmüş durumda idi. Çalışmamızda belgeleri özetlerken bir kısım okunamayan belgelerin fiziksel durumundan da bahsettik.

Bu çalışmamızın belge konusunda şüphesiz bir takım eksiklikleri olacaktır. Araştırmamızın Türkiye'de yapılan arşiv belgeleri araştırmalarına katkı sağlayacağını ve Macaristan konusunda araştırma yapmak isteyenlere ise bir yol göstereceğini ümit etmekteyiz.

BÖLÜM 1

MACARLARIN VE OSMANLI MACARİSTANI'NIN KISA BİR TARİHİ

1.1. Macarların Kökeni ve Macaristan'a yerleşmeleri

Asya'dan Avrupa'ya göç etmiş topluluklardan biri olan Macarlar hakkında en kabul edilebilir bilgi, ilk anayurtlarının, Türk kökenli bazı kabilelerin yanında olduğudur. Macarların dil kökeni ise Ural-Altay dil ailesinin Ural kolunun Fin-Ugor grubundan gelmektedir[1]. Macarlar önce Fin-Ugor topluluğu içindeyken önce Fin-Ugor birliği ardından da Ugor birliğinin dağılmasıyla birlikte kendi başlarına kalmışlardır.[2] Macarların anavatanının nerede olduğu ise tartışmalıdır. Bir kısım tarihçiye göre Batı Sibirya, diğerlerine göre ise *Magna Hungaria*'dır[3].

Milattan sonra 4.Yüzyıl'da başlayan ve adına "Kavimler Göçü" dediğimiz hareketlenmelerle birlikte Macarlar kendilerini Onogur-Bulgar kavimlerinin içlerinde bulmuşlardı. Bu süreçte Macarlar, Türk kavimlerle iç içe yaşamış, onların yaşam biçimine adapte olmuş ve onların dilinden etkilenmişlerdi. Ayrıca kaynaklarda Macarların kendilerine "Macar" dediği ilk dönem bu dönemdi. Macarlar özellikle Bulgar Türklerinin etkisinde kalmışlardı.

Macarlar, 7. yy'da bölgedeki en büyük güç olan Hazar Kağanlığı'nın egemenliği altında yaşamaya başlamışlardı. Sürekli olarak batıya doğru hareket eden Macarlar 830 yılında Hazar İmparatorluğundan ayrıldı ve Dinyeper ile Dinyester nehri arasına geldi.[4] Burada kendi birliğini oluşturduktan sonra akınlara başladılar. Peçeneklerin baskısı sebebiyle bu akınlar hep batı yönünde gerçekleşmişti. 839 yılında Aşağı

[1] Éva Csaki, *Macarların Eski Tarihine, Eski Türk-Macar İlişkilerine Dair*, s. 1-2
[2] Doğan, a.g.e, s.3
[3] Büyük Macaristan anlamına gelen Magna Hungaria, Hazar Denizi'nin kuzeyindeki topraklara Macarlar tarafından verilen isimdir.
[4] Hicran Akın, *Nemeth'e Göre En Eski Türk-Macar Münasebe*tleri s.3

Tuna'ya ve 862 yılında Karpatlar[5] civarına akınlar düzenlediler. 895 yılında Peçenek-Bulgar ittifakıyla savaşan Almos[6] savaşı kaybedip ölünce, Macarlar 896 yılında günümüz Macar topraklarına Arpad liderliğinde yerleştiler.

1850'lerden bu yana başlayan Macarların kökeni ile tartışmalar günümüzde de halen devam etmektedir. Macarların Türk-Hun soyundan geldiğini iddia edenler olduğu gibi; Türklerle (ya da Hunlarla) sadece kültürel alışverişin olduğunu söyleyen bilim adamları da vardır. Macarlardaki genel inanış ise devlet kurucu ataları olan Arpad'ın, Attila'nın soyundan geldiğine inanılmasıdır. Bu inanış 11.Yy'da yazılan Gesta Ungarorum[7] adındaki Macar milli destanından ve bunun uzantısı Ortaçağ Macar tarih yazımından gelmektedir. Macar Türkolog Rasonyi ise bu konu hakkında "*Türkler Macarların babası, Fin-Ugorlar ise anasıdır.*[8]" demiştir. Bizans, Arap ve çoğu batılı kaynaklarda ise Macarlardan uzun bir süre Türk olarak bahsedilmiştir.[9]

1.2. Ortaçağ Macar Krallığı Dönemi (15.Yy'a Kadar)

896 yılında Arpad'ın günümüz Macaristan topraklarına yerleşmesiyle birlikte Macarlar burada yerleşik yaşama geçtiler fakat çevreye akınları devam etti. 955 yılına kadar birçok yeri ele geçiren Macarlar bu yıl içerisinde Augsburg'da büyük bir felaket yaşadı. Alman kralı I.Otto'ya karşı giriştikleri savaşı kaybeden Macarlar neredeyse yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar.[10] Almanlar bu krallığı tamamen ortadan kaldırdı. Hayatta kalan Macarlar ise asimile olmaya başladılar. Bu gelişmenin devamında da Hıristiyanlığı kabul edip, Orta Asyalı kimliğini zamanla bıraktılar.

997 yılında Hıristiyan olan ve kral seçilen Szent István'ın[11] 1000 yılında Szent Korona tacını[12] papanın elinden giymesiyle birlikte Ortaçağ Macar Krallığı Estergon'da

[5] Karpatlar, Slovakya'nın başkenti Bratislava'dan başlayıp Batı Ukrayna üzerinden Romanya'ya doğru uzanan sıradağlara verilen isimdir.
[6] Almos; Arpad hanedanlığının kurucusu ve Macarları atası sayılıp, Attila'nın soyundan geldiğine inanılmaktadır.
[7] Bu esere göre Hun ve Macarlar aynı kavimdir.
[8] Melek Çolak, *Muğla ve Çevresinde Macarlar,* s.1
[9] John Dyneley Prince, *Macar Dilindeki Türkçe Unsurlar*, s.4
[10] Erdal Çoban, "*Erken Dönem Macar Ortaçağı*", *Balkanlar El kitabı,* Cilt I, s.170
[11] Diğer Avrupa dillerinde St. Stephen olarak da bilinir. Macarlar "Szent István" olarak kullanmaktadırlar.
[12] Avrupa milletler ailesine kabul anlamını taşıyan taca verilen ad.

kurulmuş oldu. 1526 yılına kadar yaşayan olan krallık,1301 yılına kadar Arpad hanedanı, bu tarihten sonra Anjou ve Jagello hanedanları tarafından yönetilmişti. 1000 yılında kurulan krallık, iç siyasette din davalarıyla uğraşırken dışarıda da hem doğudan gelen akınlara karşı cevap vermiş hem de Hırvatistan-Slavonya bölgesine saldırmıştı. Aynı zamanda da krallık en büyük düşmanı Almanlara karşı da her zaman tedbirlerini almış bir haldeydi. Krallık diğer batı devletlerinden farklıydı. Daha çok feodal yapıda olan devletin kralı bir despot görünümündeydi.[13]

Macarlar sahip oldukları bodur atlar sayesinde Avrupa'nın ağır ordularına karşı çok başarılı oluyorlardı.[14] 11.Yy'ın sonunda Adriyatik kıyılarına kadar gidildi. 12.Yy'ın başında II. Istvan (1116-1141) döneminde bu topraklar için papa ile ittifak yapılarak Venediklilere karşı savaşıldı. Bu sırada Bizans'a yenilen Peçenekler, Macar topraklarını istila edince II. Istvan, Peçeneklere yurt sağladı, böylelikle de onları asker gücü olarak kullandı. III. Bela 1176'da kral olunca ilk iş olarak Balkanlar'a yani Bizans'ın üstüne yürüyüp Bizans tarafından işgal edilen toprakları geri alıp, Galiçya tahtına oğlunu oturtmuştu. Ardından da Venediklilerle mücadeleye girişilmişti. II. Andras (1205-1235) döneminde ise devlet dönüşüm geçirip basit feodal yapıdan kurtulmuş, mukataa sistemini uygulamaya koyup, çok sayıda reformlar yapılmıştı.[15] Bu dönemde Macaristan'ın tamamı Hıristiyan olmuştu.

IV. Bela (1235-1270) dönemi ise neredeyse tamamen Moğol akınlarıyla geçmişti. Kurmanları takip eden Moğollar, Macar topraklarına girdiler. Bunun üzerine 1241'de IV. Bela ordusuyla birlikte Moğolların karşısına çıktı. Yapılan savaşta Macarlar ağır bir yenilgi aldılar, Bela ise kaçmayı zor başarmıştı. Savaşı kazanan Moğollar Macarların ülkesini yakıp yıktılar ve batıya doğru devam ettiler. Bu yıkımdan sonra Macaristan adeta kurulduğu tarihe geri dönmüştü. Ülke kısa zamanda tekrardan kuruldu ve bu tehlikenin bir daha yaşanmaması için gerekli tedbirler alındı. IV. Laszlo (1272-1290) döneminde idare ve otorite yeniden sağlanmıştı fakat bu otorite sağlanırken soylular ve büyük mal sahipleri haklarını daha da genişletmişti. Dış siyasette hem Almanlar hem de Çekler, Macarları birbirlerine karşı savaşta kendi tarafına çekmeye çalışıyorlardı. IV. Laszlo, Çekleri daha tehlikeli gördüğü için

[13] Çoban, a.g.e, s.176
[14] William McNeill, *Avrupa Tarihinin Oluşumu*, s. 100
[15] Çoban, a.g.e, s.178

Almanların tarafını seçti ve 1278'de Çekler mağlup edildi.1279 yılına gelindiğinde yedi boydan oluşan Kumanlar çıkarılan bir kanunla Hristiyanlaştırılıp Macar topraklarına yerleştirildi.

III. Andras'ın (1290-1301) dönemi Arpad hanedanının son dönemidir. Andras'ın varisi olmadığı için Arpad hanedanı III. Andras'ın ölmesiyle birlikte sona erdi. Bu dönemde Ortaçağ Macar Krallığı doğuda Erdel (Transilvanya), batıda Adriyatik, güneyde ise Sırp despotluğuna kadar büyük bir bölgede hüküm sürmekteydi. Bu yüzyılda Balkanlardaki en büyük güç Macarlardı. Bulgar krallığı ve Sırp despotluğu küçük, Bizans ise iç mücadeleler ve Anadolu'daki toprak kayıpları sebebiyle etkisiz kalmaktaydı. Belgrad'ı da elinde bulunduran Macarlar, bu sayede Batı Rumeli'ye yakın bir noktada bulunmuşlardı.

Anjou hanedanından[16] I. Karoly 1308 yılında taç giydi. Karoly yönetimi boyunca iç karışıklarla ve mücadelelerle uğraştı fakat Napoli'de bulunan hak ve topraklarından da vazgeçmedi. I.Lajos (1342-1382) ise babası gibi Napoli'de bulunan haklarından vazgeçmemiş, bu hakları için mücadelelere girmişti. I.Lajos, Dalmaçya kıyılarını hâkimiyeti altına aldı fakat Balkanlarda Ortodokslara uyguladığı ambargo Osmanlı'nın işine gelmişti. Hatta bir süre sonra Osmanlılardan yardım isteyenler bile olmuştu.[17] Bu olayları takiben I. Lajos, Sırplarla ve Bulgarlarla birleşip 1366'da Edirne'ye sefer düzenlemiş fakat neredeyse canını zor kurtarmıştı. Macarlar I.Lajos'a hayatı boyunca yaptığı büyük işlerden dolayı "Nagy" (büyük) sıfatı takmıştır.

I.Lajos'un varisi olmadığı için tahta kızının eşi Lüksemburglu Sigismund çıkmıştı. Sigismund (1387-1437) dönemi Türklerle mücadelelerle geçmiştir. İç mücadeleler de uğraşan Sigismund bir de kilise ile karşı karşıya gelmişti[18]. Bu sırada Dalmaçya kıyıları ve Bosna hızlı bir şekilde kaybedildi. Sigismund, İtalya'ya gittiğinde önce İtalya Kralı ardından da Roma İmparatorluğu tacı giydi. Sonradan da Bohemya Kralı oldu. Bu kadar büyük topraklara hükümdar olan Sigismund asıl ilgilenmesi gereken

[16] Anjoular; Fransa'nın Capet sülalesinden ayrılan ve papanın yardımıyla Napoli'de hâkimiyet süren hanedandır.
[17] Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600*), s.13-19
[18] Ferenc Eckhart, *Macaristan Tarihi*, s.93

yer olan Macaristan'la yeteri kadar ilgilenemedi. Bu tarihlerde Osmanlılar hem Bulgar Krallığı hem de Sırp Despotluğu üzerine sürekli akınlar düzenliyorlardı.

1.3. Osmanlılar, Osmanlı-Macar Rekabeti ve Ortaçağ Macar Krallığı'nın Sonu

Büyük Selçuklu Devleti'nin halefi olan Anadolu Selçuklularının Kösedağ Savaşı'nda (1243) bozguna uğramasıyla bu devlete bağlı beylikler kendi başlarına kalmışlardı. Bu beyliklerden biri de bir sınır beyliği olan Osmanlı Beyliği idi. Osmanlı'nın bulunduğu topraklar jeopolitik açıdan kendileri için büyük bir şanstı. Osmanlılar bu avantajı doğudan gelen toplulukları iskân ederek çok faydalı bir şekilde kullanmışlardı.

Anadolu'daki Moğol yağmalarından dolayı oluşan karışıklık ile Bizans'ın zayıf durumu, Osmanlı'nın kuruluşundan itibaren çok hızlı yayılmasını sağlamıştı. Osmanlı Beyliği'nin ilk savaşları Bizans'a karşı yapılmış ve Osman Bey bu Hıristiyan devlete yaptığı saldırıları *Gaza*[19] politikasını kullanarak gerçekleştirmişti. Bu hareketle hem çevredeki beyliklerin hem de göçebe Türkmenlerin desteği sağlanmıştı. Osmanlılar, Müslümanlara karşı da savaşmışlar, bu savaşlarda İslam toplumunun desteğini daha fazla almışlardır. Bunu yaparken de özellikle fetvaları kullanmışlardı[20]. Osmanlıların hem Müslümanlara hem de gayrimüslimlere karşı savaşlarında bu desteği almak istemelerinin sebebi savaşları meşru kılmaktı. Bu doğru politikalar sayesinde de Osmanlı beyliği kısa süre içerisinde bir devlete dönüştü.

Patrimonyal yönetim biçimi üzerine temel kuran Osmanlı dini olarak Sünni İslam düşüncesine sahipti. Osmanlılar, ataları aynı zamanda da selefleri olan Selçukluların yönetim biçimini kendilerine göre uyarlamışlardı. Ayrıca Osmanlılar, Bizanslılardan etkilenmiş ve onlardan da birçok şey almışlardı. Osmanlılar dış ilişkilerinde özellikle batılı devletlerde olan ilişkilerde tek taraflı bir davranış içerisindeydi. Osmanlılar, Dünya'ya Darül-İslam ve Darül-Harb şeklinde bakıyorlardı. Darül-İslam, İslam'ın

[19] Gaza anlayışı Müslümanların İslam'ı korumak ve yaymak amacıyla gayrimüslimlere karşı yaptıkları savaşa denir. Geniş bilgi için bkz, Mehmet Öz, *Kuruluştan Fatih Devrine Kadar Osmanlılar ve Gaza.* İstanbul'un Fethinin 550. Yıldönümü Münasebetiyle Fatih, Fetih ve İstanbul Sempozyumu, Kültür Bakanlığı ve Türk Ocakları Genel Merkezi, Ankara, 31 Mayıs-1 Haziran 2003

[20] Gyula Kaldy-Nagy, Osmanlı İmparatorluğu'nun İlk Yüzyıllarında Kutsal Savaş, Mehmet Öz, Oktay Özel (Ed.), *Söğüt'ten İstanbul'a,* s.403

hâkim olduğu toprakları; Darül-harp ise fethedilmesi gereken gayrimüslimlerin topraklarını ifade ediyordu.[21]

Osmanlılarda hangi padişah döneminde olursa olsun değişmeyen, büyük bir strateji (Grand Strateji[22]) yoktu. Osmanlıların fetih politikası ise diğer devletlerden farklıydı. Osmanlılar için boyun eğdirmek o toprakları ele geçirmekten çoğu kez daha önemliydi. Devlet Eski Türk devletlerinde olan üleşme[23] sistemi Osmanlılarda bulunmuyordu. Kardeşlerle yaşanabilecek potansiyel mücadeleler için ise II. Mehmet zamanında kanunname ile kardeş katli uygulaması getirildi.[24] Sultan I. Murad döneminde devletin yeniden yapılandırılması Osmanlı için en büyük dönüşüm süreçlerinden birini oluşturuyordu. Özellikle de devşirme ve tımar sisteminin geliştirilmesi devletin can damarları idi. Devşirme sistemi Balkanların İslamlaşmasını da hızlandırmıştır.[25] Böylece bu tarihten itibaren Osmanlılar, Avrupa'nın ilk daimi ordusuna sahip olarak rakiplerine büyük bir üstünlük kuracaklardır.[26]

Osmanlılar için Balkanlar çok önemliydi. Balkanlara sefer yapılmasının ilk ve en büyük sebebi İslam'ı yaymaktı. Balkanlar birçok küçük kral ve beylerin elinde olduğu için fethedilmesi kolay topraklardı. Bu siyasi bölünmenin yanında Balkanlar'da Ortodoks-Katolik çekişmeleri yani dini mücadeleler de bulunmaktaydı. Ayrıca tutsak ve ganimet isteği de Balkanlara akın yapılmasını sağlayan sebepler arasındaydı. Osmanlar Balkanlarda ilk olarak Via Egnetia[27] doğrultusunu izlemişlerdir. Bu rotaya göre ilk olarak Balkanların güneyine gidilip ve henüz 1385'te Arnavutluk hâkimiyet altına alındı.[28]

---

[21] Temel İskit, *Diplomasi,* s.123-124

[22] Grand strateji, ülkelerin sahip oldukları güce göre her dönemde devam ettirdikleri evrensel ülküye denir. Geniş bilgi için bkz. (Gabor Agoston, *Osmanlı'da Strateji ve Askeri Güç*, Timaş Yayınları, s. 18-24)

[23] Kardeşler arasında devleti paylaşma âdetine verilen isim

[24] Haldun Eroğlu, "*Osmanlılarda İktidarın Değişim Süreci Ve Meşruiyet Sorunu*", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi,* Sayı 43,2 (2003) s.35

[25] Öz, Özel, a.g.e, s.152

[26] İnalcık, a.g.e, s.17

[27] "Egnetia Yolu" olarak da bilinen bu çizgi Romalılar tarafından icat edilmiştir. Bu yol İstanbul'dan Adriyatik'e kadar uzanan bir hattı ifade etmektedir. Geniş bilgi için bkz. (Steinherr Beldiceanu, Sol Kol Osmanlı Egemenliğinde Via Egnatia (1380-1699), Tarih Vakfı Yurt Yayınları,

[28] Mustafa L. Bilge, "Arnavutluk", *DİA,* cilt 3, s.385

Osmanlılar Rumeli bölgesine ilk kez Bizanslıların müttefiki olarak 1340lar'da girmişlerdi.[29] Bu siyaseti iyi kullanan Osmanlılar yine bu şekilde Bulgar kralına destek olmak amacıyla bölgeye gitmişlerdi. Rumeli'ye yerleşilmesiyle birlikte İstanbul yani Bizans kıskaca alındı. Osmanlılar Bizans'la iki farklı ilişki güdüyordu. Yeri geldiğinde Bizanslılarla savaşılırken yeri geldiğinde de Balkan devletlerine karşı onlarla ittifak yapılıyordu. Osmanlılar Bizans'ta yaşanan iç çekişmeleri ise iyi kullandı. Bu şekilde Osmanlılar, Bizans'ın da yardımıyla Rumeli bölgesinde yer edindi.

Türklerin Macarlarla ilk büyük karşılaşması ise 1364'te gerçekleşen Sırp Sındığı Savaşı ile oldu. 1389 yılında gerçekleşen I. Kosova Muharebesinde kazanılan zafer sonrası Türklerin ilk kez Macar sınırına gelmesi 1390 yılında olmuştu.[30]

Hız kesmeyen Osmanlılar 1392'de Temeşvar'ı[31] kuşattı. Bu dönemde Macarların Doğu Balkanlarda sahip olduğu topraklardaki halk Rum Ortodoks ağırlıklı idi ve bunlar Osmanlı hâkimiyetinden yana bir tavır sergilediler. Macarların saldırgan tavırları ise Yıldırım Bayezid'in Anadolu'daki meseleler ile meşgul olduğunda başladı. Macarlar öncelikle Osmanlı hâkimiyetini tanıyan Bulgar Krallığına saldırdılar. Buradan da Vidin'e doğru gittiler. Sırplar ise arada tampon bölge görevi görüyordu. 1395 yılında uzun zamandır toplanamayan Haçlı ordusu nihayet Macar Kralı Lüksemburglu Sigismund liderliğinde toplandı. 1396 yılında Niğbolu[32] önlerine gelen Haçlılar, Osmanlıların karşısına bir kez daha çıktı ve Osmanlılar tarafından sadece 3 saat içerisinde mağlup edildi. Bu zaferle Osmanlılar Bosna ve Eflak bölgelerine ulaşmışlardır. Niğbolu yenilgisi hem batıda hem de doğuda büyük etki yapmıştı. Öyle ki İtalya'da Türklere karşı "Tanrı'nın gazabı" lakabı takılmaya başlandı. Ayrıca Batılılar, Niğbolu savaşına şeref meselesi gözüyle bakmışlardı. [33]

Osmanlılar için her şey yolunda gidiyordu ki 15.Yy'ın başında doğudan Timur tehlikesi duyulmaya başlanmıştı. Timur, Çin'e yapacağı seferden dolayı batıda büyük bir güç bırakmak istemediğinden dolayı önce batıya yöneldi. Yapılan savaş sonucunca Osmanlılar yenildi ve büyük bir krizin içine girdiler. Padişah esir düştü ve Timur,

[29] İnalcık, a.g.e, s. 17
[30] Pal Fodor, *İmparatorluk Olmanın Dayanılmaz Ağırlığı*, s.32
[31] Fodor, a.g.e, s. 32-33
[32] Bazı kaynaklarda Nikopolis olarak da geçer.
[33] Robert Scwoebel, *Hilalin Gölgesi Rönesans'ta Türk İmajı*, s.162

Osmanlılara bağlı beyliklere bağımsızlıklarını yeniden verdi. Osmanlıların hem Rumeli'de hem de Anadolu'daki doğru politikaları sayesinde çok az toprak kaybedildi. Yine bu dönemde yapılan barış anlaşmalarıyla da Balkanlarda toprak kayıpları önlenmişti. Macarlar bu fırsatı kullanarak Sırbistan ve Eflak üzerinde etkilerini artırdılar. Sultan I. Mehmed (1413-1421) döneminde merkezi otorite tekrardan sağlanınca seferler kaldığı yerden devam etti. Bu dönemde Osmanlı akıncılar Erdel'e kadar uzanan seferler yapıyorlardı.[34] Sultan II. Murad döneminde tüm Sırp despotluğunun toprakları alındı. Fakat 1440'daki Macarların elinde bulunan Belgrad'a başarısız bir kuşatma neticesinde Macar Kral Naibi Hunyadi Janos'un da desteğiyle Sırp Despotluğu tekrar hayata döndürüldü.[35] 1444'de yapılan Edirne-Segedin barış antlaşmasından sonra Sultan II. Murad'ın tahttan çekilmesi haberi üzerine yeniden bir Haçlı ordusu oluşturuldu. 10 Kasım 1444'de yapılan savaşı yine Osmanlılar kazanmıştı fakat Kral Hunyadi 1448'de Kosova'da bir saldırı daha denedi ve yine istediğini alamadı. Bu tarihte Papa'ya Janos adına bir mektup yazılmış, Türk tehlikesinden ve zulmünden bahsedilmişti.[36] Hıristiyan dünyanın içerisinde bulunduğu karışık ve ilgisiz durum neticesinde bu çağrı sonuçsuz kalmıştı. Sultan II. Murad döneminde Hunyadi ile yapılan mücadeleler sırasında Macarların kullandığı Tabur cengi taktiği Osmanlılarda kullanılmaya başlanmıştı.[37]

Bizans İmparatorluğu ise son 50 yılına girerken İstanbul, Selanik ve Mora'yı elinde tutuyordu ama başkentin Mora ve Selanik'le bağı zayıftı. Bunun sebebi ise Osmanlıların bu iki bölge arasında bulunmasıydı. Bizanslılar, Ortodoks olduğu için Batı Avrupa ile ilişkileri zayıftı. Osmanlı tehlikesi arttıkça Bizanslılar da bu tehlikenin farkına varmış, Katolik devletlere mektuplar yazılmıştı. 1439'da Floransa'da toplanan ekümenik konsile katılan VIII. İoannes, son çare olarak Batı Roma ile birleşmeyi kabul etti.[38] Bu karar Ortodoks dünyasında duyulunca birleşme sağlanamadı. Ortodokslar, Osmanlıları Katoliklere tercih ediyorlardı. Katolik dünyası dışındaki devletler de kendi mücadeleleriyle meşgul oldukları için Bizans İmparatorluğu, Konstantinopolis'te kaderine terkedilmişti.

[34] Eckhart, a.g.e, s.97
[35] Jorga, a.g.e, s.62
[36] Fodor, a.g.e, s.31
[37] İnalcık, a.g.e, s.28
[38] J.M Roberts, *Avrupa tarihi*, s.262-263

Sultan II. Murad'ın tahtı bırakmasının ardından yerine gelen oğlu II. Mehmed artık İstanbul'un alınması gerektiğini biliyordu. Sadrazam Çandarlı Halil Paşa, Macarlarla barış antlaşması imzalayıp Balkanlar'ı güven altına aldıktan sonra Sultan II. Mehmed, artık zamanın geldiğini düşündü ve 1453 yılının baharında kuşatmaya aldığı İstanbul'u 57 günlük saldırının ardından ele geçirdi (29 Mayıs 1453).

Doğu Roma İmparatorluğu'nun sonunu getiren bu gelişme artık Avrupa'yı derin düşüncelere sevk etti. İstanbul'un düştüğü haberi tüm Avrupa'ya kısa bir süre içerisinde yayıldı. İstanbul'da hayatını kurtaranlar Avrupa'ya kaçmış, gittikleri yerlerde İstanbul'da Hıristiyanların kılıçtan geçirildiklerini anlatmışlardı.[39]Bu anlatılar Türklere karşı nefret oluşturduğu gibi Türklerin yenilmez olduğu ve Tanrı tarafından gönderildiği inançlarına da kapılmalarına sebep oldu.[40] İtalyan devletleri Venedik ile Milano kendi arasında barıştı ve papa önderliğinde büyük bir ittifak kurularak 30 Ağustos 1454'te Venedik Antlaşması imzalandı. Fakat Osmanlılara karşı herhangi bir sefer gerçekleşmedi.

1454 yılında Macarlar, Sırplarla birleşerek Firuz Bey komutasındaki Osmanlı ordusunu mağlup edip Osmanlı topraklarına saldırınca 1456 yılında padişah ordusunu toplayıp Belgrad'a doğru hareket etti. Hunyadi Janos komutasındaki Macarlar, Osmanlıları geri püskürtmeyi başardı. Bu haber Avrupa'da mucize olarak karşılandı. Sırbistan'a üst üste 4 sefer yapan Sultan II. Mehmed 1459 yılında nihayet bu bölgeyi ele geçirdi. Belgrad ise Macarların elinde olduğu için alınamadı. Macarlarla ittifak kuran Eflak'ın üzerine ise 1461'de gidildi ve Eflak, Osmanlı hâkimiyetini tanımış oldu. Bu seferler Macarlarda Belgrad'ı kaybetme korkusu yarattı.

Macar Kralı Matyas, amcası Szilagy ile mücadele halindeyken Türkler Anadolu'da fetihlere devam etti. 1462 yılında Fatih, Macarlara destek veren Eflaklıların üzerine yürüse de o yıl yaşanan aşırı sıcak hava ve vebadan dolayı bu sefer başarılı olmadı. Sonraki yıl ise Sultan II. Mehmed bu sefer Macaristan Krallığı'nın bir parçası olarak görülen Bosna Krallığı üzerine yürüdü ve 1463'de Bosna, Osmanlı hâkimiyetine girdi. Bu gelişme üzerine 1463'de Macarlılar Venedikliler ile ittifak yaptı. Matyas ordusuyla birlikte Bosna'da büyük başarılar kazanarak burayı Osmanlı hâkimiyetinden kurtardı.

[39] Schwoebel, a.g.e, s.25
[40] Schwoebel, a.g.e, s.50-57

1470 yılında Karamanoğulları beyliği sorununu ortadan kaldıran Sultan II. Mehmed, 1473 yılında Otlukbeli'nde Uzun Hasan'ı yendikten sonra doğuyu güvene alıp, 1474'te Boğdan'a sefer kararı aldı. Bu sefer de Süleyman Paşa komutasındaki ordu ağır bir mağlubiyet aldı.[41] 1476 yılında padişahın bizzat ordunun başında bulunduğu seferde Boğdan ele geçirildi. Macar Kralı Matyas evlilik hazırlığında olduğu için Boğdanlılara yardım gönderemedi. 1479 yılında ise yaklaşık 20 bin akıncı ve Eflaklıların desteğiyle birlikte Transilvanya'ya giren Ali Koca Bey karşısında Macar ordusunu buldu. Macarlar sayıca az olmalarına rağmen kesin bir zafer kazandılar. Bu zafer bir süre Osmanlıları bu topraklara saldırmaktan uzak tutarken Macarlara da büyük moral oldu.

Matyas ve II. Mehmed dönemlerinde iki hükümdarın da birbirlerini saldırma amaçları yoktu.[42]Sultan II. Mehmed döneminin son gelişmesi olan Otranto kentine çıkartma yapılması üzerine Matyas, İtalyanlara destek amaçlı asker yollamıştır.[43]

Sultan II. Mehmed dönemi Osmanlı devletini çok uluslu bir devlet haline getirmişti. En büyük hedef İstanbul alınmış ve Anadolu'da, Balkanlar'da, Karadeniz'de hatta İtalya'da dahi topraklar kazanılmıştı. Ayrıca Fatih kanunnameleri ile büyüyen devlet için gerekli değişiklikler ve yenilikler de uygulamaya konulmuştu. Batı'da yani Hıristiyan dünyasında ise büyük bir korku ve nefret başlamıştı. Türkleri Truvalılar olarak tanımlayan Papa, Sultan II. Mehmed'i Hıristiyanlığa davet edecek kadar her yolu denemişti. Bu dönemde defalarca kez Haçlı Seferi toplantıları yapılmış olmasına rağmen Avrupa'daki devletlerin birbirleriyle çekişmeleri yüzünden bu kutsal ordu toplanamamıştı. İtalya'da Türk tehlikesinin en üst seviyede olduğu zamanda Fatih öldüğü haberi Avrupa'da büyük bir rahatlama ve sevince neden oldu.[44]

Balkanlarda bulunan akıncılar sadece sefer döneminde değil uygun buldukları dönemlerde ya da emir üzerine akınlarda bulunabiliyorlardı. Fatih dönemi Balkanlarda en önemli isimlerden biri Mihaloğlu Ali Bey idi. Mihaloğlu Ali Bey, Fatih döneminde sayısız akınlar yaparak bu bölgede bulunan unsurları zor durumda bırakıp, fetihleri

[41] Mihail Guboğlu, "*Fatih'in Stefan Çel Mare Üzerine İki Boğdan Seferi: 1474-1476*", *TTK Belleten,* XLVII/185 (1983), s.163-165
[42] Jorga, a.g.e, s.163
[43] Jorga, a.g.e. s.170
[44] Schwoebel, a.g.e, s.315

kolaylaştırıyordu. Ali Paşa, 1473 yılında Macaristan topraklarına yaptığı bir akın üzerine Varadin şehrini ele geçirmesiyle tanındı. Mihaloğulları, Ali Paşa'dan sonra da tanınmaya ve başarılı akınlar yapmaya devam ettiler. Bu akıncı topluluklarla Osmanlılar Balkanlar'da sürekli olarak aktif bulunuyordu.

15.yy'ın sonuna geldiğimizde Osmanlılar Balkanlar'da daimi olarak bulunan bir devlet haline gelmişti. Balkanlara sürekli olarak akınlar ve seferler yapılıyordu. Akıncıların ve askerlerin Balkanlara saldırmak istemelerinin başlıca sebepleri; ganimet, toprak edinme, dini etmenler ve köle ticareti idi. Ayrıca Balkanlarda hızla yayılan İslam dini burada bu bölgeye has bir kültür oluşturdu ve bu da İslam'ı kabul eden topluluklar arasında bir işbirliği meydana getirdi.[45]

II. Mehmed'den sonra çocukları arasında çıkan taht mücadelesinden sonra devletin hızı nispeten kesilmişti. Balkanlarda ise az da olsa seferler devam ediyordu. Balkanlara ilk olarak 1483 sıralarında gelen Sultan II. Bayezid, buradaki kaleleri onarttıktan sonra Hersek Dukalığı'nı ele geçirdi. Kral Matyas ve Sultan II. Bayezid aralarında bir savaş istemedikleri için barış antlaşması imzaladılar. Sonraki yıl ise senelik vergisini ödemeyen Boğdanlıların üzerine gidildi. Bu seferin en önemli yanı Kırım Hanlığı'nın ilk defa Osmanlı himayesinde bir sefere katılmasıydı[46]. 1492 yılındaki üçüncü seferde ordu ikiye ayrıldı. Padişah Arnavutluk üzerine giderken, Süleyman Paşa Belgrad'ı kuşattı. Padişahın ordusu Tepedelen'i alırken, Süleyman Paşa'nın Belgrad'ı kuşatması başarısızlıkla sonuçlandı.[47] 1493 yılında Yakup Paşa ve emrindeki akıncılar Slovenya'nın Celje şehrini ele geçirince Macarlar, Hırvatistan'da akıncıların karşısına çıktı. Krbava Muharebesi adı verilen bu savaşta Yakup Paşa sayıca az olmasına rağmen, Hırvat-Macar ordusunu kesin bir mağlubiyete uğrattı.

1498 yılında ise Osmanlıların karşısına yeni bir rakip olan Leh ordusu çıktı. Boğdan seferleri üzerine Lehistan Kralı, Osmanlılar üzerine bir ordu gönderdi. Osmanlılarda ordunun başına Malkoçoğlu Balı Bey görevlendirildi. Balı Bey'in yönetimindeki ordu

[45] Fodor, a.g.e, s.46
[46] Kırım Hanlığı ilk defa 1484 yılında gerçekleştirilen Akkerman seferinde Osmanlı ordusunun yanında yer almıştır.
[47] Machiel Kiel, "*Tepedelen*", *DİA*, cilt 40, s.475-476

önce Lehleri kesin bir mağlubiyeti uğrattı; ardından Lehistan'ın içlerine kadar ilerledi. Bu gelişmeler üzerine Balı Bey'e beylerbeyliği ünvanı verildi.

1500 yılında ise Macaristan'ın koruyuculuğu altında bulunan Sırp Despotluğunun son toprakları da ele geçirilerek bu devletçiğe tamamen son verildi. Bu tarihten başlayarak, padişahın tahtı bıraktığı yıl olan 1512'ye Osmanlı-Macar serhaddinde önemli bir gelişme olmamıştı. Osmanlılar, bu tarihlerde çeşitli mücadeleler içerisinde olduğu için Macarlarla sorunsuz bir dönem geçirmeye çalışmıştı.1512 yılında başlayan Sultan I. Selim döneminde Balkanlarda büyük bir savaş yaşanmamıştır. Sultan I. Selim döneminde Macarlarla ilgili yaşanan ilk gelişme, II. Bayezid artık tahtta olmadığı için onun zamanında yapılan sınır antlaşmasının tekrar yapılması için gönderilen elçinin saraya gelmesiydi. Sultan I. Selim döneminde yaşanan çatışmalar 1513 yılında sancak beyleri ve akıncıların Macar kalelerini kuşatmasıyla yoğunlaşmıştır. Pojega ve Böğürdelen ele geçirildikten sonra 1513'te Macar Kralı Vladislav'ın elçileri İstanbul'a geldi[48]. Elçilerin istekleri reddedilince anlaşma 1519'a kadar sağlanamadı. 1517'de Hırvatistan bölgesinde akınlara devam edildi. Ardından 1519'da önce Lehlerle arkasından da Macarlarla barış anlaşmaları imzalandı.

15.yy'ın başından Sultan I. Süleyman'ın tahta geçtiği yıl olan 1520 yılına kadar ki sürede Macarlar, Türk tehlikesine karşı çok çeşitli yollar aramıştı. Bunlar, Haçlı Seferleri düzenleme, tampon devletler oluşturma, savunma mekanizmasını güçlendirme, savaşa hazır olunmayan durumlarda ateşkes, Orta Avrupalı devletlerden destek alma ve doğuda müttefik aramak idi.[49]

22 Eylül 1520'de Yavuz'un tek çocuğu olan I. Süleyman tahta çıktı. Bu gelişme Venedik ve Macar elçileri tarafından mutlulukla karşılandı çünkü elçiler I. Süleyman'ın barış yanlısı olduğunu düşünüyorlardı.[50] Sultan I. Süleyman tahta çıkar çıkmaz ilk yaptığı iş, devlet yapısında köklü değişiklikler olmuştur. 1521 yılına geldiğimizde ise Macarlarda Sultan Süleyman ile alakalı bir sevindirici haber daha yaşandı. Macar sarayına Süleyman'ın öldüğü haberi geldi.[51] Yaşanan bu sevincin üzerine sarayda bulunan Osmanlı elçisini oyaladılar. İstanbul'da ise Vezir Piri

[48] Jorga, a.g.e. s.270-272
[49] Fodor, a.g.e. s. 56-63
[50] Fodor, a.g.e. s. 65
[51] Jorga, a.g.e. s.325-326

Mehmed Paşa orduyu hazırlıyordu. Avrupa'da Fransa-Habsburg arasında yaşanan savaştan Osmanlıların haberi olmuştu ve bu büyük bir fırsattı. Habsburg'ların Macarları koruyamayacağı bilen Süleyman, Venediklileri de yanına çekmeyi unutmamıştı.[52]

Mayıs ayında yola çıkan orduyu Boğdanlılar bekliyordu ve Eflaklıları da Erdel'e olası saldırı konusunda uyarılarda bulundular. Boğdanlılar beklentilerinde haklı çıktılar, Rumeli Beylerbeyi Kara Ahmed Paşa 6 Temmuz'da Böğürdelen'i ele geçirdi. Fakat asıl ordu Belgrad'a doğru yürüdü ve 12 Temmuz'da Belgrad'ın karşısındaki Zemun kalesi aldı. 1 Ağustos'ta Belgrad önlerine gelen Osmanlılar nihayet 29 Ağustos'ta kaleyi ele geçirmişlerdir. Sultan I. Süleyman Yahya Paşa'nın oğlu Ali Bey'i Belgrad Sancak beyi yaptı. Belgrad dönüşünde lidersiz kalan Erdel'in üzerine giden Mihaloğlu Mehmed Bey burayı işgal etmişti. Mihaloğlu, Janos Zapolya'ya 1522'de yenilse de Erdel elden çıkmamıştır. Tüm bunlar yaşanırken Macar Kralı II. Lajoş, bir türlü gerekli orduyu toplayamamıştı. Osmanlı akıncıları neredeyse boş vaziyette bulunan güney Macaristan'da ilerlemeye devam ediyordu. Padişah ise Belgrad'ın alınmasından sonra oğlu Şehzade Murad'ın ölüm haberini almış ve İstanbul'a dönmüştü. Belgrad'ın alınması ile birlikte Sultan I. Süleyman Balkanlar'a 1526 yılına kadar sefer yapmamıştır. Bu tarihler arasında Rodos alınmış Akdeniz'e ağırlık verilmiş, Suriye ve Mısır'da Osmanlı hâkimiyeti pekiştirilmişti.1521-1524 yılları arasında Macarlar önemli kalelerini onarmış, ordusunu bir nebze olsun güçlendirmişti. 1525 yılında yeniçeriler uzun bir süre sefere çıkılmadığından dolayı İstanbul'da küçük bir isyan yaşanmıştı[53].

Osmanlı ve Macaristan'ın kaderlerini değiştiren 1524-1525 yıllarında iki devlette de diplomasi yarışı vardı. Osmanlılar, Lehistan'la barış yapmış, 1521 Mart'ında Habsburglar ile savaşa giren Fransa Kralı 1525'te Pavia Muharebesi'nde tutsak düşmüş ve Fransızlar Osmanlılardan yardım isteyip onları adeta sefere ikna etmişti. Macaristan Sarayı ise Bohemya ve Silezya'ya elçiler yollayıp, destek birlikler istedi. Habsburglular ise İtalya'da savaşta olduğu için Macarlara destek verecek durumda değildi.

[52] Fodor, a.g.e. s. 88
[53] Feridun Emecen, "Süleyman I", *DİA,* cilt:38, s.74-75

1525 yılında genç Kral II. Lajoş'un İstanbul'dan gelen elçiyi öldürtmesi, İstanbul'da büyük bir tepkiye neden olmuştu ve artık sefer zamanının geldiğine karar verilmişti. 1526 yılında sefer hazırlıklıları gizlilikle başlatıldı. Bir süre sonra bu hazırlıklar Macar sarayına ulaşınca önemli komutanlar saraya çağırılmaya başlandı. Bu esnada Macar sarayında Kral II. Lajoş'a bitmek bilmeyen bir eleştiri vardı.[54] Bir kısım vergilerin iyi kullanılmadığından yakınırken, diğerleri de sarayda bulunan Almanlardan şikâyet ediyordu. 9 Mayıs'taki Meclis toplantısının ardından Macaristan'daki durumu bir elçi şöyle özetlemişti: "*Şayet Süleyman bu ülkeye saldırırsa, papa Macaristan'ı daha şimdiden kaybedilmiş Hıristiyan ülkeler hanesine yazabilir.*"[55] Bu yaşanan olaylar altında Macarlar hazırlıklara başladı.

23 Nisan 1526 tarihinde Süleyman ordusuyla birlikte yola çıktı. Zorlu hava şartlarının ardından 12 Temmuz'da Petervaradin[56] önlerine geldi. Bu haber Macar Sarayının kulağına gider gitmez Avusturya arşidükü Ferdinand'a mektup yazıldı. 27 Temmuz'da Petervaradin tamamen ele geçirildikten sonra birlikler birleşip 8 Ağustos'ta İlok kalesini alıp Güney Macaristan'a yöneldi. Kral Lajos ise Leh, Bohemya, Alman askerlerinin desteğiyle yarısını köylülerin oluşturduğu ordu ile önce Tolna[57]'ya geldi. Burada, Macar ordusuna Stefan ve Andreas Bathori 5-6 binlik güçle katıldılar. Gerekli savaş planı yapıldıktan sonra Thomary ve Georg Zapolya başkomutan ilan edildi. Ardından yaklaşık 20 bin kişi olan Macar ordusu Mohaç'a doğru yola koyuldu. Zapolya ise Macar kralının emrine itaat etmeyip sefere katılmayı reddetti.[58] 22 Ağustos'ta Ösek[59] kalesini ele geçiren Osmanlı ordusu, 29 Ağustos'ta Mohaç'ta Macarların karşısına çıktı.

Mohaç ovasında destek birliklerle birlikte Macar birliklerinin sayısı 40-50 bin civarlarına ulaşmıştı.[60] Macarlar sert bir süvari saldırısıyla Osmanlıların yenileceğini düşünüyordu. Macar ordusunda Türklerle açık bir muharebe yapılmasının çok yanlış

[54] Feridun Emecen, "*Mohaç Muharebesi*", *DİA*, cilt: 30, s.232-235
[55] Jorga, a.g.e. s.333
[56] Sırbistan'da bulunan Novi Sad kentinin karşısında bulunan kasaba.
[57] Orta Macaristan'ın güneyinde bulunan bir il.
[58] Jorga, a.g.e. s.335-336
[59] Hırvatistan sınırları içerisinde bulunan bir şehir.
[60] Emecen, a.g.m.

olduğunu düşünenler de olmuştu. Bunlardan biri Varad Piskoposuydu. Bir kısım ise Zapolya'nın beklenmesini söylüyordu fakat Zapolya bu savaşa katılmadı.[61]

28 Ağustos'ta savaş ilan eden Osmanlılar 29 Ağustos'ta nihayet Macar ordusunun karşısına çıkmıştı. Osmanlı ordusu savaşın sonraki güne sarkacağını düşünürken Macarlar ani bir saldırı başlattı. İbrahim Paşa'nın yönetiminde ordunun sipahi birlikleri, zırhlı Macar ordusuna geçit vererek onları ortaya alıp yanlara doğru ayrıldı. Akıncı beyleri Bali ve Hüsrev Paşalar Macarları arkadan vurmak için pusuda beklemişlerdi. Macarlar olabildiğince ilerlerken, Osmanlı ordusu ise sessiz ve gayet disiplinli bir şekilde taktikleri uygulamıştı. Macarların yeteri kadar ilerlediklerine kanaat getirilince gizlenen toplar ve tüfekler ateşe verilip ve Macarların sağ kanadına seri bir ateş açılmıştır. Macar ordusu bir anda ne olduğunu anlayamadan kaçışmaya başlamıştı. Dağılan Macar ordusu Mohaç bataklıklarına doğru kaçmaya zorlanmıştı. Ardından Osmanlılar tamamen hücum durumuna geçti. Ümitsizce savaşmaya çalışan kuvvetler ise Macar ordugâhının ateşe verildiğini öğrenince tamamen dağılmışlardır.

Macarlar için kıyamet gününe dönüşen savaş sadece iki saat sürmüştü. Bu mücadelede Kral 2.Lajos, çoğu devlet adamı ve yaklaşık 25 bin Macar hayatını kaybetti. 10 bin Macar ise esir alındı. Savaşın en önemli sonucu ise Ortaçağ Macar Krallığı ortadan kalkması oldu ve Macaristan toprakları sonuna kadar Osmanlılara açıldı. Çok kısa bir sürede, 11 Eylül'de Sultan I. Süleyman ordusu ile Budin'e hiçbir direnişle karşılaşmadan girdi. Ardından Peşte 'ye geçilip burası alındı. Nihayetinde Vişegrad ve Estergon hariç Orta Macaristan'daki kaleler ele geçirildi. Sultan Süleyman bu büyük başarıların ardından İstanbul'a dönmüştü.

1.4. Osmanlı Macaristan'ı Dönemi

Osmanlılar, Macar Krallığını ortadan kaldırdıktan sonra Macaristan'ı kendi haline bırakarak geri dönmüşlerdi. Ne kendi idarelerini kurmuşlar ne de bölgenin yerel liderlerinden birini başa geçirmişlerdi. 1527 yılından itibaren Macaristan'da yönetim sorunu ortaya çıkmış, Ferdinand ve Janos Zapolya arasında hâkimiyet mücadeleleri

[61] Çapraz, a.g.e. s.131

başlamıştı. İkili arasında 1527 yılında yapılan ilk savaşı Ferdinand kazandı.[62] Ferdinand savaşı kazanmasının ardından Budin'e girdi ve hâkimiyetini ilan etti. İstanbul'da bulunan elçi Laski, saraydan Erdel banı Zapolya'nın Macar kralı olarak tanınmasını talep etmişti. İstanbul sadece Laski ile değil Ferdinand'ın elçisi ile de görüşmüştü. Ferdinand'ın elçileri tüm Macaristan'ı isteyince Almanlarla görüşmeler durmuştur. 28 Şubat 1528 tarihinde Zapolya ile anlaşma yapılarak Zapolya, Macar Kralı ilan edilmişti.

1529'da Almanlar Földvar'a akın düzenleyince Ferdinand düşman ilan edildi ve sefere çıkıldı. Ordu, Macaristan'a geldiğinde Zapolya, Kanuni Sultan Süleyman'ın çadırına hediyelerle gelmiş ve onu selamlamıştı. Ordu 3 Eylül'de Budin'i kuşattı ve 4 günde Almanların elinden aldı. Ardından Mihaloğlu Mehmed Bey, Almanları Viyana önlerine kadar takip etti. İstanbul'da bulunan Sultan I. Süleyman 27 Eylül'de buraya geldi ve ilk Viyana Kuşatması'nı başlattı (27 Eylül 1529). Kış mevsiminin erken gelmesiyle ordu 24 Ekim'de Budin'e geri döndü. Padişah ise 16 Aralıkta İstanbul'a döndü. Mihaloğlu Mehmed Bey de Erdel'e yönelip buradaki kargaşayı ortadan kaldırdı.

Sonraki yıl iki devlet arasında barış yapılamayınca mücadeleler tekrar başladı. 1530 yılında Budin, Almanlar tarafından tekrardan kuşatıldı. Önce Budin savunuldu ardından da Güns kalesi ve dönüşte de Pojega alındı. Bu savaşlardan sonra Almanlar barış yapmak zorunda kaldılar ve elçilerini İstanbul sarayına yolladılar. Estergon kalesinin anahtarlarını da yanlarında getiren elçiler hemen Padişahın huzuruna bir süre kabul edilmediler. Çok sonraları ancak padişahın huzuruna çıkabildiler.[63] 22 Haziran 1533'de barış antlaşması yapılmıştır.

1540 yılına kadar Osmanlı, öncesinde olduğu gibi yine batıda kendini güvence altına alıp Akdeniz ve doğuya yöneldi. Macaristan'daki savaşsız dönemde ise saraya Zapolya ile ilgili bazı haberler gelmişti. Zapolya, Ferdinand ile gizlice barışıp, Osmanlı'ya karşı ittifak kurdu[64]. 1540 yılında Zapolya ölünce doğuda işini bitiren Osmanlı zaman kaybetmeden 20 Haziran 1541 tarihinde İstanbul'dan yola çıktı. Bu

[62] Jorga, a.g.e. s.340
[63] Jorga, a.g.e. s.350
[64] Varad Antlaşması (24 Şubat 1538) olarak bilinen bu gizli anlaşma ile Ferdinand ve Zapolya Macaristan toprakları üzerine ittifak yapmışlardır.

seferde artık ordunun başında İbrahim Paşa idam edildiğinden yoktu. 26 Ağustos'ta Peşte, Sokullu Mehmed Paşa önderliğinde Almanlardan kurtarıldı ve ardından padişah şehre girdi. Budin'in yönetimini Hadım Süleyman Paşa'ya vererek Budin'i kendi idaresine aldı. Macaristan üçe bölündü. Orta Macaristan Osmanlıların yönetimini altındayken, Batı Almanlara kalmış, Erdel ise Osmanlı haraçgüzarı olmaya devam etmişti. Sultan Süleyman Zapolya'nın eşi ve çocuğunu Erdel'e gönderdi.

Macaristan'da 145 yıl sürecek yeni bir dönem başladı. Osmanlılar kısa zamanda Orta Macaristan'da kendi idaresini kurmuş ardından Budin Beylerbeyliği kurmuş ve çevredeki sancaklar buraya bağlanmıştı. Budin'de Osmanlı hâkimiyetinde yaşamayı reddedip Viyana'ya kaçanlar Ferdinand ile anlaşmaya vardılar. Sonradan Eflak ve Boğdan da bu ittifaka dâhil oldu.[65] 1542'de Peşte üzerinden Budin'e tekrar saldırmaları üzerine Kanuni tekrardan sefere çıktı. Kış Edirne'de geçirildikten sonra Nisan ayında yola koyulan ordu, sırayla Peçuy, Sikloş, Estergon ve İstolni Belgrad'ı aldı. Dönüşte de Vişegrad ve Novigrad kaleleri alınarak Osmanlı Macaristan'ı güvenceye alındı.

1544 yılında Almanlar barış istedikleri için önce Yahyapaşazade Mehmed Paşa ile anlaştılar. 19 Haziran 1547'de ise 30 bin altın vergi ve 1.5 yıl ateşkes karşılığında iki devlet arasında barış yapıldı. İki devlet barış halindeyken Kardinal Martinuzzi önce kuzey Macaristan'da ardından da Erdel'de nüfuzunu artırıyordu. Martinuzzi ölünce Ferdinand Erdel'i ilhak ettiğini duyurdu. Bunun üzerine 1552 yılında bu bölgeye Vezir Ahmed Paşa ve Sokullu Mehmed Paşa gönderildi. 26 Temmuz'da Temeşvar, 4 Eylül'de de Solnok alındı. 9 Eylül'de Eğri kuşatıldı fakat sonuç alınamayınca bu kuşatmadan vazgeçildi. Almanlar, 25 bin altın karşılığında Erdel'de kendi hâkimiyetlerinin tanınması için elçi yolladılar. Padişah seferde olduğu için elçiler Amasya'ya kadar gitmek zorunda kalmışlardı. Sultan I. Süleyman, Almanların tekliflerini kesin bir şekilde reddetmiş ve bunun üzerine elçiler geri dönmek zorunda kalmıştı. Osmanlılar Erdel sorununu çözmek için 1556'da Janos Zapolya'nın oğlu Sigismund'u Lehistan'dan Erdel'e getirtti. Osmanlı burada kendine bağlı bir yapı oluşturmak istiyordu. Budin Paşası Ali Paşa ise Alman bölgelerine saldırmaya devam ediyordu. Sigetvar'ı kuşatmayı deneyen paşa burayı ele geçiremedi. 1559-1562 ve

[65] Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi,* Cilt 3, s.28-29

1565 yıllarında barış yapılmaya çalışılsa da Macaristan'da bir türlü barış tam anlamıyla sağlanamadı. 1565 yılından itibaren Almanların Boğdan'la ilgilenip, bu bölgeye karışmaları ve Ferdinand'ın yerine geçen Maksimilyan'ın da Tokay'ı geri vermemesi üzerine iki devlet arasında ilişkiler kopma noktasına gelmişti. Divan-ı Hümayun 'da savaş kararı alınması üzerine ordu 1566 yılında Padişahın liderliğinde yola çıktı. Temmuz ayında kuşatılmaya başlanan Güle kalesi, Eylül ayında alındı. Sultan I. Süleyman'ın asıl planı Eğri iken plan değiştirip Sigetvar'a yöneldi.[66] Sigetvar kuşatması sırasında Sultan Süleyman hayatını kaybetti (7 Eylül 1566). Orduya kuşatmanın devam edilmesi için bu haber Sigetvar alındıktan sonra verildi. Maksimilyan ise paralı askerler konusunda maddi sıkıntı yaşadığı için istediği orduyu toplayamamış ve gerekli yardımı alamayan Sigetvar, Sultan I.Süleyman'ın ölümünden 3 gün sonra el değiştirip Osmanlıların olmuştur.

Sultan I. Süleyman dönemi Osmanlı-Macar tarihi açısından en yoğun dönem olmuştur. Hayatı süresince çıktığı 13 seferin 7'si Macaristan topraklarına yönelikti. Macarların doğudaki kapısı olan Belgrad'ın düşmesi ile tecrübesiz kral II. Lajos'un Türk tehlikesini kavrayamaması birleşince Osmanlılar, Macar krallığının sonunu getirdi. Başlangıçta Macar topraklarını kendine bağlamak yerine vassal bir krallık olarak yaşatan padişah, Almanların Macar topraklarındaki emelleri üzerine Orta Macaristan'da kendi idaresini kurdu. Doğu seferleriyle de fazlasıyla uğraşan Sultan Süleyman, Macaristan'ın tamamını fethetme imkânına erişemedi. Alman tehlikesini kaldırmak için Viyana'yı kuşatmayı denese de mevsim ve askerlerin uzayan seferden hoşnutsuzluğu sebepleriyle amacına ulaşamadı. Batıda önce Ferdinand sonra da onun halefi Maksimilyan ile fazlasıyla uğraşmak zorunda kalmıştı.

Sultan I. Süleyman'ın ölüm haberi üzerine acilen Şehzade Selim İstanbul'dan çağırıldı ve ordu sefere devam etti. Babuca kalesi fethedildi. Bunun üzerine Almanlar önceki anlaşmaların benzeri bir anlaşma teklif etmiş ve 17 Şubat 1568 yılında 8 yıllık barış antlaşması yapılmıştır[67].

Sultan I. Süleyman'ın ölümüyle birlikte Osmanlı yönetiminde yeni bir devir başlamıştı. Sıkça değişen ve genç yaşta başa geçen padişahlar sebebiyle önce

[66] Jorga, a.g.e. s.62

[67] Edirne Anlaşması olarak isimlendirilen bu anlaşma ile Almanların, Kuzey Macaristan için ödediği 30 bin dükalık verginin aynı biçimde ödenmesine karar verilmiştir.

sadrazamlar ve vezirler, ardından da valide sultanlar yönetime fazlasıyla karışmışlardı. Sultan I. Süleyman'ın damadı ve sadrazamı olan Sokollu Mehmed Paşa, Sultan II. Selim döneminde de sadrazamlık dönemine devam etti. Sultan II. Selim döneminde daha da ön plana çıkan Mehmet Paşa hem zenginliğini artırdı hem de devletteki tüm tayin ve sefer kararlarında en yetkili mercii olmuştu. 1574 yılında başa geçen Sultan III. Murad döneminde de Mehmet Paşa görevini devam ettirerek bu döneme de damgasını vurmuştur. 1579 yılında ise Sokollu Mehmet Paşa İstanbul'da uğradığı saldırı sonucu hayatını kaybetmiştir[68].

Sigetvar'ın alınmasından 1593 yılındaki Macar savaşına kadar geçen dönem genel olarak sakin geçti. Sadece sınıra yakın bölgelerde küçük çaplı olaylar yaşanmıştı. Almanlar, Avrupa ile ilgilenirken, Osmanlı da iç işleriyle ve denizlerdeki rakipleriyle meşguldü. Kanuni Sultan Süleyman dönemiyle birlikte hem İstanbul'da hem de Anadolu'da çeşitli karışıklık ve isyanlar yaşanmaya başlandı. Avrupa'dan gelen yüklü miktarda gümüş ve yabancı para, devletin hazinesinden diğer devletçik ve devletlere yapılan büyük miktarda yardımlar -Fransa'ya verilen 100 bin altın gibi-, bitmek bilmeyen seferler, Osmanlı ekonomisini darboğaza soktu. Bitmeyen savaşların sebeplerinden biri de vezirlerdi. Vezirler arasında Süleyman'dan sonra savaş hırsı başladığından dolayı sarayda sürekli savaş konuşuluyordu.[69]

1592 yılına geldiğimizde Alman İmparatorluğunun başında II. Rudolf, Osmanlıların başında ise Sultan III. Murad vardı. Sultan III. Murad'ın hasta olmasından dolayı idare Sadrazam Koca Sinan Paşa'nın elindeydi. Bazı tarihçilere göre Sinan Paşa'nın kişisel istekleri bazı tarihçilere göre de Avusturya'nın topraklarına saldırıldığı gerekçesiyle vergi ödememesinden dolayı iki büyük devlet uzun bir aradan sonra karşı karşıya geldi. Avusturya tarafında ise savaşın sebebi 1590'dan itibaren Bosna valisi Hasan Paşa'nın Hırvatistan civarına yaptığı ardı arkası kesilmeyen seferlerdi. Almanlar, Avusturya topraklarına yapılan saldırılardan dolayı Türk sorununu kökten çözmek için Papalık'tan Rusya'ya kadar birçok devlete mektuplar yazdı.[70]Bu dönemde Avrupa, 1559 Cateau-Cambresis Barışı ile kendi arasındaki mücadelelere ara vermiş bu da Habsburg'ların taktik ve ordularını güçlendirmeleri için gerekli zamanı sağlamıştı.

[68] Erhan Afyoncu, "Sokullu Mehmed Paşa", *DİA*, Cilt 37, S.357
[69] Jorga, a.g.e. s.270
[70] Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Cilt 3, S.423-424

Bunun üzerine 1571'de Akdeniz'deki Kutsal İttifak'ın Osmanlıları mağlup etmesi, Türk tehlikesinin sonu olarak düşünüldü. Bu süreçte de Fransa artık Osmanlı'nın gizli müttefiki olmaktan çıktı. 1590 İran barışından sonra Osmanlı tekrar yüzünü batıya dönmüştür.16.Yy'ın ikinci yarısından itibaren Almanlar, Türk akınlarının durduğu her fırsatta Kuzey Macaristan'daki kalelerini onardı.

1593'de "Uzun Savaş" olarak adlandırılan savaş Bosna Beyi Hasan Paşa'nın Hırvatistan topraklarına saldırması üzerine beş bin kişiden oluşan Alman-Hırvat kuvvetlerinin 20 bin kişiden oluşan Türk kuvvetlerinin karşısına çıkması üzerine başladı. Sayı olarak çok az olan Alman-Hırvat kuvvetleri Kulpa'da Osmanlı güçlerini kesin bir mağlubiyete uğrattı. Bu olayın üzerine iki devlet artık birbirlerine karşı resmi olarak savaş durumuna girdi. Savaş iki devlet için de çok dengesiz geçti. Osmanlılar 1594'de Yanıkkale'yi aldı. Ardından Erdel, Eflak ve Boğdan Avusturya'nın eline geçti. 1595'de Almanya'dan gelen askerlerle ordusunu takviye eden Habsburglar Estergon'u Osmanlılardan aldı. 1596'da Osmanlılar önce Eğri kalesini aldı ardından da Haçova'da Erdel ve Alman kuvvetlerini yendi. 1598'de ise bu sefer Almanlar üstündü. Almanlar Yanıkkale'yi ele geçirip ardından da Budin'i kuşattılar fakat almayı başaramadılar. 1600-1601 yılları ise Osmanlı'nın en parlak yılları oldu. 1600'de Kanije alındı. Sonraki yıl Macar güçlerinin de destek verdiği büyük haçlı ordusu Kanije'yi kuşattı. Tiryaki Hasan Paşa'nın uyguladığı taktik sebebiyle Osmanlılardan sayıca fazla olan Haçlılar büyük bir bozguna uğradı. Bu başarı üzerine Hasan Paşa'ya beylerbeyi ünvanı verildi. Sonraki yıl Almanlar şanslarını bu sefer Budin ve Peşte üzerinde denedi. Almanlar Peşte'yi ele geçirip ardından Budin'i kuşattı. İstolni Belgrad'ı alan Osmanlı ordusu ise zaman kaybetmeden Budin'e döndü ve Budin'i kuşatma altından kurtardı (18 Ekim 1602). [71]

1602 yılından itibaren Osmanlı hem iç çekişmelere hem de doğuda İran saldırılarına maruz kaldı. Almanlarla iletişim kuran İran, Osmanlıların Almanlara karşı mücadelede olduğunu öğrenince Azerbaycan ve Kafkaslar üzerinden Anadolu'ya yöneldi. Sadrazam Yemişçi Hasan Paşa'nın Şeyhülislamla mücadeleye girmesi İstanbul'da karışıklığa yol açtı. Bu sırada yeniçerilerle sipahiler arasındaki husumet şeyhülislamın sipahilere destek vermesiyle daha da arttı. Yeniçeriler ise sadrazamın arkasında saf

[71] Feridun Emecen, "III. Mehmed", *DİA*, Cilt 28, s.407-413

tuttular. Olaylar padişaha kadar sıçradı ve Hasan Paşa'nın görevinden azledilmesiyle bu olay kapanmış oldu. 1603'te İstanbul'da ve doğuda bu olaylar yaşanırken bu kötü atmosferi ise 1604'teki başarılar değiştirdi. Vaç, Papa ve Peşte kalelerinin alınması, ardından 1605'te de Estergon, Vesprem ve Polata'nın fethi[72] bu olumsuz gelişmeleri unutturdu.

Uzun süren savaşlardan sonra 11 Kasım 1606 tarihinde Zitvatorok Antlaşması yapılmıştır. Uzun savaşa baktığımızda Osmanlı'nın Habsburglara karşı daha başarılı gözükse de sürekli savaş hali, yaşanan isyanlar, padişah değişimi ve diğer olaylar yüzünden Zitvatorok antlaşması Osmanlılar için başarısız bir antlaşma olmuştur. Bu savaşta Almanların Osmanlı'nın taktik gücüne ulaşması ve Akdeniz'deki kutsal ittifakın kıta Avrupa'sında da oluşturulması bu dönemden itibaren Türklerin Avrupa'dan atılması gerektiği fikrini uzun bir aradan sonra tekrardan Avrupalılara aşılamıştı. Uzun savaşta en çok zararı ise Macaristan görmüştü. Kale ve şehirlerin çoğu ya hasar görmüş ya da yıkılmıştı. Yerel halk ise iki devletin arasında kalmış ve bir kısmı ölürken diğerleri de göç etmekle taraf seçmek arasında bir seçim yapmak zorunda kalmıştı. Bu sebepten dolayı da nüfusu az olan Macar toprakları daha da azalmıştır.

23 Haziran 1606 tarihindeki Viyana barışından sonra Erdel Prensi olarak tanınan Istvan Bocskai'nin 1606'daki ani ölümü üzerine Almanlar Erdel üzerinde hak iddia etmeye başlamışlardı.[73] Bu mesele uzun sürecek Erdel'de karışıklığa sebep olmuştu. 4 farklı isim Erdel'e hâkim olmak için adaydı. Valentin Homonay, Osmanlının desteklediği isim iken, Sigismund Rakoczi'yi de Almanlar destekliyordu. 12 Şubat 1607 tarihinde meclis Almanların adayını seçmişti. Fakat Rakoczi'nin hâkimiyeti uzun sürmemiş, tahtı kuzeni olan Gabriel Bathori'ye bırakmıştı. Bunun üzerine Osmanlı harekete geçti. Almanların Erdel'de hak iddia etmesi üzerine 1608, 1615 ve 1616 yılında Zitvatorok antlaşması tekrar gözden geçirildi[74]. 1613 yılında İskender Paşa komutasındaki ordu Erdel'e girdi. Bathori Türklerle mücadele edemeyeceğini anladı ve Varad taraflarına kaçtı[75]. Bu olay üzerine 14 Haziran 1614'de Divan-ı Hümayun Erdel'i otonom bir devlet haline getirdi. Böylece Erdel kendi prensini kendi seçecekti.

[72] İbrahim Peçevi, *Peçevi Tarihi*, s.427 428
[73] Sandor Papp, "*Zitvatorok*", *DİA*, Cilt 44, s. 473
[74] Mücteba İlgürel, "I.Ahmed", *DİA*, Cilt 2, s.30-33
[75] Jorga, a.g.e. s.293

6 Mayıs 1615'de ise Erdel prensi Bethlen, Almanlara kendilerinin Osmanlı himayesinde özgür bir prenslik olduğunu kabul ettirdi.[76] Sonraki yıllarda gözünü Macar tahtına diken Bethlen başarılı olamamış ve 7 Ocak 1622'de yapılan Nikolsburg barışıyla amacından tamamen vazgeçmişti.

Bu dönemden sonra Almanlar, Protestanlar'ın Bohemya'da ayaklanma başlatması üzerine Otuz Yıl Savaşı'na girerken, Osmanlılar ise Bağdat'ın fethi ve Lehlerle meşguldü. 1621'de Lehlerle yapılan Hotin antlaşmasıyla birlikte Lehlerin Macaristan üzerindeki emelleri ortadan kaldırılmış oldu. Bu savaşsız geçen dönem Osmanlı Macaristan'ında sakin geçen son uzun dönem olmuştu.

Macaristan topraklarında ise bazı gelişmeler yaşanıyordu. Bu dönemde Bethlen ve ondan sonra gelen György Rakoczi'nin hedefi Almanların Macar topraklarıydı. Almanlar Orta Avrupa'da savaşta olduğundan dolayı bunu fırsat bilen Bethlen, Habsburglar yönetimindeki birçok yeri ele geçirdi.[77] 1648'de göreve gelen II. György Rakoczi ise tam tersi bir politika izleyip Osmanlı düşmanlığı gütmeye başlamıştı. Ayrıca Rakoczi, Leh Krallığında da hak iddia etmişti[78].

Osmanlılar, Erdel'in batısını ayırıp buranın yönetimini Mihail Apafi'ye vermişti. Almanlar ise harekete geçmiş ve Sengev'i ele geçirmişti. Bu gelişme üzerine Fazıl Ahmed Paşa komutasındaki ordu 1663 yılında Uyvar'a doğru yürümüş ve bu kale ele geçirilmişti. Ardından destek birliklerle tekrar harekete geçen Almanlar sonraki yıl Kanije'yi kuşattı. Almanlar burada da başarısız olunca Zerinvar kalesini kaybetmişlerdi. Bu parlak başarıların üzerine Viyana'yı alacağını düşünen Fazıl Ahmet Paşa buraya yöneldi. Saint Gotthard'da Montecuccoli komutasındaki Almanlar, aşırı yağmurun ve bu yağmurun sağladığı taşkın ve bataklıkların da sağladığı avantajı kullanarak Osmanlıları ağır bir yenilgiye uğratmıştı.[79] Vasvar'a çekilen Osmanlı'ya I.Leopold'dan güzel bir haber gelmişti. İspanya veraseti ile uğraşan kral bir an önce bu bölgede barış sağlanmasını istiyordu. 10 Ağustos 1664'te imzalanan antlaşmayla Uyvar kalesi Osmanlıların olmuş, Erdel Osmanlılara bağlı

[76] Jorga, a.g.e, 295
[77] Sandor Papp, "Slovakya", *DİA*, Cilt 37 s. 338
[78] Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi,* Cilt 4, s. 81-82
[79] Jozsef Padanyi, Zoltan Egeresi, "Osmanlı-Habsburg Savaşları'nda (1663-1664) Önemli Rol Oynayan Zrin-Yeni Kale Tarihi", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 23, s. 276-278

kalmış ve Almanlar Osmanlılara savaş tazminatı ödemeyi kabul etmişti. Bu antlaşmanın geçerliliği 20 yıl olarak belirlendi. Bu antlaşmanın bazı maddeleri Macar soylularınca tepkiye ardından da huzursuzluğa neden olmuştu. Ayrıca bu huzursuzluk Thököly isyanının başlamasına da temel oluşturmuştu.[80]

Osmanlı ve Habsburglar arasında yapılan 20 yıllık barış antlaşması uzun sürmedi. Yukarı Macaristan'a yaptığı akınlarla adını duyuran İmre Thököly, milliyetçi bir askerdi. Din serbestliğinin konuşulduğu bu dönemde, Thököly milli serbestliği savunmuştu. Almanlara karşı ayaklanan Thököly halktan, Osmanlı'dan ve XIV. Luois'den destek aldı. Thököly, Fazıl Ahmed Paşa'ya Osmanlı himayesine girme teklifinde bulundu. Almanlarla barışın bozulmamasını isteyen Fazıl Ahmed bu teklifi kabul etmedi. Bunun üzerine 1680 yılında Thököly Macaristan seferine çıktı[81]. 1681'de Sopron'da toplanan mecliste I.Leopold Protestanlara af ilan edip bazı sınırlamaları kaldırınca Erdelli Katolik asilzadeler Almanlar tarafına geçti. Bu gelişme üzerine Thököly kazanamayacağını anlamıştı[82]. Elçilerini İstanbul'a yollayarak Osmanlılardan yardım talep etti. Bu arada Osmanlı, Thököly'e Orta Macaristan Kral'ı ünvanı vermişti[83]. Böylece IV. Mehmed'den bu ünvanı alan Thököly ile Osmanlı "Orta Macaristan" adıyla yeni bir devlet kurdu.[84] Thököly'nün elçileri Almanların, Fransa ile savaş halinde olduğunu gerekçe gösterip Sadrazam Kara Mustafa Paşa'yı sefere ikna etmeyi başarmıştı. Sadrazamın da uğraşıları sonucu saray savaş kararı almıştı. Bunun haberini alan I.Leopold, İstanbul'a bir elçi yollayıp savaş çıkmasını önlemek ve Vasvar barışının uzatılmasını istemişti.[85] Silahdar Mehmed Ağa'nın yazdıklarına göre ise padişah sadrazama sadece Yanık ve Komran kaleleri için izin vermişti.[86]

Sadrazam Kara Mustafa Paşa, Budin Beylerbeyi İbrahim Paşa'yı Thököly'nün yardımına verip ve seferi başlattı.[87] Ardından da ordusuyla yola çıkan sadrazam, Ösek'te Thököly ile görüşmüştü. Dimitri Kantemir'in anlattığına göre Thököly

[80] Özgür Kolçak, "Vasvar Antlaşması" , *DİA*, Cilt 42,s. 562
[81] Hüseyin Şevket Çağatay Çapraz, *Orta Macar Krallığı'ndan İzmit'e İmre Thököly*, s.564
[82] Dimitri Kantemir, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yükseliş ve Çöküş Tarihi*, Cilt 3, s.33
[83] Sandor Papp, "Tököli", *DİA*, cilt 41, s.277
[84] Papp, a.g.m, s. 278
[85] Mustafa Turan, "II. Viyana Muhasarası: "Osmanlı Devleti'nde Siyasi, İdari ve Askeri Çözülme", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 9, s.397
[86] Abdülkadir Özcan, "Silahdar Mehmed Ağa", *DİA*, Cilt 3, s.201-202
[87] Kantemir, a.g.e, s.36

sadrazama Viyana yerine tüm Macaristan'ın fethini önermiş, ardından da Viyana'ya saldırmanın çok büyük tehlike olacağını ve Hıristiyan dünyasının Türklere karşı birleşebileceğini haklı sebeplerle anlatmıştı.[88]

Sadrazam yetkisini kullanıp orduyu Viyana önlerine götürme kararı aldı. Viyana'ya 14 Temmuz 1683'te ulaşan ordu şehri kuşatmaya almıştır. I.Leopold ise Linz şehrine çekilmişti. 2 ay süren kuşatma sırasında Papa XI. Innocent acilen Avrupa'yı desteğe çağırdı. Bu yardım üzerine yola çıkan Lehistan Kralı Jean Sobieski büyük bir orduyla yola çıktı. Bunun haberini alan sadrazam Leh kuvvetlerine karşı Kırım Hanı Giray Han'ı ve Thököly'ü görevlendirmişti. Fakat Giray Han'ın sadrazama beslediği kinden dolayı bir şey yapmamasından, Thököly'ün de Moravya'da yenilgiye uğramasından dolayı Leh ordusu hızlı bir şekilde Viyana önlerine ulaştı.[89] Macaristan topraklarında da Erdel Prensi Mihail Apafi, Almanların tarafını seçmiş ve onlarla gizli bir ittifak kurmuştu. Thököly vatan haini ilan edilip, topraklarına el konuldu. Bunun üzerine bir de Lehlere kaybeden Thököly, 1686 yılına kadar Osmanlılar tarafından tutuklandı.[90] Viyana kuşatması devam ederken 100 bin kişilik ordusuyla Jan Sobieski nihayet Viyana'ya ulaşmıştı. 12 Eylül 1683'de yapılan savaşta Osmanlı ordusunun taktiksel zayıflığı ve ordunun disiplinsizliği ortaya çıktı[91]. Leh ordusu Osmanlıları ağır bir yenilgiye uğrattı ve Viyana'yı kurtardı. Bunun üzerine önce Yanıkkale'ye çekilen Sadrazam Mustafa Paşa, ilk iş olarak Budin Valisi Uzun İbrahim Paşa'yı öldürttü.[92] Ardından Budin'e çekilen ordu kış gelmesiyle Belgrad'a döndü. Sadrazamın amacı kışı burada geçirip, orduyu toplayıp baharda yeniden sefere çıkmaktı.[93] Viyana bozgunu çoktan saraya ulaşmış ve sadrazam hakkında idam kararı çıkmıştı. 25 Aralık 1683'de Kara Mustafa Paşa Belgrad'da idam edildi.

Avrupa'da Kutsal İttifak gittikçe büyümüştü. Önce Boğdanlılar, Lehlerle birleştiklerini, ardından da Venedik Osmanlı'ya karşı savaş açtığını açıklamışlardı. Osmanlıları Viyana'dan uzaklaştıran Almanlar ve Lehler hız kesmeden Macar

[88] Kantemir, a.g.e. s.40-46
[89] Papp, a.g.m s.278
[90] Papp, a.g.m s.278
[91] Eckhart, a.g.e. s.140
[92] Abdülkadir Özcan, "*Merzifonlu Kara Mustafa Paşa*", *DİA*, Cilt 29, s.247-248
[93] Özcan, a.g.m. s.248

topraklarına yöneldiler. Türkleri bir kez daha yenen Leh ve Alman birlikleri Estergon ve Vişegrad'ı ele geçirdiler.

Osmanlı Macaristan'ı Kutsal İttifak tarafından hızlı bir şekilde işgal altındaydı. İstanbul bir yandan Eflak ve Boğdan'dan yardım talep ederken bir yandan da ordu seferber edildi. Osmanlıların başarılı oldukları bazı yerler olduysa da haberler sürekli kötü idi. 1685'te Uyvar kalesinin kaybedilmesi ile Alman birlikleri 1686 yılının sonunda önce Budin'i sonra da Orta Macaristan'ı geçip Güney Macaristan'a geldiler[94].

Loren dükü komutasındaki Alman ordusu 1686 yılında Budin ve Peşte'ye yöneldi. Alman prensliklerinin de desteği ile Alman ordusu Budin ve Peşte'yi dört bir taraftan sardı. Önce Peşte'yi kaybeden Osmanlılar, Budin'de Abdurrahman Abdi Paşa önderliğinde başarılı bir savunma yapsa da fazla direnemediler ve Budin 145 yıl sonra Osmanlı egemenliğinden ebediyen çıktı.

1687 yılında Mohaç'ta yani Güney Macaristan'da Osmanlılar büyük bir kuvvetle düşmanın karşısına çıktı. 12 Ağustos günü gerçekleşen savaşta Serdar Sarı Süleyman Paşa'nın ordusu ağır bir yenilgi alıp, 20 bin kayıp verdi. Aynı yıl Eğri kalesi de erzak sıkıntısından dolayı Giovanni Doria'nın güçlerine yenik düşüp teslim oldu.[95] 1688'de Güney Macaristan'ı da geçen ittifak ordusu 10 Ağustos'ta Belgrad'ı kuşatmış, bir ay sonra, 8 Eylül 1688'de Osmanlıların Orta Avrupa'ya açılan kapısı Belgrad'ı ele geçirmişti.[96]. İşgal altındaki Macaristan'da Macarların yeni lideri Petrozzi olmuştu. Petrozzi, Loren dükünün Erdel'e girdiği sıralarda Macarlara Alman himayesini önerdi.

1686 yılında serbest bırakılan Thököly ise bir kez daha Osmanlı ordusunun yanında yer aldı.[97] 1687'de Mohaç'ta yaşanan bozgunun üzerine Sultan IV. Mehmed çıkan isyan sonucu yerine Sultan II. Süleyman getirildi.[98]Sultan II. Süleyman'ın göreve gelmesinin ardından bu sefer de sadrazama karşı ayaklanma çıkmış ve Sarı Süleyman Paşa görevinden azledilmişti[99]. Sadece 4 yıl tahta kalabilen padişah zamanında alınan en büyük başarı 1690'da Belgrad'ın Sadrazam Köprülü Fazıl Mustafa Paşa tarafından

[94] Kantemir, a.g.e. s. 88-89
[95] David Geza, "Eğri", *DİA,* Cilt: 10, s. 490
[96] Zinkeisen, a.g.e, s.102-104
[97] Papp, a.g.m., s.278
[98] Abdülkadir Özcan, "II. Süleyman", *DİA*, Cilt 38, s.75-76
[99] Fikret Sarıcaoğlu, "Siyavuş Paşa", *DİA*, Cilt 37, s.313-314

geri alınması idi[100]. 1691 yılında sefere çıkmaya hazırlanan Sultan II. Süleyman hastalığı sonucu vefat etti ve yerine Sultan II. Ahmed geçti.

Batı ve kuzeydeki toprakları üç bir taraftan saldırı altında olan Osmanlı, Kırım'da Ruslarla, Mora ve Adriyatik'te Venediklerle, Tuna hattında da ittifak ordusuyla çarpışmaktaydı. 1690 yılından itibaren Osmanlılarda ayaklanmalar hala devam etse de bu dönemden itibaren bazı başarılar yakalandı ve Tuna hattı emniyet altına alındı.[101] Barış görüşmeleri için Zülfikar Efendi Viyana'ya yollanmıştı fakat 4 yıl boyunca Viyana'da kalan Zülfikar Efendi bir netice alınamaması sebebiyle 1692 yılında Edirne'ye döndü.[102]

1695 yılında tahta çıkan II. Mustafa döneminde Almanlar üzerine üç sefer yapıldı. İlk iki sefer başarıyla sonuçlandı. İkinci seferde padişah bizzat ordunun başında yer aldı. Son sefer olan Zenta Muharebesi Osmanlılar için bozgunla sonuçlanmış ve Sadrazam Elmas Mehmed savaş sırasında öldü. Bu muharebe Kutsal ittifaka karşı yapılan son büyük savaşı olmuştur. Osmanlılar kaybettikleri toprakları almanın artık çok zor olduğunu anlamıştı. Kutsal ittifak ordusu ise büyük kayıplarının ve yorgunluğunun farkında olduğu için hızı artık kesilmişti. Bu sebeple de iki taraf barışa meyilli idi. Osmanlılarda barış yanlısı olan Amcazade Hüseyin Paşa, Padişah II. Mustafa'yı nihayet ikna edebildi. 1683 yılında büyük bir hevesle Viyana kuşatılarak başlayan savaş Osmanlı'yı Tuna hattının gerisine itti. Savaş başladıktan tam 16 yıl sonra 1699 yılında Belgrad-Petervaradin arasında bulunan Karlofça'da Rami Mehmed Paşa temsilinde Osmanlı, Karlofça Antlaşmasını imzalayarak tarihindeki en büyük toprak kaybını yaşadı.

13 Kasım 1698'de başlayan görüşmeler 26 Ocak 1699'da tarafların antlaşmasıyla sonuçlandı. İmzalanan antlaşmaya göre Osmanlılar, Temeşvar hariç tüm Macaristan'ı Avusturyalılar'a, Mora ve Dalmaçya kıyılarını Venedik'e, Kamaniçe, Ukrayna ve Podolya topraklarını ise Lehistan'a bırakmıştı. Osmanlılar bu dönemden itibaren tamamen Orta Avrupa'dan çıkarılmış ve Balkan yarımadasındaki topraklarını korumak zorunda olan bir devlet haline gelmişti. Osmanlılar Karlofça ile sadece toprak

[100] Turan, a.g.e., s. 403
[101] Turan, a.g.e., s. 403-404
[102] Songül Çolak, "Zülfikar Paşa", *DİA*, Cilt 44, s. 558

kaybetmemişti. Devletin imajı, topraklarında yaşayan gayrimüslim halkların hakları, ticari haklar gibi birçok özelliği de ya sarsılmış ya da kaybedilmişti.

1683-1699 yılları arasında Macaristan'da ise olağanüstü hareketlilik yaşanmıştı. Başarısız Viyana kuşatmasının ardından Almanların ve Lehlerin Macar topraklarına girmesi zaten Alman karşıtı olan çoğu Macar'ı, iyice Alman düşmanı haline getirmişti. Alman yanlısı Macarlar ise 1687'de Macar tahtının tüm haklarını Habsburglara devretti. Alman düşmanı Macarların ümidi 1697 yılında gerçekleşen Zenta Muharebesi'ne kadar devam etti. Burada Türklerin aldığı ağır bir yenilgi hem Türkler hem de Macarlarda Osmanlı'nın artık Macaristan'ı kaybettiğinin farkına varmasıyla sonuçlandı.[103] 1716'da yapılan Pasarofça antlaşması ile Temeşvar da kaybedilince Macaristan'daki Osmanlı hâkimiyeti tamamen sona ermiş oldu.[104]

1.5. Osmanlı Macaristan'ında Yönetim ve Hayat

Kurulduğu zamandan Macaristan'ın hâkimi olana kadar Osmanlılar çok hızlı bir sürede çok büyük bir gelişme kaydettiler. Doğuda ve batıda çok sayıda rakiple karşılaşan Osmanlı Devleti önce akın devleti ardından da barut imparatorluğuna dönüştü[105]. 14.Yy'da Macarlarla başlayan karşılaşmalar 1526 Mohaç Savaşı'na kadar devam etti. 1526-1541 döneminde Macaristan'ı kendi haline bırakan Osmanlı, Habsburgların Macar topraklarında hak iddia etmelerinden dolayı önce kendi kralını atadı ardından da Macaristan'ı üçe bölüp Orta Macaristan'da kendi yönetimini kurdu. Doğu Macaristan'da bulunan Erdel, Osmanlı'ya bağlı haraçgüzar bir prenslikti. 1541'den itibaren Orta Macaristan'dan kaçan soyluların bir kısmı Habsburg Macaristanı'na yani Kuzey Macaristan'a diğer bir kısmı ise de Erdel'e kaçmışlardı. Erdel zamanla Protestanlığın Macaristan'daki merkezi haline geldi. Bu da Erdellileri

[103] Kemal Çiçek, " II. Viyana Kuşatması ve Avrupa'dan Dönüş (1683 - 1703)", *Genel Türk Tarihi*, s. 115-116
[104] Abdülkadir Özcan, "Pasarofça Antlaşması", *DİA*, Cilt 34, s.177-181
[105] Geniş bilgi için bkz. Gabor Agoston, *Barut, Top ve Tüfek / Osmanlı İmparatorluğunun Askeri Gücü ve Silah Sanayisi,* İstanbul, 2006.

özellikle 16.Yy'ın başından itibaren Habsburg düşmanlığına itti[106].Thököly İmre zamanında bu düşmanlık ayaklanmaya dönüştü.

Osmanlılar, 1526'dan itibaren yerleştikleri Macaristan'da köklü değişiklikler yapmadılar. Macaristan'ın en önemli yerleşim yeri olan Budin ve Peşte, Osmanlılar döneminde de önemini korudu. Osmanlılar, Macaristan'ın fethinden önce Belgrad'ı nasıl askeri ve lojistik bir üs haline getirdiyse Budin ve Peşte'de de aynısını yaptılar. Ağustos 1541'de Budin ve Peşte'ye gelen Sultan I.Süleyman, 30 Ağustos 1541'de Eski Bağdat valisi ve Anadolu Beylerbeyi Süleyman Paşa'yı Budin Beylerbeyi ilan etti. Budin ismiyle anılacak olan Buda'da büyük kiliselerin camiye çevrilip ilk Cuma namazı kılınmasıyla Macaristan'daki Türk idaresi resmen kurulmuş oldu[107]. Budin'de bulunan saraya dokunulmamıştı fakat burada bulunan top ve top dökümü için kullanılabilecek olan heykeller İstanbul'a gönderildi[108]. Budin 1541'de yıkılmış bir görüntüdeydi. Sadece kale, büyük yapılar, hamam ve bahçeler zarar görmemişti. Şehir bu tarihten itibaren tekrardan eski haline döndürülmeye çalışıldı.

Doğu Macaristan ve Transilvanya'da kendi yönetimini kurmayan Osmanlılar, 1552'de Temeşvar Beylerbeyliğini kurdular[109]. 1596'da Eğri, 1600 yılında da Kanije fethedildikten sonra beylerbeyliği statüsüne çıkarıldı[110]. 1661 yılında ise Erdel isyanını bastıran Osmanlı Devleti burada Varad Beylerbeyliğini kurdu. Ardından Yanova ve Uyvar'ın da beylerbeyliği statüsü alması ile Macaristan, Osmanlı'nın batıdaki olağanüstü garnizonu haline geldi. 9 eyaletten ve 1 prenslikten oluşan Osmanlı Macaristan'ında daha küçük birimleri ise sancaklar, nahiyeler ve köyler oluşturuyordu. Sultan I. Süleyman, Macaristan'dan dönerken sadece askeri ve dini görevlileri burada bıraktı.[111] Osmanlı Macaristan'ında –özellikle de sınırlarda- Türk uçbeyleri bazı durumlarda İstanbul'dan haber gelmeden karar mekanizması olabiliyorlardı. Örneğin

[106] Suraiya Faroqhi, Kate Fleet, *Türkiye Tarihi (1453-1603) Bir Dünya Gücü Olarak Osmanlı İmparatorluğu*, s.313
[107] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, Cilt 2, s.492
[108] Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Cilt 2, s.338-339
[109] Sadık Müfit Bilge, *Macaristan'da Osmanlı Hâkimiyetinin ve İdari Teşkilatının Kuruluşu ve Gelişmesi*, s.35
[110] Bilge, a.g.e s.36
[111] Gabor Agoston, "Macaristan'da Mevlevilik ve İslam Kültürü", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, Sayı XIV, s.4

Habsburglarla yapılacak barış ya da onların topraklarına yapılacak akınlar konusunda uçbeyleri kendi kararlarını alabilme hakkına sahiplerdi.[112]

Balkanların müslümanlaşmasında en önemli pay sahibi olan Türk dervişleri, Macaristan'da da aynı görev için bulunmaktalardı. Bu dervişlerin en ünlüsü ise Budin'de yaşamış olan Gül Baba'dır. En önemli şehir olan Budin'de 7 tekke bulunmaktaydı. Macaristan'daki Mevlevilerin başkenti ise Peçuy'du[113]. Balkanlardan farklı olarak Macar halkı bu dervişlerden fazla etkilenmemiş, günlük hayatlarını ve dinlerini değiştirmemişlerdi[114]. Bu yüzden de Macar topraklarındaki Müslümanlar yerel halktan uzak kalmışlardı. Askeri amaçlar Macaristan'da her zaman dini-kültürel amaçlara göre daha ön planda bulunmaktaydı. Gabor Agoston'un Klara Hegyi'den aktardığına göre Macaristan'da bulunan Türkler sadece Osmanlı kalelerinde ve idari merkezde yaşıyordu, köylerde ise hiç Müslüman yoktu. [115]Osmanlılar, Orta Avrupa'da bulundukları dönemde Avrupa'da Protestanlık hızla yayılıyordu. Osmanlılar Protestanlık düşüncesini Katolikler karşısında desteklemiş ve bunun karşısında da özellikle Macar topraklarındaki Protestanları yanına çekmeyi başarmıştı.

Osmanlı Macaristan'ındaki vergilendirmede eski usül Macar vergilerinden etkilenme mevcuttu. Macaristan'da kullanılan paralarla diğer Osmanlı topraklarında kullanılan para farklıydı ve daha değersizdi.[116]Macaristan'da yaşayan Macar nüfusu 16.yyda tahmini 3,5 milyondu. 17.yy'da ise bu rakam 4 milyona çıkmıştı.[117]Nüfusu yaklaşık olarak bu sayılarda olmasına rağmen Macarlardan çok fazla devşirme çıkmamıştır. Başlangıçta tımara çok da açılmayan Orta Macaristan topraklarına, Rumeli ya da Anadolu'da yaşan halk da yerleştirilmemişti. Buraya genellikle Bosna'da yaşayan topluluklar yerleştirilmişti. 1543 yılından itibaren detaylı olarak defterler tutulan Macaristan'da defterlerin ve belgelerin büyük bir kısmı günümüze ulaşamamıştır. Bu yüzden de bu topraklar için sunulabilecek detaylı bilgi sınırlı kalmıştır. İlk tımar

[112] Zinkeisen a.g.e, s.398-399
[113] Agoston, a.g.e. s.6
[114] Agoston, a.g.e. s.3-4
[115] Hegyi, Klara, *Török közigazgatas es jogszolgaltatas - magyar varosi autonômia,. Törtenelmi Szemle* 1985/2, s. 231-232
[116] Fikret Adanır, Suraiya Faroqhi, *Osmanlı ve Balkanlar Bir Tarihyazımı Tartışması*, s.381
[117] Géza Dávid, "16-17. Yüzyıllarda Macaristan'ın Demografik Durumu", *Belleten*, c. LIX, Sayı: 225, Ağustos 1995 s.346

kaydına 1541-1542 tımar ruznamesinde rastlanır. Bu defterde Budin'de Bağdatlı bir kişiye verilen tımardan bahsedilmektedir[118].

Osmanlılar, kendi idarelerinde olan Orta Macaristan'da kalelerin inşasına ve onarımına özen göstermişti. Özellikle Orta Macaristan'da bulunan önemli şehirlerde camiiler, köprüler, karargâhlar, hamamlar, vakıflar gibi birçok önemli yapı inşa edildi. Budin'de ordunun barut ihtiyacı için Budin Baruthanesi kuruldu[119]. Budin'de bulunan sarayın karşısına ise tophane kuruldu[120].

1521-1541 tarihleri arasında Habsburglar ile arada tampon bölge olarak kullanılan Macaristan, I. Süleyman döneminde Osmanlı idaresine katılmıştı. Macaristan, Osmanlının batıda aldığı son devlet oldu. Kendi yönetimi altında bulundurduğu Orta Macaristan'ı 145 yıl yöneten Osmanlı, üç bölgeye ayrılan Macar topraklarını birleştirip egemenliği altına almayı başaramadı. Macaristan'ı alıp en parlak dönemini yaşayan Osmanlılar bu toprakların kaybedildiği savaş olan Kutsal İttifak Savaşları'yla da gerileme dönemine girmiş oldu. Osmanlıların Macaristan'dan çekilmesinden sonra Macarlar, Almanların egemenliğine girmişti. 18.Yy'da II. Ferenc Rakoczi ile bağımsızlık mücadelesi veren Macarlar, Almanlara karşı bu mücadelesini kaybetmiş ve Rakoczi Osmanlılara sığınmıştı.[121]

[118] David Geza, "Buda Vilayetinin İlk Tımar Sahipleri", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, Sayı 12, s.57-58.
[119] Semavi Eyice, "Baruthane" , *DİA*, Cilt 5, s.94.
[120] Semavi Eyice, "Budin'de Türk Eserleri", *DİA*, Cilt 6, S.348.
[121] Detaylı bilgi için bkz. Türk-Macar Kültür Münasebetleri Işığı Altında II. Rakoczi Ferenc ve Macar Mültecileri Sempozyumu, (31 Mayıs-3 Haziran 1976), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, (İstanbul 1976).

BÖLÜM 2

MACAR MİLLİ ARŞİVLERİNDE BULUNAN OSMANLICA BELGELERİN KATALOĞU

Sayı	Fon Kodu	Gömlek Kodu	Belge Num-arası	Belge Tarihi (Miladi)	Geldiği ya da Gönde-rildiği Yer	Belgenin Özeti
1.	P123	Török	1	30 Ocak-8 Şubat 1606	Belgrad	Sultan Ahmed adına Kanije Beylerbeyi İbrahim Paşa'ya yollanan bu kararnamede İbrahim Paşa'nın belirli mücadelelere girişip Alman Görgs'ün desteğiyle kazandığından bahsedilmekte ve kendisine bir zeamet ile 40bin akçe verildiği yazmaktadır.
2.	P123	Török	2	2-11 Kasım 1606	Viyana	(Zitvatorok Antlaşması) Roma İmparatoru'nun Majesteleri'nin barışı hakkında görüşmek üzere gelen Amolardi Janos, Adolph Althan adındaki temsilcilerle birlikte, 17 maddelik anlaşma metnini içeren bu belgede Budin Paşası Ali Paşa'nın imzası bulunmaktadır.
3.	P123	Török	3	1605-1606	Temeşvar	Temeşvar Beylerbeyi Hasan Paşa'dan, Sırp kapudanına, bayrak sahiplerine ve Lippa keşişine yazılan bu mektupta

						Padişah ve Bocskai'ye hizmet etmeme kararı ve Lugoş'a yaptığı saldırı nedeniyle suçlamalar bildirilmiştir. Bocskai ya da Sultan'ın birliklerine teslim edilmeleri emredilmiştir.
4.	P123	Török	4	18 Kasım 1606	Budin	Murad Paşa'dan Molard, Althan ve diğer barış temsilcilerine yazılan bu mektupta Murad Paşa Çesar Gallo'ın kendisine gönderilen belgeleri teslim aldığını yazmıştır. Devamında Budin Beylerbeyi Ali Paşa ve Budin Kadısı Habil Paşa'nın imparatorun elçileriyle barış yaptığını da teyit etmiştir. Son kısımda ise Belgrad'a yapmayı düşündüğü seyahat öncesinde işleri Ali Paşa'ya devrettiğini ve hediyeler ile elçileri mümkün olan en kısa sürede gönderilmesinin istediğini iletmiştir.
5.	P123	Török	5	19 Kasım 1606	Budin	Budin Beylerbeyi Ali Paşa'dan İmparatorluk elçilerine yazılan bu mektupta, Çesar Gallo tarafından gelen yazıları aldığını onaylamıştır. Devamında Serdar'ı 17 barış noktasıyla alakalı bir mektup iletmesi için yolladığını söylüyor. Ardından sınır muhafızlarının sıkı bir disiplinde kalmasını, Szögyen Palankası'nın yapımının durdurulmasını, böylece

						ahdnameye uyulacağını anlatıyor.
6.	P123	Török	6	1607 Başı	Budin	Budin Beylerbeyi Ali Paşa'dan Paul Nyari'ye yazılan bu mektupta kraliyet elçisi tarafından kendisine gönderilen mektupa cevap verir. Cevabında ne serdarın ne de Erdel'deki işlerden haberdar olduğunu iki durumda da Bocskai'nin iradesini ortaya koymaya çalıştığını bildirir. Devamında Rakoczi Zgismund'dan bahsediliyor. Son kısımda ise Ahmed Bey'e bir mektup gönderildiği ve ondan bir cevap gönderilmesi istenmiştir.
7.	P123	Török	7	28 Şubat - 9 Mart 1607	Belgrad	Vezir-i Azam Murad Paşa'dan Pul Nyari'ye yazılan bu mektupta İstvan Bocskai ve onun verasetinden bahsediliyor. Padişahın, Bocskai isterse eğer prensliği devralabileceği aktarılıyor. Mektubun devamında Nyari'nin isteği üzerine beratla birlikte bir kadı,bir bayrak, bir kılıç ve atlar gönderiliyor. Son kısımda Mehmed Kethüda'dan bahsediliyor ve onun tarafından gönderilen mesajların alındığı bildirilmiştir.
8.	P123	Török	8	Temmuz 1615	Viyana	2.Rudolf ile I.Ahmed arasındaki anlaşma. Temmuz 1615 tarihli.

						12 madde.. Ahmed kethüda paşanın imzası bulunmaktadır.
9.	P123	Török	9	1 Mayıs 1616	Viyana	İhtilaflı konuların tartışılması ile ilgili olarak İmparator ve Sultan temsilcilerinin anlaşması. Mayıs 1616. Zitvatorok'tan dolayı anlaşmazsızlıkların giderilmesi amacıyla yapılmıştır.
10.	P123	Török	10	?	Ösek	Ösek kadısı Hasan oğlu Mehmed tarafından gönderilen bu belgede Hirşova kadısına değinilmiştir. Silistre sancağında 3000 akçeli bir tımardan ve Hirşova nahiyesindeki şikâyetlerden bahsediliyor ve bu durumun eski bir berata dayanılarak teyit edildiği açıklanmıştır.
11.	P123	Török	11	Eylül 1616'dan sonra	Hirşova	Hirşova'da kadı Derviş Ali tarafından yazılmış hükmün kopyası olan bu belgede Memiş isminde birisinin 3000 akçeli tımarından ve bu kişinin 22 Şaban 1025'te öldüğünden bahsedilmiştir. Devamında yapılması gerekenler anlatılmıştır.
12.	P123	Török	12	7-16 Şubat 1618	İstanbul	Sultan Mustafa'nın fermanı. Fermanda Kanije Beylerbeyi Ahmed Paşa'nın, Belgrad kadısı Habil Bey'in, Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'nın, Kral Matyas'ın isimleri geçiyor. Fermanda sınırlarda bulunan köylerin

						durumunun belirlenmesi buyrulmuştur.
13.	P123	Török	13	7-16 Şubat 1618	Budin	Budin Paşası Hasan Paşa'dan Johann Molard'a yazılan mektup. Mektupta elçilerin geldiğini ve hediyeleri ulaştırdığı ve hediyelerle karsılık verildiği iletilmiştir.
14.	P123	Török	14	27 Şubat 1618	Komarom	Sultan ve İmpataror'un temsilcilerinin anlaşması. Zitvatorok ve Viyana'daki anlaşmaların kararlarının yenilenmesi ve genişletilmesinden bahsediliyor. Belgenin sonunda Gaspar Graciani, Paulus Apponj, Joannes Molart, Ali Ağa, Belgrad kadısı Habil Paşa, Mirmiran Ahmed'in imzaları bulunmaktadır.
15.	P123	Török	15	26 Şubat-7 Mart 1618	Komarom	İmparator ve Sultan Temsilcileri Sözleşmesi başlığını taşıyan bu belgede her iki taraf için de vergilendirilmesi gereken 60 köyün listesi bulunmaktadır.
16.	P123	Török	16	13 Şubat 1622	İstanbul	Sultan Osman'ın beratı olan bu belgede Silistre sancağında yaşanan 3000 akçelik tımar sorunu olayı anlatılıyor ve olayın bizzat kendileri tarafından çözüleceği iletilmiştir.
17.	P123	Török	17	30 Haziran 1625	İstanbul	Sultan 4.Murad'ın fermanı olan bu belgede Budin, Szölöss ve birkaç yerin daha zeamet

						toprakları ile ilgili bilgiler ve bunların büyüklükleri akçe üzerinden açıklanıyor. Devamında bazı yerlerin kime verildiği hakkında bilgi verilmiştir.
18.	P123	Török	18	31 Mart 1627	Budin	Budin Paşası Murtaza Paşa'nın mektubu.
19.	P123	Török	19	28 Temmuz 1626	Budin	Budin Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın Nikolaus Eszterhazy'e mektubu.
20.	P123	Török	20	1 Ekim 1626	Szecseny	Budin Beylerbeyi Murtaza Paşa tarafından Vaç şehrinde bulunan Nöbetçi'ye yazılan buyruldu. Sınırı geçen mültecilerin cezalandırılması istenilmiş ve nöbetçinin paşanın mektuplarının Budin'e gittiginden emin olması söylenmiştir.
21.	P123	Török	21	1 Ekim 1626	Szecseny	Budin Beylerbeyi Murtaza Paşa'dan yardımcısı Rıdvan Ağa'ya yazılmış olan bu mektup 1 Ekim 1626 tarihli. Mektupta Bethlen'in birlikleriyle birleşildiği rapor edilmiştir ve savaş planından bahsedilmiştir.
22.	P123	Török	22	11 Aralık 1626	Körmöcbánya	Budin Beylerbeyi Murtaza Paşa'dan Nikolaus Ezterhazy'e yazmış olduğu mektup. 11 Aralık 1626 tarihli belgede Palatin'den ve onunla alakalı bir suçlamadan bahsedilmiştir.

23.	P123	Török	23	8 Temmuz -4 Ağustos 1627	Budin	Budin Beylerbeyi Murtaza Paşa'dan Nikolaus Ezterhazy'e yazdığı bu mektupta temsilcilerinin Szony'de barış görüşmeleri yürüttüklerini bildirmiştir. Nicholas Esterhazy'nin yardımını talep etmiş, sınır ihlallerinden şikâyet edip ve şikâyette bulunan davaları anlatmıştır.
24.	P123	Török	24	2 Ağustos 1627	Budin	Budin Beylerbeyi Murtaza Paşa'dan Nikolaus Ezterhazy'e yazdığı bu mektupta Gaspar Tasi'nin getirmiş olduğu mektubu aldığını onaylamıştır. Devamında şikâyetler anlatılmış ve Fort Vacz'ın iadesi hakkında bilgi verilmiştir.
25.	P123	Török	25	13 Eylül 1627	Szöny	Ferdinand II ile Murad IV arasındaki barış anlaşmasının kopyasını içeren belge.
26.	P123	Török	26	Mart 1628	Hirşova	Hirşova kadısı Ahmed bin Abdullah'a gönderilen beratın kopyası olan bu belgede Hirşova'daki boşalan bir tımardan ve Hicri 1037 yılının Recep ayının ilk 10 gününe kadar geçerli olan bir tahvil mektubundan söz edilmektedir.
27.	P123	Török	27	6 Nisan 1629	Budin	Budin Beylerbeyi Murtaza Paşa'dan yazılan bu mektupta, Palatin'in habercisine belli

						konularda görüşleri iletilmiş ve Palatine'e bazı konularda rapor göndermesi istenmiştir.
28.	P123	Török	28	Aralık 1629	İstanbul	Kaymakam Recep Paşa'dan Nikolaus Esterhazy'e yazılan bu belgede Bethlen'in ölümünden sonra, Erdel'deki durum sultan tarafından tayin edildiği ve bu durumun Sultan tarafından İmparator'a, Palatine'e ise Erdel'in işlerine müdahale etmemesi dileğiyle dile getirildi.
29.	P123	Török	29	30 Nisan 1630	Belgrad	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e gönderilen bu belgede Şaban ayının 20sinde Belgrad'a geldiği haberi verilmiştir. Devamında donanma ile Ahmed Ağa'yı Budin' yolladığını söylemiştir. Son kısımda ise Fülek ve Seged'den bahsedilmektedir.
30.	P123	Török	30	Haziran 1630	İstanbul	Kaymakam Recep Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta barış için çalışılsa da, askerlerin Erdel sınırında, Brandenburglu Csaki İstvan önderliğinde isyanı kışkırtmak için toplandıkları söylenmiştir. Son kısımda barış mesajları verilerek, Palatin'in bu tuzaklara düşmemesini barışçıl ve hoşgörülü davranılması istenmiştir.

31.	P123	Török	31	2-11 Temmuz 1630	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan mektupta Hasan Paşa'nın göreve atandığını bildirilmiştir. Devamında barış istendiğini iletiyor ve Hatvan Sancakbeyi Derviş Bey'in katilinin cezalandırıldığının haberini verilmiştir.
32.	P123	Török	32	1630 Ortaları	İstanbul	Kaymakam Recep Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'in mektubunun alındığı ve sınır muhafızlarına barışı onurlandırmak için kesin emir söylendiği iletilmiştir.
33.	P123	Török	33	Sonbahar 1630?	İstanbul	Kaymakam Recep Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Stefan Bethlens ve David Zolyomis isimli iki kişiden bahsediliyor. Bu kişilerin bir şirketi olduğu ve bu şirketin onaylanmadığı haberi verilmiştir. Devamında da sınır bölgelerin komutanlarının birbirleri arasında dostane ilişkiler olduğu anlatılmıştır.
34.	P123	Török	34	Sonbahar 1630?	İstanbul	Kaymakam Recep Paşa'dan Brandenburgllu Katharina'ya yazılan bu mektupta Munkacs, Fogaras ve Tokaj hisarlarına sahip oldukları onaylanmış ve karşılığında Fogaras'a geçmeleri ve Erdel Prensi Georg Rakoczi

						ile iyi ilişkiler kurulması istenmiştir.
35.	P123	Török	35	Sonbahar 1630?	İstanbul	Murtaza Paşa'dan Brandenburg'lu Katharina'ya gönderilen bu mektupta Sultan'ın kendisine olan iyi niyetine değinilmiş ve onun Fogaras'a yerleşmesi davetinde bulunulmuştur.
36.	P123	Török	36	23 Ağustos 1630	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Ezterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'in şikâyetleri ve köylerin vergilendirilmesi ile ilgili durum reddedilmiştir.
37.	P123	Török	37	1 Ekim 1630	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Ezterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'e Erdel ile alakalı kaygılar iletilmiştir. Erdel'in Sultan'ın ülkesi olduğunu ve kimsenin buraya müdahalede bulunamayacağı söylenmiştir. Belgenin son kısmında da iki tarafa da vergi ödeyecek sınır bölgeler hakkında bilgi verilmiştir.
38.	P123	Török	38	29 Ekim 1630	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Esterhazy'ê yazılan bu belgede Derviş Bey'in suikastiyle alakalı şikâyette bulunulmuştur.

39.	P123	Török	39	29 Kasım 1630	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e gönderilen bu mektupta Palatin'den gelen iki mektuba cevap verilmiştir. Hasan Paşa yanıt olarak Macarların saldırısında ölen Hatvan Sancakbeyi Derviş Bey'in öldürülmesi ve Macar elçisi ile ilgili şikâyetlerini dile getirmiştir. Mektubun son kısmında Bosna Müteşarrifi Mehmed Paşa'nın Estergona'a, Rumeli eski beylerbeyi Koca İbrahim Paşa'nın Eğri'ye asker gönderdiği söylenmiştir.
40.	P123	Török	40	26 Aralık 1630- 4 Ocak 1631	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta kapu kethüdasının getirdiği şikâyetler üzerine sınır sorunlarının çözümü için Kaymakam Recep Paşa'nın görevlendirildiği iletilmiştir. Mektubun devamında Palatin'in gelen elçisinden ve bazı gelişmelerden söz edilmiştir. Son kısımda ise bir soygun haberinden bahsedilmiştir ve bu soygunu Bosna askerlerinin önlediği söylenmiştir.
41.	P123	Török	41	1631?	?	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta bir saldırı haberi verilmiştir. Bu olayda

						vergisini yollayan insanlara ve onların köylerine saldırılmıştır.
42.	P123	Török	42	21 Şubat 1631	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Macar beylerine yazılan bu mektupta imparatorun mektubuna göre kendisinin barış istediği halde Palatin'in birlikleri topladığı ve Georg Rakoczi'nin topraklarına saldırdığı söylenmiştir. Devamında buna son verilmediği için savaş kararı alındığı açıklanmıştır.
43.	P123	Török	43	25 Mart 1631	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'ê yazılan bu belgede Erdel'deki silahlanma iddialarına yanıt verilmiştir. Beylerbeyi barış yanlısı olduğunu fakat kendisinin de savaş durumuna geçmek zorunda olduğunu açıklamıştır.
44.	P123	Török	44	10 Nisan 1631	Eğri	Eğri Beylerbeyi İbrahim Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu belgede Palatin Nikolaus Eszterhazy'in ricalarının bir işe yaramadığını ve Tisa nehrinin geçiş yolundaki duruma dikkat etmesi gerektiği iletilmiştir.
45.	P123	Török	45	Bahar 1631?	İstanbul	Kaymakam Recep Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu belgede Hajdusag bölgesinin halkı ve topraklarının Sultan Süleyman döneminde Osmanlı

						toprağı olduğu belirtilmiş ve karşı tarafın sözlerinde sadık kalması, barışın korunması için Palatin Nikolaus Eszterhazy ikaz edilmiştir.
46.	P123	Török	46	16 Eylül 1631	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan, Palatin Nikolaus Esterhazy'e yazılan bu belgede Stephan Bethlens ve David Zolyomis isminde iki kişiden bahsediliyor. Devamında bu kişilerin savunma için bulundukları ve orada hiç Türk birliği olmadığı söyleniyor. Ardından da Palatin, Erdel konusuna karışmaması konusunda uyarılıyor.
47.	P123	Török	47	18-26 Eylül 1631	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan belgede Palatin'in tutumundan bahsedilip, ona barış konusunda cevap verilmiştir.
48.	P123	Török	48	27 Ekim-5 Kasım 1631	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan belgede Palatin'in barış yanlısı tutumundan bahsedilmiştir. Devamında saldırgan halkın önüne geçmesi istenmiştir. Belgenin son kısmında da Szikszo köylülerinin isyanından bahsedilmiştir.

49.	P123	Török	49	28 Ekim-5 Kasım 1631	Budin	Budin Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu belgede şikâyetler dile getirilmiştir ve Kohary isminde birisinden bahsediliyor. Bu kişinin Palatin'e müdahele edebileceği söylenmiştir.
50.	P123	Török	50	12-21 Şubat 1632	Belgrad	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Esterhazy'e yazılan bu belgede Budin vilayetinin tuğra ve serdar hakkının olduğu açıklanmıştır. Ardından Receb ayının 22'sinde Belgrad'a geldiği oradan da Budin'e geçtiği bildirilmiştir.
51.	P123	Török	51	12 Ekim 1632	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu belgede topraklarına sıklıkla yapılan saldırılardan bahsedilmiş ve suçlamalara cevap verilmiştir. Devamında İsveç elçisinin İstanbul'a geleceği söylenmiş ve bu durumdan korkmamaları haber edilmiştir.
52.	P123	Török	52	27 Eylül 1633	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan belgede asker yoğunluğundan bahsedilmiş ve bu durumun onları korkutmaması gerektiği iletilmiştir. Sebebinin ise bir teftiş olduğu açıklanmıştır.
53.	P123	Török	53	21 Mayıs 1634	Edirne	Murtaza Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu belgede

						barışla ilgili konuşuluyor. Palatin'e, Macarların durumundan bahsediyor. Son kısımda padişahın barışçıl bir yapıda olduğu aktarılmıştır.
54.	P123	Török	54	1635-1636	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Hosszutoti György tarafından gönderilen mektuba cevap verilmiş ve barışı korumak istenildiği belirtilmiştir. Karşıdan da barışın korunması rica edilmiştir.
55.	P123	Török	55	4 Aralık 1636	Temeşvar	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu belgede Palatin'in barışçıl düşüncede olduğu memnuniyetle karşılanıyor fakat devamında Kanije tarafındaki isyandan duyulan endişe anlatılmıştır. Palatin'den bu durumla alakalı bazı taleplerde bulunduğu anlatılmaktadır.
56.	P123	Török	56	1636 ya da 1637?	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan yazılan bu belgede çeşitli sınır ihlallerinden bahsedilmiş ve barışcıl tutumun devamı istenmiştir.
57.	P123	Török	57	1635-1637	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan mektupta barışçıl mesajlar verilmiştir. Devamında bu duruma rağmen bazı köylerde çetelerin köyleri

						yağmalayıp insanları öldürdüğü haberleri geldiği iletilmiştir. Sorunun en kısa çözülmesi için ricalarda bulunulmuştur.
58.	P123	Török	58	1635-1637	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan mektupta Palatin'in barışçıl mektuplarını ve esirleri serbest bıraktığı haberinin alındığı iletilmiştir. Mektubun devamında elçinin sözlü haberleri ulaştırdığı ve güvenli bir şekilde geri döndüğü söylenmiştir.
59.	P123	Török	59	1637 ya da 1637?	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan yazılan bu belgede sınır konusunda yeni müzakerelere başlamanın gereksiz olduğu söyleniyor. Bunun yerine mevcut kararların korunmasının daha iyi olduğu iletilmiştir.
60.	P123	Török	60	1637	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan yazılan bu belgede yönetimin III. Ferdinand'a geçtiğini ve bu haberin mektupla alındığı söylenmiştir. Devamında karşılıklı barışın sürdürülmesi gerektiği iletilmiştir.
61.	P123	Török	61	26 Ocak 1639	Budin	Budin Beylerbeyi Mehmed Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Uyvar'a gönderdiği elçiden bahsediliyor. Ardından Venedikliler'in

						denizde bazı denizcileri öldürdüğü haberi veriliyor. Son kısımda ise Estergon beyine Budin'in güvenliğine eşlik etme talimatı verildiği iletilmiştir.
62.	P123	Török	62	16 Eylül 1639	Peçuy	Budin Beylerbeyi Mustafa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Geörg Rakoczi'nin silahlanmasından bahsedilmiştir.
63.	P123	Török	63	9-18 Ekim 1639	Budin	Budin Beylerbeyi Mustafa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'in sınır ihlallerinden ve birkaç başka şikâyetinden bahsedilmiştir. İki tarafında barışı koruması konusunda öğüt verilmiştir.
64.	P123	Török	64	1644?	Budin	Bu belgede Macarların yaptığı 21 farklı saldırı madde madde anlatılmıştır. Son kısımda ise bu saldırılardan dolayı yaşanan bazı gelişmeler aktarılmıştır.
65.	P123	Török	65	29 Nisan 1640	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e gönderilen bu mektupta Belgrad'a giderken bazı davacıların geldiği söylenmiştir. 200-300 atlının Janköfçe halkına saldırdığı ve ağa da dâhil olmak üzere 23 kişinin öldürüldüğü, birçok kişinin kaçırıldığı iletilmiştir. Vesprem kapudanının haberi aldığı iletilmiş ve son kısımda ise

						yazılı olarak onların barışı bozmaması yönünde uyarılmıştır.
66.	P123	Török	66	31 Ocak 1641	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e gönderilen bu belgede bazı yerlerin ve palankaların yıkılması ricasında bulunulmuştur. Mektubun devamında vergi vermeyi reddeden köylüleri esir alan Estergon beyi ve ağalarının izni olduğu söylenmiştir. Son kısımda da bazı iddialara cevap verilmiştir.
67.	P123	Török	67	21 Şubat 1641	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e gönderilen bu belgede artık şikâyetlerin çok sık olduğu bu konuda yazılmaması gerektiği söylenmiştir. Devamında Bakyanoğlu? ve köylülerle ilgili bazı durumlar açıklanmıştır.
68.	P123	Török	68	2 Ağustos 1641	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan gönderilen bu belgede Damaş Palankası'nın durumu anlatılmaktadır. Barış ihlal edilmeden palankanın Türkler tarafından bulunduğu söylenmiş ve Padişahın rızası olmadan palankanın iadesinin mümkün olmadığı iletilmiştir.

69.	P123	Török	69	13 Ağustos 1641	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e gönderilen bu belgede dergâh müteferrikası Mehmed'den bahsedilmiştir ve onun İstanbul'da olduğu söylenmiştir. Ardından Solnok kadısından bahsedilip Solnok kadısının Budin'e gidişi sırasında bir saldırı tehdidine karşı bir atlıbaşının 15 kişi ile birlikte ona eşlik ettiği anlatılmıştır.
70.	P123	Török	70	25 Ağustos 1641	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e gönderilen mektupta Palatin'in barışı ihlal ettiğinden dolayı özür dilemesinin kabul edilemediği ancak esirlerin takas edilmesin kabul edildiği iletilmiştir. Diğer işlerin Kapucubaşı ve Padişahın temsilcisi ile çözülmesi gerektiği anlatılmıştır.
71.	P123	Török	71	3 Eylül 1641	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'in mektubunu aldığından ve Ağa liderliğinde bir grup kapucubaşı olduğundan bahsedilmiştir. Ardından Hatvan kadısının Hatvan'dan Peşte'ye doğru gittiği haberi verilmiştir.
72.	P123	Török	72	4 Eylül 1641	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta barış konusundaki problemler

						bahsedilmiş ve Alman imparatorunun temsilcilerinin müzakereler için kapucubaşı ile en kısa sürede görüşebileceği iletilmiştir.
73.	P123	Török	73	19 Eylül 1643	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'in Kanije'deki ayaklanmalara itirazı üzerine cevaplar verilmiştir. Devamında Eğri ve Hatvan çevresinde olan bazı sıkıntılar anlatılmıştır. Son kısımda ise iki tarafın da barışçıl içerisinde olunması dilenmiştir.
74.	P123	Török	74	19 Aralık 1643	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Hırvat ve Macar birliklerinin isyanların kendisine bildirildiğinden bahsedilmiştir. Mektubun son kısmında ise huzurun korunması gerektiği aktarılmıştır.
75.	P123	Török	75	1644?	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta barışçıl davranmayan Macarlar anlatılmıştır. Ardından barış için mahkûmlardan bahsedilmiş ve bu mahkûmların fidye ile serbest bırakılmasının mümkün olduğu iletilmiştir. Son kısımda da barışıl sağlanması gerektiği fakat bazı kötü niyetli Macarların sürekli ülkede dolaştığı anlatılmıştır.

76.	P123	Török	76	3 Şubat 1644	Budin	Budin Beylerbeyi Musa Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'in şikâyetlerinin haksız olduğu, kendi birliklerinin disiplin içinde olduğu söylenmiştir. Macarların Palatin'in verdiği güvencenin aksine padişahın topraklarına baskınlar düzenlediklerinden söz edilmiştir.
77.	P123	Török	77	1644?	Budin	Bu belge Tercüman Ali Çavuş tarafından yapılan bir çeviri olup Nikolaus Eszterhazy'den Budin Beylerbeyi Osman Paşa'ya gönderilen mektubun çevirisidir. Belgede Türk makamları hakkında bazı şikâyetlerden ve Rakoczi'nin yaptıklarından bahsedilmiştir.
78.	P123	Török	78	8 Mayıs 1644	Budin	Budin Beylerbeyi Osman Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan mektupta Palatin'in mektubunu memnuniyetle aldığından söz edilmiş ve bir atamadan bahsedilmiştir. Ardından Georg Rakoczi'nin saldırılarından bahsediliyor. Sonra da Rumeli'de olduğu için anlaşmadan haberinin olmadığını söylemiştir. Son kısımda da barışın korunması talep edilmiştir.
79.	P123	Török	79	9 Mayıs 1644	Budin	Budin Kaymakamı Abdulbaki Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Szony'deki

						barış anlaşmasından bahsedilmiş ve müzakereler sırasında Budin Beylerbeyi Osman Paşa'nın görevden alındığı iletilmiştir.
80.	P123	Török	80	1644'ten sonra?	?	Başlığı "Kötüye kullanım listesi" olarak verilen bu mektupta Musa Paşa'nın idaresinden bu yana Budin'de Macarlar tarafından taahhüt edilenler yazılmıştır.
81.	P123	Török	81	21 Eylül 1644	Budin	Budin Beylerbeyi Osman Paşa'dan Nikolaus Esterhazy'e yazılan mektupta dostluk mesajları verilip ve sözlü mesajları Palatin'in elçisi Michael Tar aracılığı ile gönderilmesi istenmiştir.
82.	P123	Török	82	9 Ekim 1644	Budin	Budin Beylerbeyi Osman Paşa'dan Nikolaus Esterhazy'e yazılan bu mektupta Szony'de yapılan anlaşmanın üçüncü bölümüne aykırı olması nedeniyle Dregely Palankası'nın onarımına karşı gelinilmiştir.
83.	P123	Török	83	10 Ekim 1644	Budin	Budin Beylerbeyi Osman Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'den gelen mektubu aldığını ve barışçıl niyetinin memnuniyetle karşılandığını bildirmiştir. Ardından Tercüman Ali Çavuş aracılığıyla bir mektup ve sözlü

						mesajlar gönderildiği söylenmiştir.
84.	P123	Török	84	14 Ekim 1644	Budin	Budin Beylerbeyi Osman Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Palatin'den gelen mektubun sevindirici olduğu, elçinin İstanbul'a güvenli bir şekilde ulaştığı bildirimiştir. Devamında da barışın en kısa sürede Erdel ile Beç Kralı arasında sağlanması istenmiştir.
85.	P123	Török	85	27 Nisan- 6 Mayıs 1645	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu mektupta Kanije'deki sınırı belirleme işleminden sonra Budin'e döndüğünü ve Palatin'in mektubunu aldığını bildirir. Ardından önerisi üzerine Hüseyin Çavuş'u bilgi vermek için kendisine gönderdiğini açıklamıştır.
86.	P123	Török	86	2 Mayıs 1645	Budin	Esirlerin değişimi ile ilgili belgede 9 esir karşılığında 9 esir takası gerektiği hükmü içermektedir.
87.	P123	Török	87	6-15 Haziran 1645	Budin	Budin Beylerbeyi Hüseyin Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan bu belgede bazı saldırılardan dolayı dokuz esir değişiminin yapılamadığı bildirilmiştir. Ardından padişahın elçisinin durumu sorulmaktadır.

88.	P123	Török	88	?	İstanbul	Eğri Beylerbeyi Hasan Paşa'dan babası için yazılan bu mektupta başkentteki belirli siyasi olaylardan ve hükümete yakın insanlarla olan kendi ilişkilerinden bahsedilmektedir.
89.	P123	Török	89	?	İstanbul	Hasan isimli bir kişiden Eğri'deki kardeşi Hasan'a yazdığı bu mektupta kardeşine nasıl sancak verileceğini açıklamaktadır.
90.	P123	Török	90	?	İstanbul	Hasan isimli bir kişiden Eğri Beylerbeyi İbrahim Paşa'ya yazılan bu mektupta başkent İstanbul'daki bazı olaylar hakkında raporlar verilmiş, hizmetini bildirilmiş ve bazı taleplerde bulunulmuştur.
91.	P123	Török	91	?	Eğri	Eğri Beylerbeyi İbrahim Paşa'dan oğlu Hüseyin'e bir sancak verilmesi için teklif talebinde bulunmaktadır.
92.	P123	Török	92	?	Filibe	Bosna Beylerbeyi Hasan Paşa'dan Eğri Beylerbeyi kardeşi İbrahim Paşa'ya yazılan bu mektupta Bosna'ya görevlendirildiğini bildirir.
93.	P123	Török	93	?	İstanbul	Kürd İsimli bir kişiden Eğri Beylerbeyi'ne yollanan bu mektupta Gürcü Mehmed Paşa ölene kadar görevde kalacağını bildirmiştir. Mektubun devamında İstanbul'da beylerbeyinin oğlu Hasan Paşa ile görüştüğünü aktarmıştır. Son

						kısımda ise Hüseyin Bey'e selamlarını iletmiştir.
94.	P123	Török	94	?	İstanbul	Haydar isimli bir kişiden Eğri Beylerbeyi İbrahim Paşa'ya yazılan bu mektupta İstanbul'da Derviş Ağa ve Deli Beşir ile bir araya geldiği söyleniyor. Ardından zeamet sorundan bahsedilmiş ve Süleyman Ağa'nın arabulucuğu ile bu sorunun hallolacağı iletilmiştir.
95.	P123	Török	95	?	İstanbul	Mustafa ve Hasan Hasbi isimli kişilerden Budin Beylerbeyi'ne yazılan bu mektupta Eğri'deki Beylerbeyi İbrahim'in oğlu için verilecek sancağa müdahale edildiği anlatılmıştır.
96.	P123	Török	96	?	?	Gazi İbrahim Paşa'ya gönderilen mektubun kopyası bu mektupta paşanın arkadaşları ve çevresinin paşanın oğlu Hasan Paşa ile birlikte olmasından memnun olduğu bildirilmiştir. Ardından onun buraya Erdel'den gönderildiği açıklanmıştır. Son kısımda ise Serem ve Semendire halkından bahsedilmiştir. Beylerbeyinin oğlu Arslan Paşa'nın burada olduğu bilgisi verilmiştir.
97.	P123	Török	97	?	Peçuy	Bosna Mir-i Miran'ı (Beylerbeyi) İbrahim Paşa'dan, Kanije Beylerbeyi Hasan Paşa'ya yazılan bu mektupta

						Budin'deki durum hakkında çeşitli söylentiler olduğu bu yüzden bir rapor istendiği iletilmiştir.
98.	P123	Török	98	?	Peçuy	Peçuy kadısı Ali'den Kanije Eyaleti Müteşarrifi Hacı Hasan Paşa'ya yazılan bu mektupta vezirin kızgınlığının Hasan Paşa'nın arabuluculuğu ile ortadan kalktığını bildirmiştir ve Koca Paşa'nın Peçevi'ye geldiği haberini vermiştir. Ardından bazı kişilere selam yollanmıştır.
99.	P123	Török	99	?	?	Arslan Paşa'dan Kanije Beylerbeyi Hacı Hasan Paşa'ya yazılan bu mektupta kendisi ve bazı önemli kişiler hakkında rapor verilmiştir.
100.	P123	Török	100	?	Kanije	Hacı Zülfikar'dan Kanije Beylerbeyi Hacı Hasan Paşa'ya yazılan bu mektupta Serdarın kardeşi Ali Bey'in ona beylerbeyi ile dostluğunu anlattığını ve belirli zeamet sorunları çözeceğini söylemiştir. İskender Paşa'nın hak talep etmediği söylenirken, kardeşine, Hüseyin Ağa'ya ve beylerbeyinin diğer hizmetkârlarına selamlarını iletilmiştir.
101.	P123	Török	101	?	Budin	Budin yeniçerileri kethüdasından Kanije Beylerbeyi'ne yazılan bu mektupta beylerbeyinin

						mektubundan bahsedilmektedir. Devamında hizmetini rapor etmiştir. Ardından yeniçeri ağalarının, yayabaşının, çavuşun, bölükbaşının ve tüm yerel halkın selamlarını iletmiştir.
102.	P123	Török	102	?	Budin	İbrahim Paşa'dan Kanije Beylerbeyi Hacı Hasan Paşa'ya yazılan bu belgede düşman karşısında sabır ve yardımlar diliyor. Herkesin beylerbeyliğini bırakmaması görüşünde olduğunu iletmiştir. Ardından bir Budin gezisinden bahsedilmiştir. Devamında bazı gelişmelerden ve kişilerden bahsediliyor. Son kısımda ise Komoron tarafından birçok at gönderildiği fakat Uyvar'daki komutanın onların geçmesine izin vermediği aktarılmıştır.
103.	P123	Török	103	?	?	İbrahim Paşa'dan Kanije Beylerbeyi Hacı Hasan Paşa'ya yazılan bu belgede yerel yönetimde rol oynayan kişiler hakkında rapor verilmiştir.
104.	P123	Török	104	?	?	Budin Hafızı Hüseyin Paşa'dan Kanije Beylerbeyi Hacı Hasan Paşa'ya yazılan bu belgede beylerbeyinin sınır savunmasından bahsedilmiş ve gelecekteki ricalarına göz kulak olunacağı bildirilmiştir.

105.	P123	Török	105	?	Kanije	Kanije Paşası Mehmed Kethüda'ya yollanan bu mektupta düşmanın Eflak köylerine saldırmak üzere olduğu haberi verilmektedir. Beylerbeyinin babası Koca Gazi Paşa'ya selamlar iletilmiştir.
106.	P123	Török	106	?	Kanije	Mektup Kanije'deki bir paşaya yollanmıştır. Mektupta sınır çizgisi boyunca dikkatli olunmasını, vezire yollanacak hediye için Berzence, Seged ve Virotice'den gerekli şeylerin alınabileceği iletilmiştir.
107.	P123	Török	107	?	İstanbul	Arslan Paşa'dan Eğri defterdarına yazılan bu mektupta Niş'e olan yolculuğunda vezirle buluştuğunu ve 59.200 akçe alındığını anlatmıştır. Bu parayı kardeşi Mustafa Paşa ve Kethüda Bey aracılığı ile devralındığı söylemiştir. Mektubun devamında ise bazı gelişmeler anlatılıp bazı isteklerde bulunulmuş ve Hüseyin Sipahi'ye selamlar gönderilmiştir.
108.	P123	Török	108	17 Aralık 1629	Kanije	Kanijeli Mehmet Ağa'dan, Eğri Yeniçeri Ağası Mehmed Paşa'ya yazılan bu mektupta kendisini tebrik etmiş ve aralarındaki ilişkilerden bahsetmiştir. Devamında ise İstanbul'daki bazı kişiler hakkında bilgiler verilmiştir.

109.	P123	Török	109	Bahar 1630	Budin	Mehmed Ağa'dan Eğri Yeniçeri Ağası Mehmed Paşa'ya yazılan bu mektupta personel değişiklikleri ve bazı konular hakkında rapor verilmiştir.
110.	P123	Török	110	?	Budin	Mehmed isimli bir kişiden kardeşine yazılan bu mektupta bazı haberler verilmektedir. Zeametlerle ilgili beratların ellerine ulaştığı ve Kara Musazade'nin öldüğü bildirilmiştir. Devamında Kopan, İstolni Belgrad ve Budin'e gittiği aynı zamanda da gönderdiği eşyaların Belgrad üzerinden gemi ile Budin'e geldiği aktarılmıştır. Son kısımda Murtaza Paşa, Hasan Paşa, Yahya Bey ve Reis Efendi'den bahsedilmektedir.
111.	P123	Török	111	?	Budin	Yeniçeri Ağası Abbas'tan kardeşine yazılan bu mektupta hizmetini bildirmiş ve kardeşine selamlarını iletmiştir.
112.	P123	Török	112	?	Eğri	Eğri defterdarları Nasuh ve İbrahim'den Budin Defterdarı Hasan Efendi'ye yazılan bu mektupta Eğri'de bulunan yeniçerilerin İbrahim Efendi'ye karşı kızdıklarını, hapsedildiklerini ve yardım istedikleri bildirilmiştir.
113.	P123	Török	113	?	Eğri	Eğri'nin eski defterdarı İbrahim Efendi'den, Kethüda Bey'e yazılan bu mektupta

						yeniçerilerin durumundan, onlara verilen hapis cezasından ve istedikleri yardımdan bahsedilmektedir.
114.	P123	Török	114	?	Eğri	Bu mektup Eğri defterdarı İbrahim Efendi'den Budin'deki kardeşi Şehzade Çelebi'ye yazılmıştır.
115.	P123	Török	115	?	Eğri	Eğri Mukataa Emini İbrahim'den kardeşi Halil'e yazılan bu mektupta İbrahim ve Nasuh'un hapis cezalarını bildirilmiş ve ikisinin de korunmasını istenmiştir.
116.	P123	Török	116	?	Eğri	Ali Ağa'dan oğlu Dervişe yazılan bu mektupta Eğri Beylerbeyliğinin Mustafa Paşa'nın hizmetinde olduğu bildirilmiş ve aralarındaki ilişkiden bahsedilmiştir.
117.	P123	Török	117	?	?	Ahmed isimli bir kişiden Semendire sancağından babası Ömer Çavuş'a yazılan bu mektupta babasının mektubunun geldiği ama kendisinin göndermiş olduğu 6 mektubun daha ulaşmamış olduğu iletilmiştir. Ardından yaptığı bazı icraatleri ve orada olan gelişmeleri aktarmıştır.
118.	P123	Török	118	?	?	Ahmed isimli bir kişiden Semendire sancağından babası Ömer Çavuş'a yazılan bu mektupta selamlarını ilettikten sonra babasının mektubunun

						geldiğini ve onun tüm emirlerini yerine getirmeye çalıştığını aktarmıştır. Devamında bazı gelişmeler aktarılmış ve son kısımda Mehmed Paşa'nın geleceğini ve ondan para talep edeceğini açıklamıştır.
119.	P123	Török	119	?	?	Mehmed isimli bir kişiden dayısı İbrahim Hoca'ya yazılan bu mektupta dayısının mülküne ve kardeşi Osman'a göz kulak olması gerektiğini söylemiş ve Ali Ağa'nın hizmetinde olduğunu bildirip, selamlarını iletmiştir.
120.	P123	Török	120	?	Budin	Budin yeniçeri ağası Mehmed Ağa'dan Hatvan Kadısı İbrahim Efendi'ye yazılan bu mektupta kendisine gönderilen hediyenin onarılmasını ve derhal geri gönderilmesini istemiştir. Bu hediyenin İstolni Belgrad ağasına ait olduğu açıklanmaktadır.
121.	P123	Török	121	?	Budin	Vezir Kethüdası Zülfikar'dan, Eğri Beylerbeyi Murat Paşa'ya yazılan bu mektupta hizmetinden ve bazı personel değişikleri ile ilgili raporlardan bahsedilmektedir.
122.	P123	Török	122	?	?	Eski Peşte Kapudanı Ali 'den Derviş Bey'e yazılan bu mektupta bir tazıdan (av köpeği

						) bahsedilmiş ve bu tazının geri gönderilmesi istenmiştir.
123.	P123	Török	123	?	Budin	Mehmed Çavuş'un kızından Ahmet Paşa'nın kız kardeşine yazılan bu mektupta ona biraz elbise göndermesini söylemiş ve kendisi ile annesine selamlarını iletmiştir.
124.	P123	Török	124	?	?	Ahmed Sipahi'den Peşte'de bulunan kardeş Mehmed Ağa'ya yazılan bu mektupta babasının ölümünü aldığını söylemiştir. Devamında ise annesine, İmam ve Hatip Mehmed Efendi'ye selamlarını iletmiştir.
125.	P123	Török	125	?	Peşte	Bu mektupta hizmetkârları olan Saka Janos (Yanoş), Dereg, Çalık İbrahim ve Baton isimli kişilere selam gönderilmiştir. Devamında ise bazı isteklerinden bahsedilmektedir.
126.	P123	Török	126	?	?	Süleyman Paşa'dan Budin tüccarı Salih Kethüda'ya yazılan mektupta özel ve ticari konulardan bahsedilmektedir.
127.	P123	Török	127	?	?	Hüseyin Ağa'dan kardeşi Sarıkçı Ali Ağa'ya yazılan bu mektupta önceki mektubundaki talebini tekrarladığını iletmiştir. Devamında Ali Ağa'nın talep ettiği üzüm bağlarının toplandığı ve onlar için araba gönderileceği söylenmiştir. Gelecek ay bir şenlik olacağı

						belirtilmiş ve selamlar yollanmıştır.
128.	P123	Török	128	?	?	Eğer Yeniçeri Ağası'na Mehmed Paşa ve Hacı Mustafa Paşa tarafından yazılan bu mektupta borç, ödünç olarak verilen paranın ödenmesi istenmiştir ve yetkililerin atanması ile ilgili kararnamelerin çıkarıldığı bildirilmiştir.
129.	P123	Török	129	?	?	Yeri ve kimin yazdığı belli olmayan bu belgede Bosna'daki savaş hazırlıklarından, Bağdat'taki İran saldırısından bahsedilmiş ve bu saldırının verdiği zarar anlatılmıştır.
130.	P123	Török	130	?	Budin	Budin Paşası Süleyman Ağa'dan, Deli Murtaza'nın yokluğunda Baki Çelebi'ye yazılan bu mektupta rapor verilmektedir. Ayrıca finansal ve ailesel konulardan da söz edilmektedir.
131.	P123	Török	131	?	?	El Hacı Muşlı?'dan Eğer'deki oğlu Ruznameci Mehmet Çelebi'ye yazılan bu mektupta kötü geçen Bacska gezisi anlatılmış ve bu duruma dikkat gösterilmesi istenmiştir.
132.	P123	Török	132	?	Budin	Selim'den Budin'de bulunan kardeşleri Halil Paşa ve Süleyman Paşa'lara yazılan bu mektupta kardeşi Süleyman

						Paşa'nın ölümünden bahsedilmiştir. Haberin doğruluğu sorulmuş ve selamlar gönderilmiştir.
133.	P123	Török	133	?	Budin	Budin'de bulunan Hasan Çelebi'ye kardeşi tarafından yazılan bu mektupta özleminden bahsetmiş ve ona selamını iletmiştir.
134.	P123	Török	134	?	Budin	Hasan Kalfa'dan Budin'de bulunan kardeşi Mustafa Kalfa'ya yazılan bu mektupta dolamasını (elbisesini) Selim Kalfa'ya devretmek istediğini bildirmiştir. Devamında Mustafa Kalfa'nın borcu varsa ödeyebileceğinden bahsetmiştir. Son kısımda ise Recep Paşa, Hüseyin Paşa ve diğer tanıdıklara selamlarını göndermiştir.
135.	P123	Török	135	?	?	Hasan Kalfa'dan Budin'de bulunan kardeşi terzi Selim Kalfa'ya yazılan bu mektupta Selim'den bazı isteklerde bulunulmuş ve Mustafa isimli bir kişiye olan borcundan bahsedilmiştir.
136.	P123	Török	136	?	?	Hasan Kalfa'dan Budin'de bulunan kardeşi Köse Ali Paşa'ya yazılan bu mektupta kendisinden istenen parayı yakında göndereceğinin sözünü verilmiştir.

137.	P123	Török	137	?	Budin	Budin Azap Reis Ağası Hasan Kalfa'dan Ömer Reis Ağa'ya yazılan bu mektupta Odabaşı Gazenfer Ağa'dan bahsedilmiş ve ona gönderilen 200 akçenin gönderilmesi ve bazı yetkilerin devralınması istenmiştir. Belgenin sonunda ise Haznedar Ahmed'in selamı iletilmiştir.
138.	P123	Török	138	?	Eğri	Mustafa Paşa'dan Eğri'deki kardeşine yazılan bu mektupta Sarköy ve Jagodina'daki hizmetlerden bahsedilmiştir. Devamında Derviş Bey ile olan anlaşmanın devam ettirilmek istendiği iletilmiştir. Son bölümde ise bir önceki fiyat için Belgrad'a rapor gönderilebileceği söylenmiş ve selamlar gönderilmiştir.
139.	P123	Török	139	?	?	Ahmed isimli bir kişiden ailesine yazılan bu mektupta ailesinin maddi durumunu sormaktadır.
140.	P123	Török	140	10 Şubat 1637	İstanbul	Kastamonululu Şükrüllah Efendinin atama belgesini içeren bu belgede İznik'te bulunan Ahmed Ağa Medresesi müderrisi Abdülrıza Efendi'den bahsedilmektedir. Belgenin devamında Abdülrıza efendinin görev süresinin bittiği ve görevden alındığı anlatılmaktadır.

141.	P123	Török	141	30 Eylül 1637	?	Rumeli kazaskeri Mehmed tarafından Şükrullah Efendi için gönderilen berat-ı hümayun.
142.	P123	Török	142	30 Eylül 1637	İstanbul	Bu mektupta Arnavut Belgrad'ında (Berat) bulunan Mustafa Bey Medresesi'ndeki müderris ihtiyaç için günlük 40 akçe maaş talebi İznik'te bulunan Muhammed Ahmet Ağa Türbesi'ne iletilmektedir
143.	P123	Török	143	12 Mayıs 1641	?	Bu belge Kazasker Rumeli'den Ebü Said tarafından verilen Mevlana Şükrullah Efendi için görevlendirme belgesini içermektedir.
144.	P123	Török	144	12 Mayıs 1641	?	Bu belgede Hatvan kadısı Şükrullah'ın atanması haberi verilmektedir.
145.	P123	Török	145	12 Mayıs 1641	Budin	143 numaralı belgenin kopyasını içeren belge.
146.	P123	Török	146	30 Temmuz - 7 Ağustos 1641	Belgrad	Bu belgede Şükrullah isimli kişinin Hatvan kadısı olarak atandığı aktarılmaktadır.
147.	P123	Török	147	?	?	Şahitlik belgesi başlığı bulunan bu belgede Rumeli eski kazaskeri Rodosçuk kazasından Mehmed ile Kastamonu kazasından Kamil oğlu Şükrullah'tan bahsedilmiştir.
148.	P123	Török	148	1638-1639	Kanije	Kanije'de bulunan Mehmed Ağa'dan bahsedilen bu belgede Mehmed Ağa'nın göreve başlaması ve 1049 senesinin

						cizye vergilerinin ödendiği aktarılmıştır.
149.	P123	Török	149	27 Ocak-5 Şubat 1638	Saraybosna	Itkname niteliğinde olan bu belgede Abdullah kızı Macar Gülsen'in Emine adı alarak azad edildiği anlatılmaktadır.
150.	P123	Török	150	?	?	Yeri ve tarihi olmayan Vakıfname özelliği taşıyan bu belgede Kur'an'dan metinler bulunmaktadır.
151.	E 142	Török	1	27 Aralık 1615	Kekkö	1615 tarihli bu belge Zsigmond Balassa isimli bir kişiden Budin Paşa'sı Ali Paşa'ya yazılmış bir mektuptur. Mektup iki kısımdan oluşup yarısı Türkçe yarısı Macarcadır.
152.	E 204	Török	1	?	?	Budin Paşası Mehmed Paşa tarafından yazılan bu belge Ahmed Hacı ve yanındakilere yazılmış bir mektup olup, mektupta Murany kalesinde bulunan esirlerin durumu hakkında bilgi istenmiştir. Ayrıca mektupta metnin Macarca çevirisi de bulunmaktadır.
153.	P658	Török	1	?	?	Kim tarafından yazıldığı belirlenemeyen mektup Erdel Kralı Mihaly Apafi'ye yazılmıştır. Belgede içinde bulunulan zor durum aktarılmış, atların açlıktan kırıldığı ve onlara otluk ve yem lazım olunduğu bildirilmiştir.

154.	P658	Török	2	4 Ocak 1678	Budin	Budin Paşası Hafız İbrahim Paşa tarafından Janos Thököly'e yazılmıştır.
155.	P658	Török	3	29 Temmuz 1682	?	Bu belge bir anlaşma metni parçasıdır.
156.	P658	Török	4	29 Haziran 1682	?	Kim tarafından yazıldığı belli olmayan bu belge Erdel Kralı Mihaly Apafi'ye yazılmıştır. İlk olarak geçiş izninden bahsedilmiştir. Ardından Yanık kalesi civarında ordunun ve Tatarların geleceği bildirilmiştir. Son kısımda ise kendi adamlarına saldıran olursa hakkından gelineceği sözü verilmektedir.
157.	P658	Török	5	1683-1684	?	Kim tarafından yazıldığı belli olmayan bu belge Erdel Kralı Mihaly Apafi'ye yazılmıştır. Belgede bölgede hareket halinde oldukları bildirilip, Budin Beylerbeyi Mehmed Paşa hareket ettikten sonra Erdel ordusunun geriden gelmesi istenmektedir.
158.	P658	Török	6	?	?	Yeri, zamanı ve kim tarafından yazıldığı belli olmayan bu belge Erdel Kralına yazılmıştır.
159.	P658	Török	7	?	?	Kim tarafından yazıldığı belli olmayan bu belge Erdel Kralı Mihaly Apafi'ye yazılmıştır.
160.	P658	Török	8	?	?	Türk askerlerinin isimlerinin olduğu liste.

161.	P658	Török	9	?	?	Türk askerlerinin isimlerinin olduğu liste. Başlıkta " Defter oldur ki bayrağımız altında olan levent beyan olunur" yazmaktadır.
162.	P658	Török	10	?	?	Türk askerlerinin isimlerinin olduğu liste. Başlıkta " Baş bölükbaşı Başçavuş Mahmud" yazmaktadır.
163.	P1845	Török	1	1669/1670	?	Küçük bir sayfadan ibaret olan bu belgede bir rapor ve temessük verildiği iletilmektedir.
164.	P1845	Török	2	1676/1677	?	Kadı sicili parçasına benzeyen bu belgede bir değirmenden bahsedilip ve bu değirmenin Yanoş isimli bir kişiye teslim edildiği anlatılmaktadır.
165.	P1890	Török	1	3 Ağustos 1624	Budin	Budin Paşa'sından Debrecen kadısına gönderilmiş olan belge.
166.	P1890	Török	2	?	Solnok	Zevci Ahmed Ağa'nın Debrecen kasabasında bulunan meclise yazmış olduğu mektup.
167.	P1890	Török	3	13 Mayıs 1579	Budin	Budin Paşası'nın Erdel'de bulunan adı bilinmeyen bir tüccara yazmış olduğu mektup.
168.	P1890	Török	4	1566	Budin	Budin Beylerbeyi Sinan Paşa'nın Solnok Kadısı'na yazmış olduğu mektupta Solnok Palankası'nın tamiri için yapılması gerekenler anlatılmıştır.

169.	P1890	Török	5	6 Ekim 1603	Budin	Solnok kadısına gönderilen bu belgede Dobrovin, Ladin ve Eğri kalelerinin fethinden bahsedilmektedir. Belgenin devamında Eğri kalesinin fethinin zorluğundan bahsedilip bu kalenin alınmasının 6 yıl sürdüğü anlatılmıştır.
170.	P237	Török	1	?	?	Türk kişilerin listesini içeren belge, Alacahisar memuru tarafından hazırlanmıştır.
171.	P237	Török	2	?	?	Padişah'a yazılan bu mektupta Tersane-i Amire'deki sıkıntılar dile getirilip, bazı tamirlerin kendilerinin tarafından karşılandığı anlatılıp, padişahtan bir izin istenilmektedir.
172.	P237	Török	3	?	?	Kim tarafından gönderildiği belli olmayan bu belgede Demirhisar'da bulunan bir camiden ve bu camiye ait bir vakıftan bahsedilmektedir. Burada bulunan Hacı Hüseyin'in 12 Akçe maaş ile tayin olduğu ve merhum Mahmud Çavuş vakfından 22 Akçe İlyas Bey Cami'si ulufesine gönderildiği anlatılmıştır.
173.	P237	Török	4	?	?	Mahmud Ağa tarafından vakıf için oluşturulan liste
174.	P108	Török	1	Kasım 1606	Zitvatorok	15 Maddelik Zitvatorok Anlaşması'nın Türkçe metni. Ali Paşa ve Habil Efendi imzalı.

175.	P108	Török	2	19 Haziran 1608	Budin	Budin Beylerbeyi Ali Paşa, Habil Efendi'nin Mikloş Eszterhazy'e yazmış oldukları mektup
176.	P108	Török	3	15 Temmuz 1615	Viyana	Viyana Anlaşmasının Türkçe hali
177.	P108	Török	4	?	?	Zitvatorok Anlaşmasının 15 maddesinin Türkçe hali. Belge Türkçe, Latince ve İtalyanca yazılmış.
178.	P108	Török	5	1629	?	Eğri, Hatvan, İstolni Belgrad ve Estergon'da bulunan köylülerin listesini barındıran belge
179.	P108	Török	6	12 Mart 1618	İstanbul	Sultan Mustafa adına Komarom'da bulunan Türk delegelerine gönderilen belge
180.	P108	Török	7	1618	Komarom	Kanije Paşası Ahmed Paşa ile Janos Molart arasında Komarom'da yapılan anlaşmanın Türkçe metni
181.	P108	Török	8	1616	Komarom	Ahmed Paşa ile Janos Molart arasında yapılan sınır sözleşmesi
182.	P108	Török	9	1616	Komarom	Estergon'da bulunan bir köy için Ahmed Paşa ile Janos Molart arasında yapılan anlaşma.
183.	R315	Török	1	1536	Budin	Budin Beylerbeyinin I.Ferdidand'a yazmış olduğu mektubun kopyası olan bu belgenin ilk kısmı kayıp olup devamında sultanın elçi üzerinden bir mektup gönderildiği, Stefan oğlu Yanoş'un kral olarak kabul

						edilmesi ve Erdel'de bulunan askerlerinin direnmemeleri anlatılmaktadır.
184.	R315	Török	2	1536	Bosna	Bosna Alaybeyi Osman'ın Arşidük Maximilian'a yazmış olduğu mektupta serhat beylerinden bahsedilip onların verilen söze uyup taarruz etmedikleri bildirilip, verilen sözde kalınacağını, karşı tarafında bu sözden çıkmaması gerektiği bildirilmiştir.
185.	R315	Török	3	1547	İstanbul	Sultan Süleyman'dan I.Ferdinand'a gönderilen fermanın kopyası.
186.	R315	Török	4	?	?	Kapudan-ı Sabık Mustafa Bey'e gönderilen bu belgede Gyöngös karyesinin Şevval ayının yedinci gününde ilhak edildiği anlatılıp, devamında burada yapılan düzenlemelerden bahsedilip, hazineye Budin defterdarı Halil bey tarafından 9000 akçe gönderildiğinden ve bu karyenin yerlisi Yanoş Vapal isimli bir kişiden bahsedilmektedir.
187.	R315	Török	5	8 Mayıs 1558	Temeşvar	Sözleşme metni parçası
188.	R315	Török	6	16 Mart 1563	Solnok	Sözleşme metni parçası
189.	R315	Török	7	2 Mart 1564	Budin	Budin Paşası Zal Mahmud'un Maximilian'a yazmış olduğu mektubun kopyası

190.	R315	Török	8	10-12 Ağustos 1580	Budin	Budin Paşası Ali Paşa tarafından Macar Kralı Rudolph'a yazılmış olan mektubun kopyası
191.	R315	Török	9	1604	Bursa	Sultan III. Mehmed'den İstvan Bockay'a gönderilen ahdname
192.	R315	Török	10	Ocak 1616	Estergon	Sancakbeyi Bekir Paşa'nın isteklerinin bulunduğu yarı Macarca yarı Türkçe mektup
193.	R315	Török	11	1642	?	Tatar Hanı Giray Han'ın III. Ferdinand'a yazmış olduğu Tatarca mektup.
194.	R315	Török	12	1663	Edirne	Sultan IV. Mehmed tarafından Erdel Prensi Mihaly Apafi'ye gönderilen ahdname
195.	R315	Török	13	Şubat 1671	Lippa	Temeşvar Paşası Mehmed Paşa'dan Erdel Prensi Mihaly Apafi'ye gönderilen mektup
196.	R315	Török	14	21 Temmuz 1679	Eğri	Eğri Beylerbeyi Mehmed Paşa'dan Seged'de bulunan Fransisken manastırına yazılan mektup.
197.	R315	Török	15	5 Mayıs 1683	?	Tatar Hanı Giray Han'ın Apafi Mihaly'e yazmış olduğu Tatarca mektup.
198.	R315	Török	16	1699?	Temeşvar	Temeşvar Paşası İbrahim Paşa'dan General Rabutin'e yazılan mektup.
199.	R315	Török	17	?	Temeşvar	Temeşvar Paşası Hacı İbrahim Paşa'dan General Rabutin'e yazılan mektup.

200.	R315	Török	18	30 Ağustos 1728	Vidin	Ahmed Paşa ile General Steinville arasında yapılan anlaşmanın duyurusu
201.	F 126	Török	1.	1659	Erdel	1659 tarihli tek sayfa olan IV. Mehmed tuğralı belge Erdel Prensi Borcsay Akos'a yazılan bir mektuptan oluşmaktadır. Arkasında da Macarca bir yazı bulunmaktadır.
202.	F 126	Török	2.	1662	Erdel	Ticaret ve şirketlerden bahsedilen ile ilgili belge tek sayfa bir mektuptan oluşmaktadır. İmza bölümünde Koca Mehmed Paşa'nın imzası olan mektup Mihaly Apafi'ye yazılmıştır. Başlıkta "Kral" yazmakta olup bir de mühür yer almaktadır. Mühürde de "Mehmed Paşa" yazmaktadır.
203.	F 126	Török	3.	1682	Erdel - Eğri	Belgede sefer öncesi genel durum anlatılıp, Sefer-i Hümayundan bahsedilmektedir. Erdel'den 4000 kişi ve 400 top arabasının da geleceği bildirilmektedir. Başlık,giriş cümlesi bulunmamakta. Belgede H.1093(1682) tarihi verilmesine karşın belgenin arkasında latince 1675 tarihi verilmiştir.
204.	F 126	Török	4.	1658	Erdel	Ali Ağa'dan Borcsay Akos'a yazılan mektup uzun bir dua içeriyor. Arz niteliğinde olan mektubun bir kısmı hasarlı.

						Mektup tek sayfa fakat yan ve üst kısımları yan yazılmış. Belgede tarih içermiyor fakat arkada Latince 1658 tarihi verilmiştir.
205.	F 126	Török	5.	13.09.1630	Erdel	Bu belge büyük boy kâğıda yazılmış ve tek sayfadan oluşmaktadır. Belgede Erdel'de yaşanan tesevvüs (karışıklık) anlatılmaktadır.
206.	F 126	Török	6.	1630	Erdel	IV. Murad tuğralı bu belge 1630 tarihli bir ferman olup bu belge Moldova Prensi İskender Bey hakkında yazılmış bir ferman olup Erdel Prensi Bethlen Gabor'a yollanmıştır.
207.	F 126	Török	7.	1630	Erdel	Sadece Latince tarih verilen bu belge 1630'da yazılmıştır. Vezirden Bethlen Istvan'a yazılan bu mektupta Yusuf Ağa'dan ve Apafi György'den bahsedilmektedir.
208.	F 126	Török	8.	1630	Erdel	Bu belge ferman niteliğinde olup Bethlen Istvan'a yazılmıştır. Belgede kayyumdan (yürütme) ve Erdel'in durumundan bahsedilmekte olup, Bethlen Istvan'a verilen yönetme yetkisi yer almaktadır. Belgede " Erdel halkına karındaşı olub, Erdel vilayetine kayyum-ı makamiye olan Bethlen Istvan" yazmaktadır.

209.	F 126	Török	9.	1630	Erdel	Be-makam-ı Konstantiniyye el-Mahrusa imzalı bu belge Eflak Voyvodasına yazılmış bir fermandır. IV. Murad tuğralı ferman Bethlen Gabor'dan sonra gelen Istvan Bethlen'e yazılmıştır ve bazı isteklerde bulunulmuştur.
210.	F 126	Török	10.	1630	Erdel	Latince olarak 1630 tarihi verilen bu mektup Süleyman Paşa'nın pençesini (Paşa tuğrası) içermekte ve Bethlen Istvan'a gönderilip onun hakkında yazılmıştır.
211.	F 126	Török	11.	1630	Erdel	Latince olarak 1630 tarihi verilmiş olan bu belge IV. Murad Han tuğralı bir fermandır. Belgede Bethlen Istvan'ın Buda ve Bosna beyleri ile birleşip Eflak bölgesine bir saldırı düzenlemesi emredilmektedir.
212.	F 126	Török	12.	1630	Erdel	Vezir Ali Paşa'nın mektubu olan bu belge Moldova (Boğdan) voyvodasının yaptıkları üzerine Bethlen Istvan'a gönderilmiştir. Bölge hakkında bilgi verilmiş ve hazır durumda bulunması istenmiştir.
213.	F 126	Török	13.	1630	Erdel	Ahmed Paşa'nın pençesini içeren bu belge Ahmed Paşa'dan Erdel Prensi Bethlen Istvan'a yazılmış bir mektuptur. Mektupta gelen elçilerin haberi verilmiş ve Gszari Jaborba'nın

						memnuniyetleri bildirilmiştir. Ayrıca belgede küçük bir çiçek figürü bulunmaktadır.
214.	F 126	Török	14.	13 Eylül 1630	Erdel	Vezir Kaymakam Recep Paşa tarafından yazılan bu mektup Erdel Prensliği'ne yazılmıştır fakat herhangi bir isim bulunmamaktadır. Bazı konularda bilgi verilen mektubun arka tarafında ise Mustafa Ayan Hoca yazmaktadır.
215.	F 126	Török	15.	1630	Erdel	Vezir Dilaver Paşa'dan Bethlen Istvan'a yazılan bu mektup 1630 tarihli olup bu tarih latince yazılmıştır. Pençe bulunan belgede Mehmed Ağa'dan bahsedilmektedir.
216.	F 126	Török	16.	1630	Erdel	Belgrad kaymakamı Mehmet Efendi'nin Bethlen Istvan'a mektubundan oluşan bu belge kısa ve tek sayfa. Mektubun sonunda da Mehmed Efendi'nin imzası bulunmaktadır.
217.	F 126	Török	17.	1630	Erdel	Vezir Kaymakam Recep Paşa'nın Bethlen Istvan'a yazdığı 1630 tarihli mektup. Belgede Recep Paşa'nın mührü ve pençesi bulunmaktadır.
218.	F 126	Török	18.	23 Haziran 1630	Erdel	Budin paşası Murtaza Paşa'nın Bethlen Istvan'a mektubu. Belgenin orta kısmı hasarlı ve okunamaz haldedir.
219.	F 126	Török	19.	1680	Keçkemet	Abdi Paşa tarafından yazılan bu mektubun kime yazıldığı belli

						değildir. Abdi Paşa'nın mührü ve pençesi yer almaktadır. Tarih olarak Latince 1680 verilmiş olan bu mektup biraz hasarlı ve nem aldığı için okunamaz haldedir.
220.	F 126	Török	20.	1630	Erdel	Recep Paşa'dan Bethlen Istvan'a yazılan bu belge büyükce bir sayfaya yazılmıştır. Buda, Bosna, Temeşvar, Eğer, Kanije bölgeleriyle alakalı bilgi verilmiştir.
221.	F 126	Török	21.	1630	Erdel	IV. Murad tuğralı ferman. Özel bir şahsa yazılmamıştır. Fermanda " Erdel ulusuna " diye bahsediliyor ve mektupta Erdel'de çıkan isyan ve olayların iç yasalara göre bastırılması ve cezalandırılması aynı zamanda da bir garnizon oluşturulması söylenmektedir. Tarih olarak 1630 verilmiş fakat Latince olarak yazılmıştır.
222.	F 126	Török	22.	1630	Erdel	Budin paşası Murtaza Paşa'nın Erdel'e gönderdiği bu mektupta Erdel'in eski halini alması için Bosna'dan gönderilen malzemelerden bahsedilmektedir.
223.	F 126	Török	23.	1630	Erdel	Vezir Kaymakam Recep Paşa'dan Erdel'e yazılan mektup.1630 tarihli mektupta kötülük yapanların cezalandırılması istenirken diğer bir kısımda da Bosna,

						Temeşvar, Eğri ve Kaniçe beylerbeylerinden bahsedilmiştir.
224.	F 126	Török	24.	1629	Erdel	Erdel Hâkimi Bethlen Istvan'a, Vezir Recep Paşa tarafından yazılan mektup üzerinde bazı Latince yazılar yazmakta ve mektup oldukça büyük bir kâğıda yazılmış durumdadır.
225.	F 126	Török	25.	1627	Erdel	Budin muhafazasında olan Murtaza Paşa'ya" diye başlayan ferman 1630 tarihinde yazılmış ve IV. Murad tuğralı. Belgenin arkasında ise "Halisane" (samimiyetle) yazmaktadır. Belgede genel olarak Bethlen Gabor ve Erdel'den bahsedilip ona bazı köylere gitmesi emredilmiştir. Buradaki köylerin tekrar eski hale getirilmesi istenmektedir.
226.	F 126	Török	26.	1629	Erdel	IV. Murad tuğralı belge 1629 tarihli belge bir ferman ve tek sayfadan oluşmakta olup belgede Budin koruyucusu Murtaza Paşa'dan Erdel Prensliğine yazılan ferman diye bahsediliyor. Belgede Erdel'den bahsedilip Erdel'e yardım sözü veriliyor ve “Tüm düşmanlarınıza karşı yeterince yardım edeceğiz.” denilmektedir. Belgenin arkasında da Macarca bir not bulunmaktadır.

227.	F 126	Török	27.	1623	Erdel	Eğri paşası Süleyman Paşa'dan Erdel Prensliğine yazılan bu belgede Erdel'e en kısa sürede yapılması gerekenlerden bahsedilmektedir.
228.	F 126	Török	28.	1623	Erdel	1623 tarihli IV. Murad'ın tuğrasını taşıyan bu belgede Bosna Beylerbeyi İbrahim Paşa'dan Erdel'e yollanmış olup gönderilmesi istenenlerin hemen tamamlanması emredilmektedir. Belgede Erdel Prensi Gabor Bethlen'den de bahsedilmektedir.
229.	F 126	Török	29.	1622	Erdel	I.Mustafa tuğralı ferman Bosna paşası İbrahim Paşa tarafından Erdel Prensi Gabor Bethlen'e yazılmıştır. Belgede Gabor Bethlen'e desteklerini ileten İbrahim Paşa, necat (kurtuluş) için daha fazla konaklayacak yer lazım olduğunu iletmiştir
230.	F 126	Török	30.	24 Aralık 1621	Erdel	II. Osman tuğralı belge 1621 yılında yazılmıştır. Bethlen Istvan'a yazılmış belgede Tatar Jabornak Mürza isimli birinden bahsedilmektedir.
231.	F 126	Török	31.	24 Aralık 1621	Erdel	1621 tarihli belge Dilaver Paşa tarafından Erdel Prensi Bethlen Istvan'a yazılmıştır. Erdel'in yardımıyla Tatarların yerleştirilmesinden bahsedilmektedir. Paşa pençesi ve mührü bulunan belge büyük ve tek bir sayfaya yazılmış.

232.	F 126	Török	32.	10 Eylül 1624	Erdel	Hasarlı olan bu bu belgede Mehmed Paşa'nın mührü ve imzası bulunmaktadır. Belge Mehmet Paşa'nın Erdel hâkimi Bethlen Gabor'a yazdığı mektuptan oluşmaktadır. Belgede Roma çasarından ve onun yaptıklarından bahsedilmektedir. Belgenin bir bölümünde de Tatarlara yer verilip onların bu bölgeye yerleştirilmesinden bahsedilmiştir. Belgenin sonunda da destek mesajı verilmiştir.
233.	F 126	Török	33.	1624	Erdel	Mehmed Paşa'dan Erdel'e yazılan bu mektupta Beç'ten (Avusturya'dan) bahsedilmektedir. Barış anlamında Viyana'dan bir Beç taşı geleceğini söylenmiştir. Türklerin, Almanlara eşlik edeceği iletilmiş fakat buna cevap verilmedi denilmiştir. Belgenin sonunda da bir karşılamadan bahsedilmiş ve Erdel'in tüm şeylerle ilgilenmesi istenmiştir.
234.	F 126	Török	34.	1623	Erdel	Besmele ile başlanan 1623 tarihli bu belge I.Mustafa'nın tuğrasını taşımaktadır. Belge tek sayfa olup, arkasında küçük bir yazı vardır fakat mürekkepten dolayı okunamayacak vaziyettedir. Belge Bosna Paşası İbrahim Paşa'dan Erdel Hâkimi

						Bethlen Gabor'a yazılmıştır. Belgede Erdel'den bir düzenleme yapılması konusunda yardım istenmektedir.
235.	F 126	Török	35.	-	-	Okunamayan belge
236.	F 126	Török	36.	26 Ocak 1670	-	Küçük bir kâğıda yazılmış bu belge üzerinde herhangi bir tuğra, pençe ya da mühür bulunmamaktadır. 5 satırdan oluşan bu belgenin arkasında " İstanbul kaymakamının mektubu" yazmaktadır. Kime yazıldığı okunamamaktadır.
237.	F 126	Török	37.	22 Temmuz 1672	Erdel	H.26 Rabiulevvel 1083 tarihli belge Mehmed Paşa'nın pençesini taşımaktadır. Belge farklı bir dilde yazıldığı için okunamamaktadır. Mektubun bir bölümünde Erdel'den bahsedilmektedir. Mektubun arkasında " Buda vezirinin mektubu" yazmaktadır.
238.	F 126	Török	38.	28 Eylül 1629	Erdel	Vezir Mustafa Paşa'nın Erdel hâkimi Mihaly Apaffi'ye mektubunda gelen elçiden bahsedilmektedir. Elçinin adı Embereci? olarak geçmektedir. Belgenin devamında bölgede yaşanan kötü bir olaydan bahsedilmektedir. Ayrıca belgede (Bortan ya da Bosta) ismi geçmektedir.
239.	F 126	Török	39.	1678	Erdel	H.1089 tarihli belge Erdel'e yazılmış bir mektup olup

						belgede bir ziyaretten bahsedilmektedir.
240.	F 126	Török	40.	12 Eylül 1682	Erdel	Belge oldukça küçük bir kâğıda yazılmıştır. Herhangi bir pençe, imza, mühür vs. bulundurmayan belge Erdel prensi Apafi Mihaly 'e yazılmış bir mektup olup mektupta bir cebeciden bahsedilmektedir. Mektubun arkasında Latince ve Macarca cümleler mevcuttur.
241.	F 126	Török	41.	4 Aralık 1681	Erdel	1681 yılına ait bu belge Ahmed Paşa'dan Erdel Prensi Apafi Mihaly'e yazılmış olup mektupta bazı vakalardan ve uygulamalardan bahsedilmektedir.
242.	F 126	Török	42.	30 Ekim 1681	Erdel	Başlığında Apafi Mihaly yazan bu belge 30 Ekim 1681 tarihlidir. Vezir Kaymakam Ahmed Ağa'nın Erdel prensine yazdığı bu mektup tek sayfa ve biraz hasarlıdır. Mektup kısa bir mektuptan oluşmakta ve oldukça uzun bir methiye (övgü) kısmı mevcuttur. Ardından Erdel'li işçilerden bahsedilmiş, yaptıkları iş övülmüş ve devam etmeleri istenmiştir.
243.	F 126	Török	43.	29 Ağustos 1681	Erdel	Bir kısmı okunabilen bu belge Varad hâkimi Hasan Paşa'dan Apafi Mihaly'e yazılmış bir mektuptan oluşmaktadır. Belge 1.5 sayfadan oluşmaktadır ve

						belgede Erdel'den bazı isteklerde bulunulmuştur.
244.	F 126	Török	44.	3 Eylül 1681	Erdel	1681 tarihli bu belgenin ilk kısmı Macarca ikinci kısmı ise Osmanlıca yazılmıştır. Varad Oaşası Serdar Hasan Paşa'dan Apafi Mihaly'e yazılmış belgede ilk olarak teşekkürler iletilmiştir. Ardından bazı isteklerde bulunulmuştur. Ayrıca Janos isimli bir kişiden bahsedilmiş ve son kısımda da bir şeyin taşınması anlatılmıştır.
245.	F 126	Török	45.	18 Ağustos 1682	Erdel	İbrahim Paşa'dan Erdel hâkimi Apafi Mihaly'e yazılan bu belgenin arka kısmında Macarca bir bölüm bulunmaktadır. Belgede Macar ülkesinden bahsedilmektedir. Burada huzur ve sessizlik olduğu anlatılmıştır. Ayrıca muhbirlerden ve çasardan (Roma kralı) bahsedilmektedir. Son kısımda ise savaş arabalarının hazır edilmesi istenmiş ve Eğer'e yollanması emredilmiştir.
246.	F 126	Török	46.	18 Mayıs 1682	Erdel	Budin Paşası Vezir İbrahim Paşa'nın mektubundan oluşan bu belgenin kime yazıldığı belli değildir fakat Erdel'e yazılmış bir mektuptur. Belgede hem Istvan isminde bir kişiden hem de Erdel Prensi Mihaly Apafi'den bahsedilmektedir. Mektup bir cevap niteliğinde

						cümleler içermektedir ve bir düzenleme yapılacağı ve padişahtan cevap beklendiği söylenmiştir.
247.	F 126	Török	47.	15 Temmuz 1682	Erdel	1682 yılına ait bu belge oldukça büyük bir kâğıda yazılmıştır ve Vezir Mustafa Paşa'dan Erdel hâkimi Apafi Mihaly'e gönderilmiştir. Belgede mühür ve paşanın pençesi bulunmaktadır. Belgede Erdel'de bir takım yapılması istenen şeylerden ve gelen bir mektuptan söz edilmiştir.
248.	F 126	Török	48.	8 Eylül 1682	Erdel	Belge bir miktar hasarlı durumda olup belgenin arka kısmında Macarca bir cümle yer almaktadır. Belgede bir atamadan (isim okunamıyor), Erdel'in durumundan ve Erdel'den yapılması istenenler şeylerden bahsedilmiştir.
249.	F 126	Török	49.	23 Mayıs 1682	Erdel	1682 tarihli bu belge Vezir Koca Ahmed Ağa tarafından Erdel'de bulunan Apafi Mihaly'e yazılmıştır. Apafi Mihaly'in mektubuna cevap verilen bu mektupta ayrıca koruma sözü de verilmiştir.
250.	F 126	Török	50.	1683	Erdel	Budin Paşası İbrahim Paşa'dan Apafi Mihaly'e gönderilen bir fermandan oluşan bu belgede IV. Mehmed'in tuğrası bulunmaktadır. Belgede Macar ülkesinde yaşayanların

						salıverilmesi ve bunda tereddüt edilmemesi gerektiği söylenmiştir.
251.	F 126	Török	51.	1683	Raab	1683 tarihli bu belge IV. Mehmed tuğralı bir ferman olup Raab (Yanıkkale) nehri civarında yapılması emredenleri içermektedir ve bir Macar generale yazılmıştır. (Jabor ismi geçiyor belgede). Ayrıca belgede düşmanın durumundan bahsedilmiş ve rapor yazılması istenmiştir.
252.	F 126	Török	52.	1683	Varad	1683 tarihli belge Varad eyaletinden gönderilmiştir. Belge oradaki görevlilere (memurlara) yazılmıştır. Mektupta savaş arabalarından söz edilmektedir ve görevlilerin yapmaları gerekenler anlatılmaktadır.
253.	F 126	Török	53.	1683	Erdel	Budin Paşası İbrahim Paşa'nın Mihaly Apafi'ye olan mektubundan oluşan mektupta Budin yakınlarında yer alan Baratseget ile ilgili rapor istenmiştir.
254.	F 126	Török	54.	29 Mayıs 1683	Erdel	Bir kısmı hasarlı olan bu belge Vezir Mustafa Paşa tarafından Apafi Mihaly'ye gönderilmiştir. Farklı bir kâğıda yazılan bu mektup 2 Cemaziyelahir 1094 tarihini taşımaktadır. Belgede prensin ve Erdel'deki

						yöneticilerin düşmana karşı yapması gerekenler anlatılmış ve bazı isteklerde bulunulmuştur.
255.	F 126	Török	55.	22 Haziran 1684	Erdel	Defterdar Ali Efendi'nin Apafi Mihaly'e gönderdiği mektupta rapor verilmektedir. Mektupta vergilerden ve Türk vergi toplayıcılarından (Mekkas? ve Bacgir?) bahsedilmektedir. Bu vergi toplayıcıların bir saldırıya uğradığından bahsedilmiş ve bu kötülüğü yapanların bulunması istenmiştir.
256.	F 126	Török	56.	1684	Erdel	Erdel hâkimi Apafi Mihaly'e yazılan bu mektup Buda Paşası Halil Paşa tarafından gönderilmiştir. Paşanın pençesinin ve mührünün bulunduğu belgede Macarca bir sayfa da bulunmaktadır. Belgede içinde bulunulan siyasi durum anlatılmış ve Erdel'den yardımcı kuvvet istenmiştir. Devamında düşmanla (Almanlar) ilgili bir rapor sunulmuştur ve Erdel'e yapılması gerekenler anlatılmıştır.
257.	F 126	Török	57.	9 Aralık 1684	Erdel	IV. Mehmed tuğralı bu belge Apafi Mihaly'e yazılmıştır. Budin'in çevresindeki durum anlatılıp, kapalı olan bazı bölgelere asker gönderilmesi emredilmiştir.

258.	F 126	Török	58.	24 Mart 1684	Erdel	Budin'den gönderilen bu mektup Osman Efendi'den Apafi Mihaly'e yazılmıştır. Ali Paşa'nın icraatlerinden bahsedilen mektubun devamında Erdel prensinden ve kim olduğundan bahsedilip, herkesin kurtuluşun prenste olduğunu düşündüğü söylenmiştir.
259.	F 126	Török	59.	19 Mart 1684	Erdel	Seyyid Mehmed isimli bir kişi tarafından gönderilen ve kısa yazılmış olan bu belgede tarih iki kez verilmiştir. Bir kez Osmanlıca bir kez de Latince olarak yazılmıştır. Belgede tedbirkar olunması gerektiği söylenilmiş ve bazı raporlar verilmiştir. Belgenin son kısmında da savaş arabalarından bahsedilip mektup tamamlanmıştır.
260.	F 126	Török	60.	2 Nisan 1685	Erdel	1684 tarihli Buda hâkimi Halil Paşa'dan Erdel Prensi Apafi Mihaly'e yazılan bu mektup 2 sayfadan oluşmaktadır. İlk sayfası büyük bir sayfa ve Türkçedir. İkinci sayfa ise küçük ve Macarcadır. Belgede paşanın mührü ve pençesi bulunmaktadır. Belgede düşmandan bahsediliyor ve Jabor isimli kişinin kale dışına çıkıp rapor tutması istenmiştir.

261.	F 126	Török	61.	Mayıs 1685	Erdel	Mektup Budin Paşası İbrahim Paşa'dan Erdel prensliğine yazılmış olup belgede siyasi durumdan bahsedilip, rapor verilmiştir.
262.	F 126	Török	62.	2 Eylül 1685	Erdel	Bu belge diğer belgeden farklı bir formdadır. Tek sayfa olan belgenin başlığında "Krallık" yazmaktadır. Metnin bir kısmı okunamamaktadır. Belgede genel olarak düşmana karşı yapılacakların talimatları verilmektedir. Belgede yer alan mühürde İbrahim Ağa'nın ismi geçmektedir. Muhtemelen belge İbrahim Ağa'dan Apafi Mihaly'e yollanmış bir belgedir.
263.	F 126	Török	63.	Temmuz 1685	Erdel	Tam tarihi belli olmayan bu belgenin arkasında Temmuz 1685 tarihi verilmiştir. Belge kısa bir kâğıda yazılmıştır ve IV. Mehmed tuğralıdır. Belgenin arkasında ise Latince olarak İbrahim Paşa yazmaktadır. Belgede ordudan bahsedilmiş ve ordunun bu bölgeden geçeceği söylenmiştir.
264.	F 126	Török	64.	29 Mayıs 1685	Erdel	İbrahim Paşa'dan Erdel hâkimi Apafi Mihaly'e yazılan bu belge iki sayfadan oluşmaktadır. İlk sayfa Latince ikinci sayfa ise Osmanlıca yazılmış. Belgede İbrahim paşanın mührü ve pençesi bulunuyor belgenin tarihi ise 29 Mayıs 1685 olarak

						Latince yazılmıştır. Belgenin içeriği okunamamaktadır.
265.	F 126	Török	65.	Aralık 1685	Erdel	Hüseyin Efendi'nin Mihaly Apafi'ye cevabı olarak yazılan bu belgenin tarihi Aralık 1685 olarak verilmiştir. Belge Süleyman Aga tarafından gönderilmiştir. Mektupta barıştan ve barış pazarlığından söz edilmektedir. Ardından da Erdel prensinden aracı olması ve ortalığı yatıştırılması istenmektedir.
266.	F 126	Török	66.	Aralık 1685	Erdel	Aralık 1685'de yazılan bu ferman IV. Mehmed tarafından Erdel Prensi Apafi Mihaly adına yazılmıştır. Ferman oldukça büyük bir kâğıda yazılmış olup belgenin arkasına da Macarca hali yazılmıştır. Belgenin içeriği okunamamaktadır.
267.	F 126	Török	67.	1685	Erdel	Bu belge oldukça büyük bir kâğıda yazılmıştır ve uzun bir mektuptur. İbrahim Paşa'nın pençesinin ve mührünün olduğu bu belge Erdel Kralı Mihaly Apafi'ye yazılmıştır. Belgenin arkasında ise Macarca olarak bu belgenin İbrahim Ağa tarafından gönderildiği yazmaktadır. Belgede Avusturya ve Osmanlı arasındaki durumdan bahsedilmektedir.

268.	F 126	Török	68.	31 Mayıs 1685	Erdel	Budin Paşası İbrahim Paşa'nın Erdel kralı Apafi Mihaly'e yazdığı kısa bir mektuptan oluşan belgede tutsaklardan yani gözaltında olanlardan bahsedilmiştir ve Moldova voyvodası Dutia'dan bahsedilip onların serbest bırakılmaları gerektiğini iletmeleri emredilmiştir. Belgenin son kısmında da bir takım şeyler talep edilmiştir.
269.	F 126	Török	69.	9 Şubat 1686	Erdel	Serdar Ahmed Paşa'nın mührünün ve pençesinin bulunduğu bu mektup Apafi Mihaly'e yazılmıştır. 9 Şubat 1686 tarihli ve tek sayfa olup, sayfanın arkasında Macarca hali bulunmaktadır. Belgede övgü kısmının ardından Erdel'in bağlılığından söz edilmiş ve çok samimi oldukları iletilmiştir. Sonrasında barıştan bahsedilmektedir. Arkasından da bazı tavsiyelerde bulunulmuştur.
270.	F 126	Török	70.	26 Aralık 1686	Erdel	Başlığında "Mihaly Apafi krala" yazan bu belge İbrahim Paşa'dan Erdel Prensi Mihaly Apafi'ye gönderilmiştir. Üç kısımdan oluşan belgenin ön sayfasında mektubun Türkçe olan asıl kısmı bulunurken arkada Macarca kısmı yer alırken ek olarak da küçük bir sayfa daha yazılıp bu belgeye eklenmiştir.

						Belgede Temeşvar bölgesindeki durum anlatılıp Temeşvar'a yakın bir yerde savaşın devam ettiği raporlanmıştır.
271.	F 126	Török	71.	8 Mayıs 1687	Erdel	8 Mayıs 1687 tarihli bu belge Temeşvar paşası İbrahim Paşa tarafından yazılmış ve Erdel Prensi Mihaly Apafi'ye gönderilmiştir. Belgenin ön tarafı Osmanlıca arka tarafı ise Macarca yazılmıştır. Belgede paşa bölgedeki durumu anlatıp Erdel'e iyi dileklerini sunup onlardan yardım talep etmektedir.
272.	F 126	Török	72.	2 Mayıs 1687	Erdel	2 Mayıs 1687 tarihli bu belge Mehmed Bey tarafından Apafi Mihaly'e gönderilmiş bir mektuptur. Bir kısmı okunamayan bu mektup kısa bir mektuptur. Mektupta Mehmed Bey teşekkürlerini ve iyi dileklerini sunduktan sonra içinde bulunulan durumla alakalı bir rapor vermektedir. Mektupta İbrahim Paşa'dan ve Temeşvar bölgesinden de söz edilmektedir.
273.	F 126	Török	73.	5 Temmuz 1685		Okunamayan belge
274.	F 126	Török	74.	29 Mart 1687	Erdel	Vezir Mehmed Paşa'dan Erdel Kralı Apafi Mihaly'e yazılan bu mektup 2 sayfadan oluşmaktadır. İlk kısmı

						Osmanlıca ikinci kısmı ise Macarcadır. Belgede krala bazı istekler iletilmiş ve Lippa'dan (Lipova) bahsedilip, bu yerin durumu anlatılmıştır.
275.	F 126	Török	75.	1687	?	1687 tarihli bu belge bir fermandır. Üzerinde II. Süleyman'ın fermanı yer alan ferman kısa ve uzun bir kâğıda yazılmıştır. Belgenin arkasında Osmanlıca olarak bir cümle yer almakta fakat büyük bir kısmı silinmiş olduğu için okunamamaktadır. Belgede bir köyden bahsedilmiş (Arnandköy?) ve bu köyde Vajdanın (Voyvodanın) adaletsiz davrandığını söylenmiştir. Acilen adaletin ve gereğinin sağlanması emredilmiştir. Belgenin bir kısmında da gümrükten bahsedilmektedir.
276.	F 126	Török	76.	24 Mart 1687	Erdel	Vezir Mehmed Paşa adına yazılan belge Apafi Mihaly'e gönderilmiştir. Kısa olan bu mektup 4 satırdan oluşmaktadır. Mektubun arkasında Macarca hali de bulunmaktadır. Janos isminde birisinin getirdiği söylenen mektupta bazı istekler aktarılmıştır.

277.	F 126	Török	77.	27 Ocak 1687	Erdel	26 Ocak 1687 tarihli bu belge Vezir Mehmed Bey (Paşa) 'den Erdel Kralı Apafi Mihaly'e yazılmış bir mektuptur. Mektup 2 sayfa olup ilk sayfa Osmanlıca ikinci kısmı Macarcadır. Sol alt kısımda paşanın pençesinin bulunduğu mektubun başlığında "Apafi Kral'a" yazmaktadır. Oldukça kısa olan bu mektupta bölgede yapılması istenen bazı istekler anlatılmaktadır.
278.	F 126	Török	78.	1688		Oldukça büyük bir kâğıda yazılan bu belge İsmail Paşa tarafından Erdel Kralı Apafi Mihaly'e yazılmıştır. Arka kısmı Macarca olan bu belgenin tarihi 1688 olarak verilmiştir. Belgede Erdel'in yardıma gelmesi istenip, bazı tedbirler alınmasını istenip bazı tavsiyeler verilmiştir.
279.	F 126	Török	79.		Erdel	İsmail Paşa'dan Erdel Kral'ı Apafi Mihaly'e yazılan bu mektupta Latince olarak 1688 tarihi verilmiştir. Mektup tek sayfaya yazılıp yan tarafına da tersten devam edilmiştir. Mektubun bir kısmı hasarlıdır.
280.	F 126	Török	80.	?	Erdel	Tarihi belli olmayan bu belge Temeşvar beylerbeyliğinden Erdel'e gönderilmiştir. Bir kısmı okunamaz halde olan bu belgenin pençe kısmı da okunamadığı için kimin gönderdiği belli değildir.

						Mektup Erdel Prensi Apafi Mihaly'e yazılmıştır.6 satırdan oluşan bu kısa mektupta bir şikâyet anlatılmaktadır. Temeşvar bölgesinden Erdel'e bazı kısımlarda soygun ve zorbalıklar olduğu ve bunlar hakkında dikkatli olunması ve gereğinin yapılması gerektiği istenmektedir.
281.	F 126	Török	81.	?	Erdel	Varad hâkimi Mehmed Paşa'dan Erdel Prensliğine yazılan bu mektup tek sayfadan oluşup tarihi bilinmemektedir. Mektupta 30 bin güherçile gönderilmesi istenmektedir. Devamında olumsuz bazı durumlardan ve son olarak vergi mükelleflerinden bahsedilmektedir.
282.	F 126	Török	82.	-	Erdel	Ahmed Ağa'dan Erdel Prensi Apafi Mihaly'e yazılan bu mektup tek sayfa olup Başlığında "Kral'a" yazılan mektupta bir şikâyet anlatılmaktadır. Cevap alamadığını söyleyen Ahmed Ağa, devamında bazı hediyelerden bahsetmiştir. Hediyeler arasında bir kaftandan bahsedilmektedir.
283.	F 126	Török	83.	-	Erdel	Farklı bir formda yazılan bu belge Erdel krallığına gönderilmiştir. Arka kısımda Macarca olarak "Türk vezirinden " gönderildiği

						yazmaktadır. Belgede Türk taburundan ve onların çektiği zorluklar anlatılıp acele olarak bir şeyler yapılması gerektiği söylenmiştir.
284.	F 126	Török	84.	-	Erdel	Mehmed Ağa'nın gönderdiği bu mektup oldukça kısa ve bir kısmı hasarlıdır. Arkada bazı rakamların yazılı olduğu belgenin tarihi belli değildir. Belgede Mehmed Ağa bazı taleplerde bulunmuştur.
285.	F 126	Török	85.	-	Erdel	Vezir Mustafa Paşa'nın Erdel Kral'ı Apafi Mihaly'e yazdığı bu mektup büyük bir kâğıda yazılmış kısa bir metinden oluşan belgedir. Belgenin tarihi belli olmayıp, belge de bağlılıktan söz edilmektedir.
286.	F 126	Török	86.	-	Erdel	Oldukça küçük kâğıda yazılan bu belge okunamamıştır. Arkasında Latince bir cümle yer almaktadır.
287.	F 126	Török	87.	-	Erdel	"Kral'ım" başlığıyla başlayan bu belge Varad hâkimi Hasan Paşa'dan Erdel Kralı Apafi Mihaly'e yazılmış olan mektupta emanet bırakılan bir şeyden (mevduat) bahsedilmektedir. Mektubun devamında tımarla alakalı bir şikâyet anlatılmıştır. Ardından arabalardan bahsedilmiştir. Son kısımda da bir tavsiyede bulunulmuştur.

288.	F 126	Török	88.	-	Erdel	Vezir Ahmed Paşa'dan Erdel Kralı Apafi Mihaly'e yazılan bu belge büyükçe bir kare kâğıda yazılmıştır. Belgenin ilk kısmında "Bortahaz"ı takip etmeleri söylenmiştir. Devamında imparatorun mektubundan bahsedilmektedir. Ardından 400 savaş arabasından bahsedilip ve bunun Türk taburuna getirilmesi istenmiştir.
289.	F 126	Török	89.	1708	Erdel	Bir kısmı latince bir kısmı Osmanlıca olan bu belgenin tarihi Latince olarak 1708 olarak verilmiştir. Temeşvar paşasından gönderilen bu mektupta Halil Paşa'nın ismi geçiyor. Mektubun devamında Varad kalesinden bahsedilmektedir.
290.	P 1313	Török	1	1701	Kamengrad, Bosna	Hasan Ağa'dan Bosna'da bulunan kardeşi İbrahim Bey'e yazılmış. Belgede Macar ve Hırvat Generali Adam Batthyany'den bahsedilip, istekleri aktarılmaktadır. Mektubun son kısmında vasiyet niteliğinde olarak eğer başına bir şey gelirse mallarının kardeşlerine verilmesi istenmektedir.
291.	P 1313	Török	2	?	Peçuy	Mehmet Pir isimli kişiye Hüseyin Ağa tarafından yazılan bu mektupta genel olarak bazı gelişmeler aktarılmaktadır.

292.	P 1313	Török	3	1617'den sonrası	İstolni Belgrad	İstolni Belgrad Beyi Mehmed Hoca'dan Budin Paşa'sı Hasan Paşa'ya yazılan bu mektup.
293.	P 1313	Török	4	1590-1595 arası	Baya	Çavuş Abdülhalil isimli bir kişiden Budin Beylerbeyi Sinan Paşa'ya yazılan bu mektupta bazı istekler dile getirilmiştir.
294.	P 1313	Török	5	29 Haziran?	?	Adam Batthyany'den Bosna Paşa'sı Ali Paşa'ya yazılan bu mektupta genel olarak bazı gelişmeler ve sıkıntılar anlatılıp, bunların giderilmesi istenmiştir. Özellikle ticaret konusunda yaşanan sıkıntılar üzerinde durulmuştur. Bu sıkıntıların çoğunlukta sınırda olduğu, bunu da oradaki zorbaların yaptığı anlatılmıştır. Son kısımda da kendilerinin barışı koruduğundan söz edilmektedir.
295.	P 1313	Török	6	10 Eylül 1686	Uziçe	Hatip İbrahim adlı kişiden Semendire Alay Beyi Osman Ağa'ya yazılmıştır.
296.	P 1313	Török	7	?	?	Ali Paşa ve Hacı Habil'den Sadrazam'a yazılan mektup. Tahmini tarih 1602-1609 arası.
297.	P 1313	Török	8	?	?	Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa'dan Foldvar elçisileri Mehmet ve Ahmet paşalara yazılan bu mektupta gümrük memurlarından bahsedilip, bazı isteklerde bulunulmuştur. Bu istekler arasında bir miktar akçenin gönderilmesi, bazı

						ihtiyaçların reayadan tahsil edilmesi bulunmaktadır.
298.	P 1313	Török	9	26 Mayıs 1599	?	Rıdvan isimli bir esirin Ferenc Battyany'e yazdığı mektup. Mektupta Ahmed isimli kişinin Tatar tutsağı olduğu aktarılmaktadır ve bazı isteklerde bulunulmaktadır.
299.	P 1313	Török	10	?	?	Berzence Ağası Sinan Ağa'nın Alman Paşası Yanoş'a yazmış olduğu mektup
300.	P 1313	Török	11	18 Ekim 1688	Kopan	Kopan Ağası Ahmet Ağa'nın esir düşen Abdüllatif'e yazmış olduğu mektup.
301.	P 1313	Török	12	?	Kopan	Kopan Ağası Mehmet Ağa'nın Novigrad kalesinde esir düşenlere yazmış olduğu mektup
302.	P 1313	Török	13	?	?	Mustafa Ağa'nın Hamit sancağından Novigrad kalesindeki generallere yazmış olduğu mektup.
303.	P 1313	Török	14	?	Budin	Budin Beylerbeyi Gürcü Mehmed Paşa'dan Adam Batthyany'e yazmış olduğu mektupta bazı konularda teşekkürler edilmiştir ve dostluğun devamı temenni edilmiştir.
304.	P 1313	Török	15	?	Semendire	Kim tarafından yazıldığı belirlenemeyen mektup esir düşen Hüseyin Ağa'ya yazılmıştır. Mektupta üzüntüleri

						iletilmiş ve Hüseyin Ağa'ya 4 ay bir süreden bahsedilmiştir.
305.	P 1313	Török	16	?	?	Mehmed Sipahi'den Battyany'e yazılmış olan mektup.
306.	P 1313	Török	17	?	?	Hüseyin Ağa ve yanındaki ağalardan Budin'e yazılmış olan mektup. Mektupta Akdem? Palankasında bir adamla bir kadının nameşru bir durumu anlatılmıştır. Mektubun devamında bir teftiş ve tefahhustan bahsedilmektedir.
307.	P 1313	Török	18	?	Körmend	Körmend palankasında bulunan esir Mehmet Şeyh'e yazılan mektup
308.	P 1313	Török	19	?	?	Mehmed Ağa'nın Sadrazam'a yazmış olduğu bu mektupta Budin'in savunmasından bahsedilmektedir. Mektupta rapor verilip, iyi dilekler dilenmektedir
309.	P 1313	Török	20	?	Ösek	Ali oğlu Mustafa'dan Budin'e yazılmış olan mektup.
310.	P 1313	Török	21	14 Ekim 1605	Estergon	Budin Beylerbeyi Mehmet Paşa'nın Batthyany'e yazmış olduğu mektup.
311.	P 1313	Török	22	?	?	Süleyman Ağa'nın validesine yazmış olduğu mektup. Mektupta iyi hal dileklerinde bulunulup, gönderilen bir hediyeden bahsedimektedir.
312.	P 1313	Török	23	?	?	Ahmet Ağa'nın Budin'de bulunan kardeşi Ali Ağa'ya yazmış olduğu mektup.

313.	P 1313	Török	24	?	?	Bekir Ağa'nın Budin'de bulunan oğlu Arslan Bey'e yazmış olduğu mektup.
314.	P 1313	Török	25	1686/1687	?	Esir düşen iki kişinin yabancı generalden isteklerini içeren bu mektupta esirlerin 500 altın diyetlerinin olduğu temessükten bahsedilmektedir. Sene 1098 olarak verilmiştir.
315.	P 1313	Török	26	?	?	Yeniçeri Ağası Hasan'dan Selim Paşa'ya yazılan mektupta tayin olunan arabalardan bahsedilmektedir. Bu arabalardan üçünde sorun çıktığı bildirilmektedir. Bu arabaların acilen yollanması gerektiği emredilip, bazı uyarılarda bulunulmuştur.
316.	P 1313	Török	27	?	?	Yeniçeri Ağası Hasan'dan Şaban Paşa'ya yazılan mektupta 4000 akçenin gönderilmesinin ihmal edildiği bildirilip bu 4000 akçenin teslim edilmesi söylenmektedir.
317.	P 1313	Török	28	?	?	Pir Halil Ağa'nın Budin'de bulunan Kethüda Arslan Bey'e yazmış olduğu mektupta 5000 akçe ve 200 adet nakil varakanın hazır olduğu anlatılmaktadır. Metnin devamında Mehmed Paşa'nın mutlak vekilleri olduğu bildirilmektedir.
318.	P 1313	Török	29	?	Viyana	Sadrazam Kara Mustafa Paşa'nın Kristof Batthany'e göndermiş olduğu ahdname.

319.	P 1313	Török	30	?	?	Baş Ağa'dan Körmend Palankas'nda esir düşen Süleyman isimli kişiye yazılan mektup.
320.	P 1313	Török	31	?	?	Nemetuyvar'da esir bulunan Şaban Ağa'ya yazılan mektupta Ahmed Çavuş üzerinden bir mektub-ı şerif gönderildiği fakat Ahmed Çavuş'un asitaneye gittiği bu yüzden de haber gelmediği bildirilmektedir. Mektubun son kısmında da iyi dileklerde bulunulmuştur.
321.	P 1313	Török	32	?	?	Çavuş Ahmed Osman Ağa'dan Mustafa Ağa'ya yazılmış olan mektup
322.	P 1313	Török	33	19 Ocak 1658	?	Çorbacı Yusuf adına yazılmış bir sicilden oluşan belge. Belgede "Gök gözlü, sarışın ve ortaboylu" bir Macar cariyenin pençik alındığından bahsedilmektedir.
323.	P 1313	Török	34	21 Ocak 1658	?	Çorbacı Yusuf adına yazılmış bir mahkeme kaydı olan bu belgede "Karakaşlı, orta boylu ve orta yaşlı" Marya adında bir Macariyettül-Asliyye'nin pençik alındığından bahsedilmektedir.
324.	P 1313	Török	35	23 Ocak 1658	?	Durak Paşa adına yazılan bu kayıtta "Alagözlü, açıkkaşlı, beyaz yüzlü ve tahminen 7-8 yaşında bir Oğlan-ı Macariyyetül Asliyye'nin pençiğinin alındığını anlatılmaktadır.

325.	P 1313	Török	36	20 Ocak 1658	?	Yusuf Ağa adına yazılmış bu mahkeme kaydında "Kara gözlü, karakaşlı, 20 yaşında bir Macariyyetül-Asliyye'nin pençiği alındığı anlatılmaktadır.
326.	P 1313	Török	37	23 Ocak 1658	?	Mehmed oğlu Halil'in Çorbacı Yusuf için isteklerini barındıran mektup.
327.	P 1313	Török	38	23 Ocak 1658	Budin	Budin'de bulunan Muharrem Ağa adına yazılmış bu kayıtta "Karakaşlı, kara gözlü, sarışın tahminen 4 yaşında" bir Eflak pençiğinin alınıp dokuzuncu ağa bölüğündeki onbaşına tezkire verildiği bildirilmektedir.
328.	P 1313	Török	39	23 Ocak 1658	Budin	Budin'de bulunan Muharrem Ağa adına yazılmış bu kayıtta "Ela gözlü, ela kaşlı tahminen 4 yaşında " bir Eflaklının alınıp müzekkire verildiği anlatılmaktadır.
329.	P 1313	Török	40	19 Ocak 1658	Budin	Kethüda Mehmed'den Mehmet Ağa adına yazılmış bu kayıtta "Ela gözlü, sarı kaşlı, bacağında nişan olan, tahminen 8 yaşında" bir Macariyye'nin alındığı bildirilmektedir.
330.	P 1313	Török	41	19 Ocak 1658	Budin	Ahmed Odabaşı adına yazılan bu mahkeme kaydında "Karagözlü, karakaşlı, siyah saçlı, tahminen dokuz yaşında" bir Macariyyetül-Asliyye'nin pençik olunduğundan bahsedilmektedir.

331.	P 1313	Török	42	4 Mart 1665	?	Kasım Sipahi'den Odabaşı Mehmed'e yazılan bu mektup parçasında adı belirlenemeyen bir yerden bahsedilip burada bulunan sınırda olan olaylar ve gelişmeler rapor edilmiştir.
332.	P 1313	Török	43	?	Budin	Ahmed Bey'den Budin'de bulunan Hacı Halil'e yazılan mektup. Mektupta Ahmed Bey bulunduğu bölgedeki gelişmeleri aktarıp kendi ve zeameti ile ilgili bilgi vermiştir. Devamında ise bir muzıka gönderildiğinden bahsedilmiştir.
333.	P 1313	Török	44	?	?	Bölükbaşı Ahmet Ağa'dan Mustafa Çavuş'a yazılan mektup
334.	P 1313	Török	45	?	?	Hüdaverdi Ağa'dan Mustafa Çavuş'a yazılan mektup. Mektupta hizmete, tevfize ve itaate hazır olunduğu aktarılıp, selamlar gönderiliyor.
335.	P 1313	Török	46	?	?	Mustafa Çavuş'tan Odabaşı'na yazılan mektup.
336.	P 1313	Török	47	?	?	Mustafa Çavuş'tan Odabaşı'na yazılan mektupta askerlerin bir bölgede tutulduğu, hallerinin ve paralarının yeterli seviyede olduğu bildirilmektedir.
337.	P 1313	Török	48	?	?	Budin'de bulunan Ahmet Ağa'dan Kopan Sancakbeyi Abdülhamid'e yazılan mektup.
338.	P 1313	Török	49	29 Ekim 1605	Sigetvar	Hasan isimli bir kişi tarafından yazılan bu mektupta Sigetvarlı Mehmed adında bir kişiden

						bahsedilip, bu kişinin hala hizmetlerinde olduğu bildirilip, mektubun devamında bir diyetten bahsedilip, bu diyet karşılığında malının şehadet karşısında alınmasının talep edildiği aktarılmaktadır.
339.	P 1313	Török	50	?	?	Ahmet Sipahi'den Odabaşı'na yazılan mektup
340.	P 1313	Török	51	?	?	Veli oğlu Mehmet Ağa tarafından yazılan bu mektupta Hasan Ağa'nın vefat ettiği, önceden bir mektup gönderildiği bildirilip, bazı tavsiyeler verilmektedir.
341.	P 1313	Török	52	?	?	Mehmed isimli kişiden kardeşine yazılan bu mektupta 484 akçeyi diğer kardeşi Mahmud Paşa'ya gönderilmesi istenmektedir.
342.	P 1313	Török	53	?	Peşte	Peşte'de bulunan Piri Ağa'dan Kormend'de bulunan Odabaşı'na yazılan mektup
343.	P 1313	Török	54	26 Mart 1687	?	Türk esirlerin Kormend kalesinin kaptanına yazmıs oldukları bu mektupta Mustafa ve Kara Ali isimli iki kişiden bahsedilmektedir. Mektubun devamında cüzi bir işlerinin kaldığı söylenip, halka eziyet etmemeleri istenmiştir.
344.	P 1313	Török	55	?	?	Murad Paşa'dan Adam Batthyany'e yazılmış olan mektup

345.	P 1313	Török	56	?	?	Kanije Paşası İbrahim Paşa'dan Ferenc Batthyany'e yazılmış olan mektup
346.	P 1313	Török	57	?	?	Estergon Sancakbeyi Süleyman'dan Ferenc Batthyany'e yazılmış olan mektup
347.	P 1313	Török	58	?	?	Estergon Sancakbeyi Hasan Ağa'nın Çelebi Efendi'ye mektubu.
348.	P 1313	Török	59	?	?	Hasan Ağa'nın Ahmet Bey'e yazmış olduğu mektup
349.	P 1313	Török	60	?	?	Hasan Ağa ve yanındakilerin Budin Paşa'sı Vezir Ali Paşa'ya yazmış oldukları mektup.
350.	P 1313	Török	61	?	?	Hasan Ağa ve yanındakilerin Budin Paşa'sı Vezir Ali Paşa'ya yazmış oldukları mektup.
351.	P 1313	Török	62	?	?	Peçuy Alaybeyi Kasım oğlu İbrahim'in Ferenc Batthyany'e yazmış olduğu mektup
352.	P 1313	Török	63	?	?	Ahmet Sipahi'den Durak Odabaşı'na yazılan bu mektupta selamlar iletilmiş ve hizmete hazır oldukları bildirilmiştir. Mektubun devamında durumlarının iyi olduğunu ve yeterli paraya sahip oldukları iletilmektedir. Son kısımda ise bir istekten bahsedilmektedir.
353.	P 1313	Török	64	?	?	Berzence Dizdarı Mehmet'ten Kanije defterdarına yazılan mektupta şikâyetler dile getirilmiştir. İznorvik kazasında yaşanan cizye defterdarları

						şikâyet edilmiş, onların uyarılmasına rağmen inat ettikleri bildirilmiştir. Mektubun devamında bu durumun İzvornik sancakbeyi ve kadısına arz olunduğu bildirilmektedir.
354.	P 1313	Török	65	9 Şubat 1658	Budin	Budin Paşa'sı Gürcü Kenan Paşa ve Kethüdası Hasan'dan Siren Sancağına yazılan bu mektupta Karlofça ve Nemçe mukataalarından söz edilip, sefer-i hümayuna memur olan yeniçeri ağalarından bahsedilip, yeniçerileri ağalarına tedarik olunması üzere araba lazım olduğu bildirilmiştir. Mektubun son kısmında da tavsiyeler verilmektedir.
355.	P 1313	Török	66	24 Ocak 1649	Kanije	Dizdar Mehmed'den Kanije kadısına yazılan mektupta bir rapor verilip devamında içinde bulundukları olumuz durumlar anlatılmıştır.
356.	P 1313	Török	67	?	?	Ahmed kethüdanın Viyana'da bulunan elçiye yazmış olduğu mektupta daha önceden bir mektup gönderildiği söylenmiştir. Devamında Şimontorya Sancakbeyi Yusuf Bey'in esir olduğu bildirilip bir mübadeleden bahsedilmiştir. Ardından Belgrad'da olan bazı gelişmeler anlatılmıştır. Son kısımda da iyi dilekler sunulup, selamlar iletilmiştir.

357.	P 1313	Török	68	?	?	Bölükbaşı Şaban'ın kardeşine yazmış olduğu bu mektupta Ali Paşa hazretlerinin huzuruna çıktığını bildirmiştir. Ardından Uzun Hasan Paşa'dan bahsedip ona ve Anahtarcı oğlu Hasan Paşa, Bölükbaşı Ali, İsmail Paşa'ya selamlarını yolllamıştır.
358.	P 1313	Török	69	?	?	Bekir Paşa'nın Ferenc Batthyany'e yazmış olduğu mektup
359.	P 1313	Török	70	?	?	Osman Ağa ve yanındaki iki ağanın Kont Adam Batthyany'e yazmış olduğu mektup
360.	P 1313	Török	71	1665	Budin	Budin Paşası Vezir Gürcü Mehmet Paşa'nın Pal Batthyany'e yazmış olduğu mektup
361.	P 1313	Török	72	?	?	Halil Odabaşı'nın Zafaret Ağa'ya yazmış olduğu mektup
362.	P 1313	Török	73	?	?	Mehmed Sipahi'den Ferenc Batthyany'e yazılan mektup
363.	P 1313	Török	74	?	?	Ahmed Kethüda ve Vezir Ali Paşa tarafından Ferenc Batthyany'e yazılan mektup
364.	P 1313	Török	75	19 Ocak 1713	Belgrad	Ahmet Kethüda'nın Seyid Abdullah Çelebi'ye yazdığı mektup
365.	P 1313	Török	76	?	?	Kopan beyi Abdülhalil beye yazılan mektup
366.	P 1313	Török	77	?	?	Kopan'da bulunan Musa Odabaşı'dan Budin'de bulunan oğlu Bölükbaşı Hasan'a yazılan bu mektupta bazı isteklerde (Pabuç, yelek, gümüş kuşak

						gibi) bulunulmuştur. Mektubun son kısmında da selamlar ve dualar iletilmiştir.
367.	P 1313	Török	78	27 Temmuz 1654	?	Osman Ağa ve yanındaki iki ağanın Kopan sancağı alaybeyi Ahmed için yazmış oldukları bu mektupta tımarlarla ve bazı tımarların kime ait olduğuyla ilgili bilgi veriliyor.
368.	P 1313	Török	79	?	?	Babofça Odabaşısı Abdullah'tan Budin'de bulunan İbrahim Zaim'e yazılan mektup
369.	P 1313	Török	80	?	?	Odabaşı Abdullah'tan Derviş Paşa'ya yazılan bu mektupta bir şikâyetten bahsedilmektedir. Şikâyette paralarını (akçelerini) alamadıkları dile getirilmiş, ya paşanın bu yere gelmesi ya da akçeleri ödemesi istenmiştir. Paraları almak için de ramazan ayında adam yollanacağı, paranın ona teslim edilmesi isteniyor.
370.	P 1313	Török	81	3 Mart 1654	Budin	Budin Paşası Gürcü Kenan Paşa'dan Salih oğlu Durak'a yazılan mektup
371.	P 1313	Török	82	?	?	Budin'de bulunan Bekir Paşa'nın Adam Batthyany'e yazmış olduğu mektup
372.	P 1313	Török	83	?	?	Peçuy sancakbeyi Mustafa'dan Ferenc Batthyany'e yazılmış olan mektup
373.	P 1313	Török	84	?	?	Pervane Ağa'dan Kormend'de esir olan Bekir Ağa'ya yazılmış olan mektup

374.	P 1313	Török	85	?	?	Kısa bir metinden oluşan bu belgenin kimden kime gönderildiği belli olmayıp, metinde 8 tane tolga gönderilmesi istenmiştir.
375.	P 1313	Török	86	?	?	Kopan Alay Beyi Ali'den İstvan Bockai ve İstvan Sarkany'e yazılmış olan mektup
376.	P 1313	Török	87	?	?	Mehmed Ağa'dan Hasan Ağa'ya yazılan mektup
377.	P 1313	Török	88	?	?	Kanije Paşası İbrahim Paşa'dan Ferenc Batthyany'e yazılmış olan mektup
378.	P 1313	Török	89	28 Haziran 1589	İstanbul	Sultan III. Murad adına Sipahi Mehmed oğlu Salih'e gönderilen belge.
379.	P 1313	Török	90	31 Temmuz 1654	Budin	Sultan IV. Mehmed adına Sipahi Salih oğlu Durak'a gönderilen belge.
380.	P 1313	Török	91	14 Ağustos 1654	Budin	Sultan IV.Mehmed'den Kopan Sancakbeyine gönderilen ferman
381.	P 1313	Török	92	29 Aralık 1640	Kopan	Sultan İbrahim'den Kopan sancağına bağlı Dörtyol palankasına gönderilen bu berat-ı hümayunda bir hizmet görevinden bahsedilmiş ve ulufenin yoldaşlara verilmesi emredilmiştir.
382.	P 1313	Török	93	2 Kasım 1640	Budin	Sultan IV. Mehmed adına Ramazan Ağa'ya gönderilen ferman

383.	P 1313	Török	94	7 Temmuz 1634	Kopan	Sultan IV. Murad adına Malkoç Ağa'ya gönderilen bu berat-ı hümayunda Budin eyaletine bağlı Kopan sancağında bulunan Dörtyol kalesinde bulunan bir martalosun yevmiyesi belirtilip, devamında ulufelerin dağıtılması emredilmiştir.
384.	P 1313	Török	95	18 Ağustos 1631	İstanbul	Sultan II. Osman adına Kanije Bölükbaşısı Ferhad Ağa'ya gönderilen bu berat-ı hümayunda Budin eyaletine bağlı Kopan sancağında bulunan Dörtyol kalesinde bir atamadan bahsedilmektedir. Bu atamanın oradaki görevlinin yaşlanmasından dolayı kendi isteğiyle olduğu belirtilmiştir.
385.	P 1313	Török	96	13 Ocak 1641	Budin	Sultan İbrahim'den Malkoç oğluna gönderilen hediyeleri içeren belge.
386.	P 1313	Török	97	10 Ekim 1620	Kanije	Sultan II. Osman adına Kanije'de bulunan İshak İbrahim'e yollanan bu Berat-ı Hümayun'da Kanije defterdarı Hasan'a emir verilerek 9 akçelik bir Martalos görevlendirildiği belirtilmiş ve resmi-i beratın Kanije hazinesine aktarılması emredilmiştir
387.	P 1313	Török	98	28 Nisan 1650	Budin	Sultan IV. Mehmed adına İstolni Belgrad ağası Divane Mustafa adına gönderilen belge

388.	P 1313	Török	99	25 Ekim 1619	İstanbul	Sultan II Osman adına Kanije Ağası Yusuf Recep'e gönderilen belge
389.	P 1313	Török	100	25 Ekim 1619	İstanbul	Sultan II Osman adına Kanije Ağası Yusuf Recep'e gönderilen belge
390.	P 1313	Török	101	9 Ekim 1620	İstanbul	Sultan II.Osman tarafından Kanije kalesinde bulunan Mehmed Ferhad Ağa'ya yollanan bu fermanda yaşlılığından dolayı görevinden feraget eden Nasuh'un yerine berat verildiği iletilmiştir.
391.	P 1313	Török	102	25 Ekim 1619	İstanbul	Sultan II. Osman tarafından Divane Hüseyin adına yollanan berat.
392.	P 1313	Török	103	15 Ekim 1619	İstanbul	Sultan II. Osman tarafından Hüdaverdioğlu Hasan adına yollanan berat.
393.	P 1313	Török	104	?	?	El yazma parçası

SONUÇ

Çalışmamızın ilk kısmına konu olan Osmanlı-Macar ilişkilerine baktığımızda iki toplumun ilişkilerinin Osmanlı'nın kurulduğu ilk yüzyılda başladığını görmekteyiz. 16. yüzyıla kadar Osmanlılar, kurulduktan kısa bir süre sonra devlet sıfatını aldıktan sonra akıncıların süreklilik gösteren saldırıları sayesinde çok hızlı bir şekilde Macar topraklarına ulaşmışlardır. İlk mücadelelerde Macarların başarıları olsa da zamanla güç kaybı yaşayan Macar Krallığı bu akınlarla birlikte iyice zayıflamış ve Sultan I. Süleyman döneminde Orta Macaristan'ın alınması ile tarihe karışmıştır. Bu gelişmenin doğal bir sonucu olarak Osmanlı-Habsburg arasındaki yapının kalkması ile birlikte Osmanlı'nın batıdaki yeni hedefi Viyana olmuştur. 1695'e kadar Osmanlı Devleti'nin elinde kalmış olan Orta Macaristan bu hedef doğrultusunda bir garnizona çevrilmiştir. Viyana 1529 ve 1683'de iki kez kuşatılmasına rağmen alınamamıştır. İkinci kuşatmada sonucu oluşan Kutsal İttifak'ın taarruza geçmesiyle birlikte Orta Macaristan Osmanlıların elinden çıkmıştır. 145 yıl Osmanlı hâkimiyetinde kalan Orta Macaristan'da Osmanlıların burada sadece kendi usullerini değil, Macarların yöntemlerini de kullandıklarını, ayrıca Macar kültürünü de yaşatmaya çalıştıklarını görmekteyiz. Her ne kadar Osmanlılar, Macar ülkesini canlandırmaya çalışmışsalar da bu topraklar iki büyük devlet arasında kaldıkları için savaş alanı olmaktan kurtulamamıştır.

Çalışmamız ikinci kısmında 1.5 yıl boyunca tespiti yapılan 393 adet Osmanlıca belge 11 farklı fonda bulunmaktadır. Belgeler çoğunlukla ünlü Macar ailelerinin arşivlerinden bu arşivlere aktarılmıştır. Bu yüzden de belgelerin çoğu aile fonlarında bulunmaktadır. Macar Milli Arşivleri'nin sahip olduğu kataloğa baktığımızda Türk hâkimiyeti ile ilgili 2686 belge görülmektedir. Kataloğa göre bu belgelerin 405 adeti Türkçe olarak karşımıza çıkmaktadır. Katalogda bulunan diğer belgeler 8 farklı dilde yazılmıştır. Bunlar Macarca, Latince, Almanca, İtalyanca, Fransızca, Sırpça, Slovakça ve Tatarca'dır.

Macar Milli Arşivleri'nde bulunan bazı belgelerin birbirleriyle benzer özellikler taşıdığı görülse de belgeler farklı yazı türleri ve formlarda yazılmıştır. Belgeler bize çok sayıda konu hakkında bilgi vermektedir. Belgelerin Macaristan'daki eyaletlerde daha çok nereye gönderildiğine ya da nereden geldiğine bakacak olursak karşımıza 3

büyük yer çıkmaktadır. Bunlar Budin, Eğri ve Erdel'dir. Osmanlı'ya tabi olan Erdel Prensliği 'ne gönderilen mektuplara baktığımızda Erdel prensinden "Erdel Kralı, Erdel

Hâkimi" olarak bahsedildiğini görmekteyiz. Belgeler içerisinde Türk-Macar ilişkilerinde önemli bir yeri olan Thököly İmre'yi de görmekteyiz. Dönem olarak baktığımızda ağırlıklı olarak 17. Yüzyıl (Özellikle de bu yüzyılın ilk yarısı), en eski tarihli belgeye baktığımızda ise 1536 tarihi karşımıza çıkmaktadır. Belgelerin birçoğu mektup olup, genellikle tek sayfadan oluşmaktadır.

Bu çalışmanın hem Avrupa arşivlerinde bulunan Osmanlı belgeleri hem de Osmanlı Macaristan'ı gibi oldukça eksik olunan bu alanlara katkı sağlayacağı, aynı zamanda da benzeri kataloglar için bir örnek olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1.Arşiv Belgeleri

Macaristan Milli Arşivleri E Fonu
Macaristan Milli Arşivleri F Fonu
Macaristan Milli Arşivleri P Fonu
Macaristan Milli Arşivleri R Fonu

2.Araştırma ve İnceleme Eserler

AFYONCU Erhan, *Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırma Rehberi*, , Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2009

AGOSTON Gabor, *Barut, Top Ve Tüfek*, Kitap Yayınevi, çev. M. Tanju Akad, İstanbul, 2006

AGOSTON Gabor, "Macaristan'da Mevlevilik ve İslâm Kültürü", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, XIV, 1994, s. 1-9

AGOSTON Gabor, *Osmanlı'da Strateji Ve Askeri Güç*, çev. M. Fatih Çalışır, Timaş Yayınları, İstanbul, 2015

AGOSTON Gabor, "Ottoman Conquest and the Ottoman Military Frontier in Hungary", Béla Király ve László Veszprémy haz., *A Millennium of Hungarian Military History [War and Society in East Central Europe*, vol. XXXVII.; Atlantic Studies on Society in Change No. 114.], 2002, s.85-110

AKIN Hicran, "Németh'e Göre En Eski Türk-Macar Münasebetleri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt: XXX, Sayı:1-2, Yıl:1982, s. 1-6.

ALTAYLI Yasemin, "Budin Beylerbeyi Arslan Paşa (1565-1566)" , *OTAM Dergisi*, Sayı 19, 2006, s. 33-51

ALTAYLI Yasemin, "Budin Paşalarının Macar Dilinin Teşviki ve Dini Hoşgörüsü", *2023 Dergisi*, S.59, Mart 2016, s. 64-69

AYDÜZ Salim, "XIV. – XVI. Asırlarda Avrupa Ateşli Silah Teknolojisinin Osmanlılara Aktarılmasında Rol Oynayan Avrupalı Teknisyenler (Tâife-i Efrenciyân)", *Belleten*, Cilt: LXII, Sayı: 235, 1998,

AYDÜZ Salim. *Tophane-i Amire ve Top Döküm Teknolojisi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2006

BİLGE Sadık Müfit. "Macaristan'da Osmanlı Hâkimiyetinin ve İdari Teşkilatının Kuruluşu ve Gelişmesi", *OTAM Dergisi*, Sayı 11, 2000, s.33-81.

BOLDİZSAR Ivan. *Hungary*, Corvina Press, Hungary, 1962.

BOZKURT Nurgül. "XVIII. Yüzyılın Başlarında Osmanlı-Avusturya Ticari Münasebetleri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XII, İzmir, 1997, s. 184-194.

CSÁKİ ÉVA. "Macarların Eski Tarihine ve Eski Türk-Macar İlişkilerine Dair", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, Sayı 30, 2004.

ÇAPRAZ Hüseyin Şevket Çağatay. "Karlofça Antlaşması'na Doğru Macaristan'ın Siyasi Ve Sosyal Vaziyeti İzinde İki Osmanlı Vesikası", *Türkbilig Dergisi*, Sayı 30, 2015, s. 151-166

ÇAPRAZ Hüseyin Şevket Çağatay. "Orta Macar Krallığı'ndan İzmit'e İmre Thököly", *Uluslararası Akçakoca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri*, 2014.

ÇAPRAZ Hüseyin Şevket Çağatay. "Osmanlı Fethi Öncesi Macar Toplumsal Yapısı Ve György Dózsa Ayaklanması", Tarihin Peşinde Dergisi, Sayı 6, 2011, s.117-134

ÇAPRAZ Hüseyin Şevket Çağatay. "XVII. Yüzyıl Macar Millet Anlayışının İdeolojik İçeriği Açısından Bir Örnek: Kuruz Hareketi ve Askeri Potansiyeli". *Karadeniz Araştırmaları Merkezi*, Sayı 28, 2011, s. 67-84

ÇİÇEK Kemal. " II. Viyana Kuşatması ve Avrupa'dan Dönüş (1683 - 1703)", *Genel Türk Tarihi*, Yeni Türkiye Yayınları, Editörler: Hasan Celal Güzel, Prof. Dr. Ali Birinci, Ankara, 2002, Cilt 6, s.115-116

ÇOBAN Erdal. "Kopan Sancağı'nın (Macaristan) 16. Yüzyıldaki Ekonomik Gelişmesi Üzerine", *OTAM Dergisi*, Cilt 17, Sayı 17, 2015, S. 1-15

ÇOBAN Erdal, "Macaristan'da Protestanlığın Gelişmesi Ve Osmanlı Hâkimiyeti", *OTAM Dergisi*, Sayı 7, 1996, s. 99-112

ÇOLAK Melek, "Atatürk Macarlar ve Türk Tarih Tezi", *Türkiyat Araştırmalar Dergisi*, Sayı 4, s. 381- 383

ÇOLAK Melek, "Muğla ve Çevresinde Macarlar", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Yıl 5, Sayı 10, s.27-43

DOĞAN İsmail, "Macar Ulusal Kimliğinin Oluşumunda Türk Etkisi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Sayı 47, 2007, s.1-12

ECKHART Ferenc. *Macaristan Tarihi*, çev. İbrahim Kafesoğlu, Türk Tarih Kurumu, 2010

EMECEN Feridun, "Osmanlı Kaynaklarında Uzun Savaşlar ve Zitvatorok Anlaşması ile İlgili Algılama ve Yorum Problemleri", *İSAM Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, Sayı 29, 2007, s.87-97

EMECEN Feridun, *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*, Timaş Yayınları, 2015

EMECEN Feridun, *Osmanlı Klasik Çağında Siyaset*, Timaş Yayınları, 2009

ERDOĞAN Emine, ORHUN Çalık, "16. Yüzyıl Ortalarında Avrupa'da Mezhep Mücadeleleri ve Osmanlılar", *İSAM Dini Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 5, s.317-330

EROĞLU Haldun, "Osmanlılarda İktidarın Değişim Süreci Ve Meşruiyet Sorunu", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Sayı 43, 2007, s. 19-39

FAROQHİ Suraiya, FLEET Kate, *Türkiye Tarihi (1453-1603)* , Kitap Yayınevi, İstanbul, 2016

FODOR Pal. "1520-1541/Macaristan'a Yönelik Osmanlı Siyaseti", çev. Özgür Kolçak, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, Sayı 40, 2004, s.11-85

FODOR Pal. *İmparatorluk Olmanın Dayanılmaz Ağırlığı*, çev. Özgür Kolçak, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2016

GEZA David, "Buda (Budin) Vilayeti'nin İlk Tımar Sahipleri". *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi Prof. Cengiz Orhonlu Hatıra Sayısı*, Sayı 12, 1998, s.57-61

GEZA David, "Macaristan'da Yönetici Osmanlı Aileleri", *OTAM Dergisi*, Sayı 38, 2015, s.13-30

GEZA David, "Kasım Voyvoda, Bey ve Paşa", *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 35, Sayı 60, 2016, s.291-330

GEZA David, "Osmanlı Macaristanı'nda Bazı Vakıflar", *Balkanlarda Osmanlı Vakıfları ve Eserleri Uluslararası Sempozyumu*, 2012, s.143-148

GEZER Ömer, "Macaristan'da Son Osmanlı Garnizonu: Temeşvar'a 'Eğri Nizamı'nın Verilmesi Ve Maliyeti", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.26 (2017 Bahar), s.141-156

GÖKBİLGİN M.Tayyib, "XVII. Asır Başlarında Erdel Hadiseleri ve Bethlen Gabor'un Beyliğe İntihâbı", *Tarih Dergisi*, Sayı 1, 1949, s. 1-28

GÖKBİLGİN M.Tayyib, "Türk İdaresinde Budin", *Atatürk Konferansları(1971-1972)*, TTK, 1975, Cilt 5, s.163-178

GÖKBİLGİN M.Tayyib, "Kara Üveys Paşanın Budin Beylerbeyliği (1578-1580)", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3-4, s.17-34

GUBOĞLU Mihail, "Fatih'in Ştefan Çel Mare Üzerine İki Boğdan Seferi", *Belleten*, Cilt: XLVII, Sayı 185, 1983 s.139-194

GÜMÜŞKILIÇ, Mehmet."Macaristan Türkolojisi Üzerine Bir Biyo-Biyografi Denemesi", *Turkish Studies Dergisi*, Cilt 7, Sayı 4, 2012, s.367-406

HERRİN Judith. *Bizans-Bir Ortaçağ İmparatorluğunun Şaşırtıcı Yaşamı*, çev. Uygur Kocabaşoğlu, İletişim Yayınları, 2010

ISTVAN Lazar, *Hungary: A Brief History*, Corvina Press, 2001

IŞIK Mustafa, "Mohaç Savaşı ve Budin'de Osmanlı Hâkimiyetinin Tesisi Meselesi (1526-1541)", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 22, s.270-279

IŞIK Mustafa, *XVI. yüzyılda Osmanlı hâkimiyetinde Budin*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2013

İNALCIK Halil. *Devlet-i Aliyye - Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar 1*, İş Bankası Yayınları, 2009

İNALCIK Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2013

İSKİT Temel, *Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2015

JORGA Nicolae, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Cilt 1-3, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2005

KANTEMİR Dimitri, *Osmanlı İmparatorluğunun Yükseliş ve Çöküş Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1979

KARATAY Osman, BİLGEHAN A. Gökdağ. *Balkanlar El Kitabı, Akçağ* Yayınları, 2013

KÖKSAL Yonca, Mehmet POLATEL. *Avrupa Arşivlerinde Osmanlı İmparatorluğu*, Koç Üniversitesi Vekam Yayınları, Ankara, 2014

KÖPRÜLÜ Fuad. *Osmanlı Devletinin Kuruluşu*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.

MCNEİLL William. *Avrupa Tarihinin Oluşumu*, çev. Yusuf Kaplan, Külliyat Yayınları, İstanbul, 2008

MERRY E. Wiesner-Hanks. *Erken Modern Dönemde Avrupa 1450-1789*, çev. Hamit Çalışkan, İş Bankası Yayınları, 2009

ORCAN Gülin. *Macaristan Prensi İmre Thököly*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

ÖZCAN Abdülkadir, "Macarların Kahraman Düşmanı Son Budin Valisi Abdurrahman Abdi Paşa", *FSM İlmî Araştırmalar, İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Sayı 5, 2015, s.441-454

ÖZEL Oktay, Mehmet ÖZ, *Söğüt'ten İstanbul'a*, İmge Kitabevi, Ankara, 2005.

PÁLFFY Geza, "16. Yüzyıl Macaristan Ve Hırvatistan'ında Türk Tehdidine Karşı Müdafaa Ve Askeri Haritacılık", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, Sayı 24, 2013, s.17-47

PRİNCE John Dyneley, "Macar Dilindeki Türkçe Unsurlar", *Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, çev. M.Turgut Berbercan, Sayı 2, 2013, s.123-133

ROBERTS John M., *Avrupa Tarihi*, çev. Fethi Aytuna, İnkılap Yayınevi, 2010

SCHWOEBEL Robert, *Hilalin Gölgesi-Rönesans'ta Türk İmajı*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2013.

SİMON Eva, "Kayıt dışı (Hâric Ez-Defter) Ve "Gayrimeskûn" (Hâli Ez-Raiyyet) Yerlerin Osmanlı Sınır Boylarının Şekillenmesinde Etkisi", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, Sayı 24, 2013, s.1-16.

TAKÁCS Bálint Zoltán, "IX. Yüzyılda Hazarlar, Peçenekler ve Macarlar", Yeni Türkiye Dergisi, Sayı 66, 2015, s.317-327.

TURAN Mustafa, "II. Viyana Muhasarası: Osmanlı Devleti'nde Siyasi, İdari Ve Askeri Çözulme", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 9, 1998, s.389-429.

TURHAN Fatma Sel, Özgür KOLÇAK, M.Ali GÖKAÇTI, "Osmanlı Dönemi Balkan Şehir Tarihi: Bosna, Macaristan ve Yunanistan Şehirleri", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 6, 2005, s.117-150

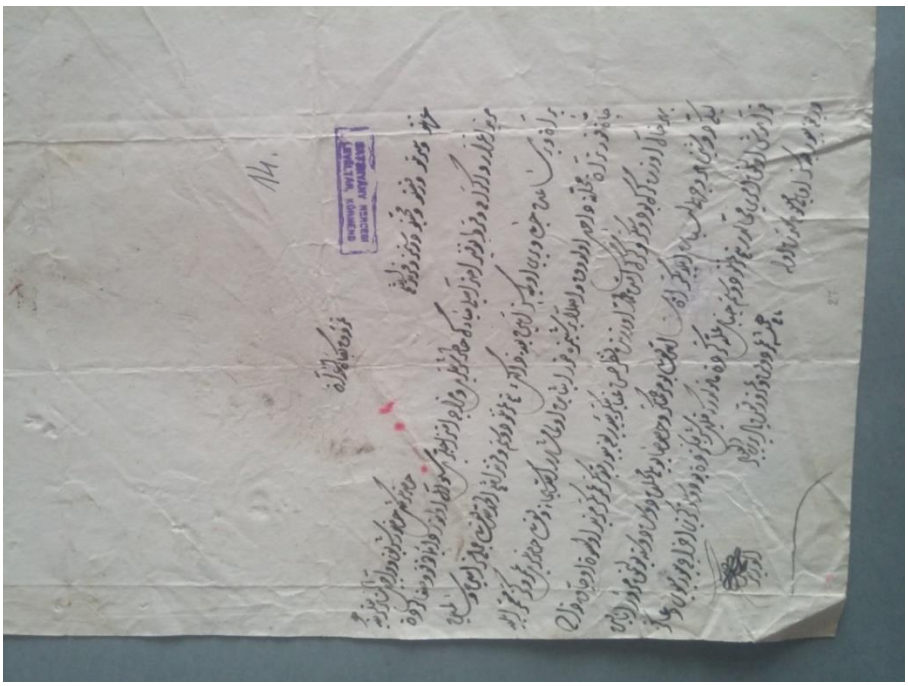
UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi I-IV Cilt*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2016

ÜLGEN Pınar, "Ortaçağ Avrupa'sında Feodal Sisteme Genel Bir Bakış", *Mukaddime Dergisi*, Sayı 1, 2010, s.1-17

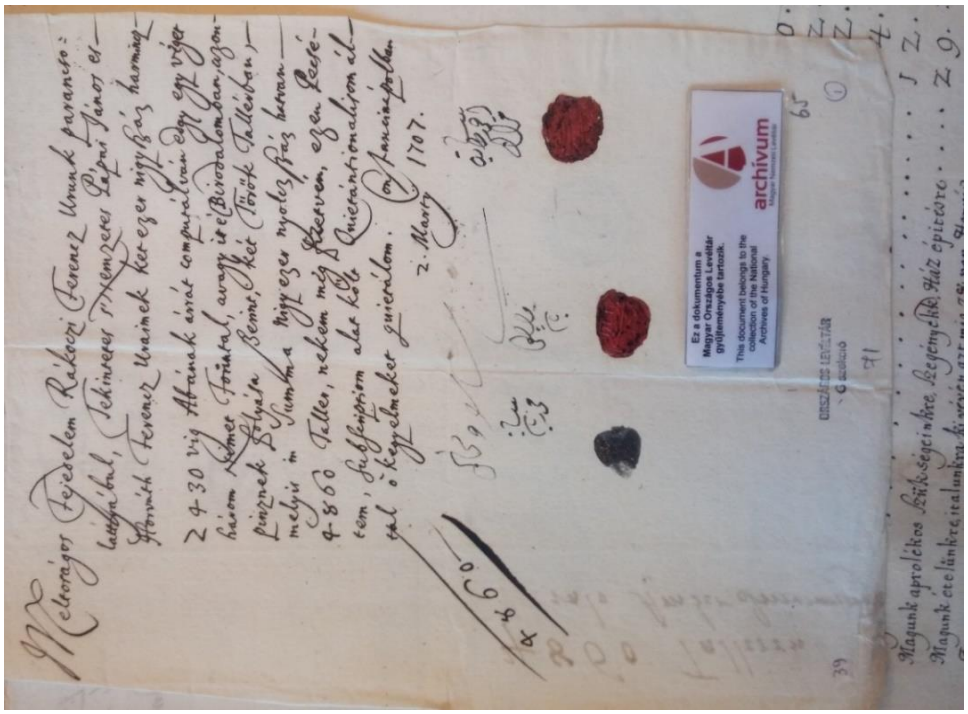
ZİNKEİSEN Johann Wilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2011

EK
MACAR MİLLİ ARŞİVLERİNDE BULUNAN BAZI BELGELER

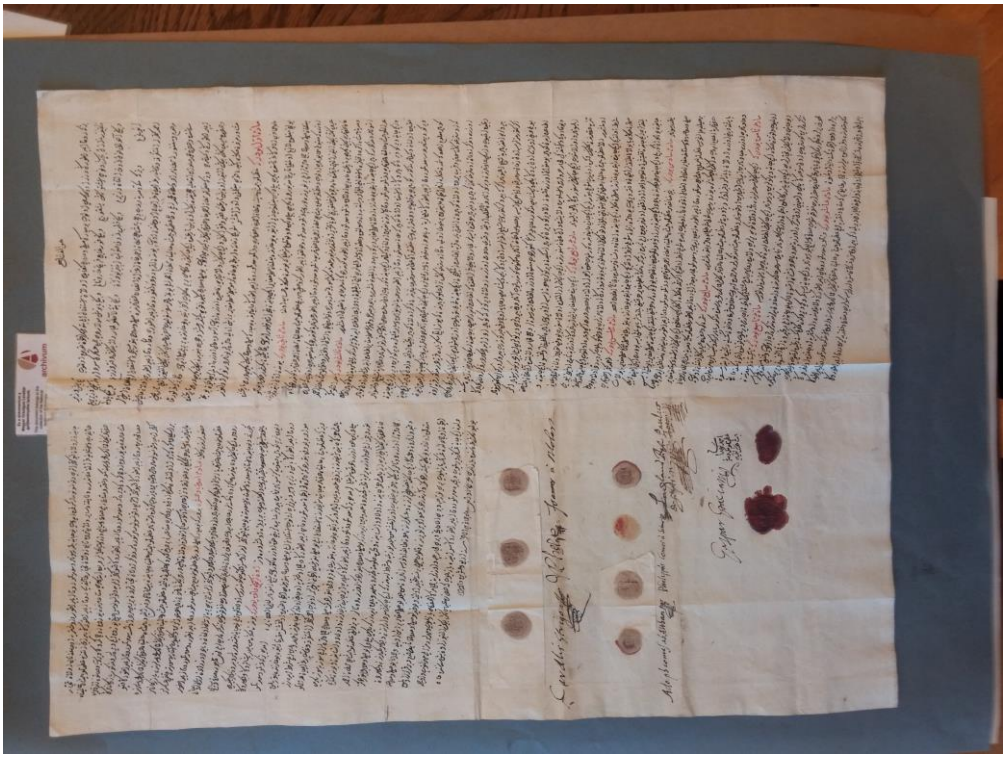
EK-1: Budin Beylerbeyi Mehmed Paşa'dan Adam Battyany'e yazılan mektup. (Macar Milli Arşivleri P1313 Fonu)

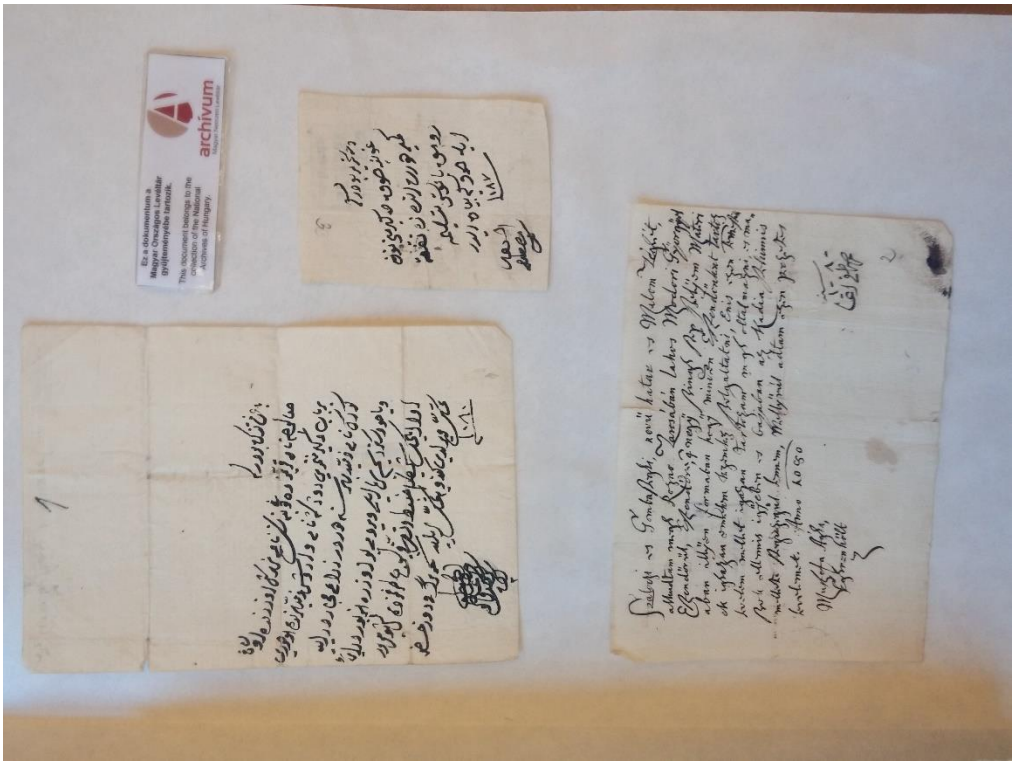
EK-2: Macarca bir Belge (Macar Milli Arşivleri G15 Fonu)

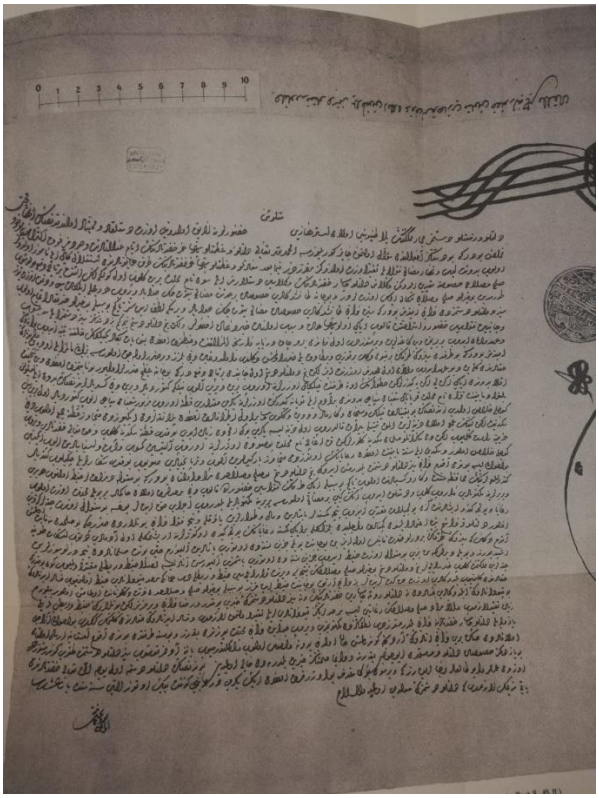
EK-3: Kanije Paşası Ahmed Paşa ile Janos Molart Arasında Yapılan Zitvatorok Antlaşması (Macar Milli Arşivleri P108 Fonu)

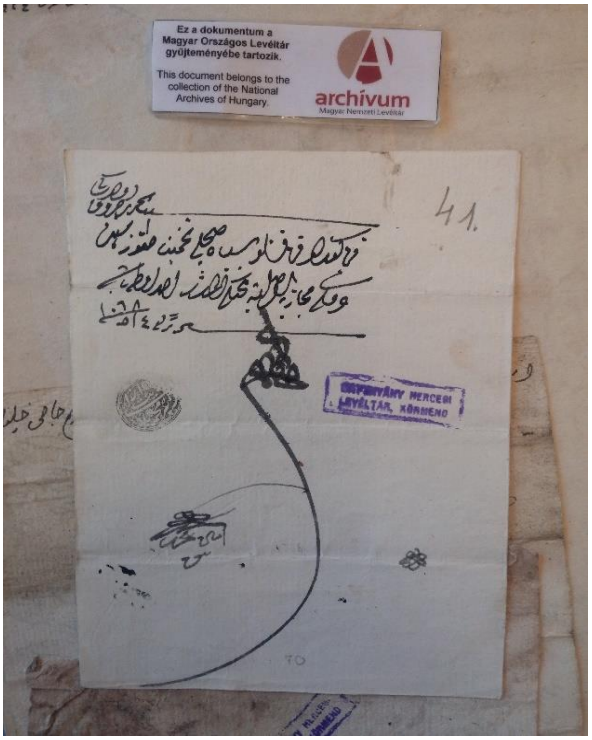
EK-4: Mustafa Ağa Tarafından Yanoş İsimli Macar Kişiye Bir Değirmen Hakkında Gönderilen Belge (Macar Milli Arşivleri P658 Fonu)

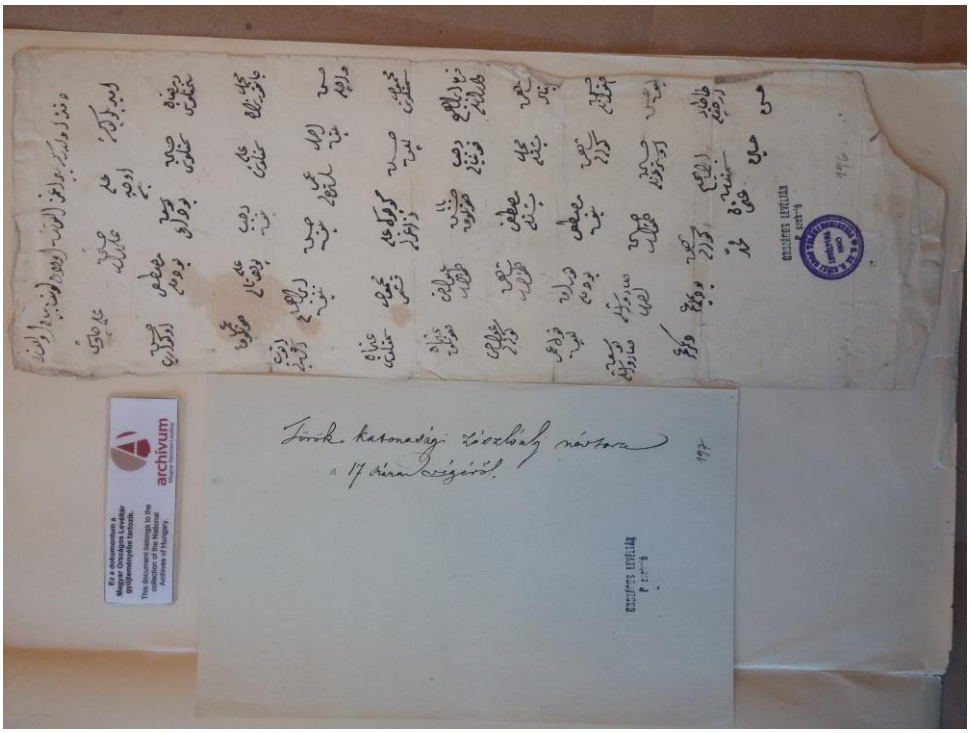
EK-5: Budin Beylerbeyi Murtaza Paşa'dan Nikolaus Eszterhazy'e yazılan mektup (Macar Milli Arşivleri P123 Fonu)

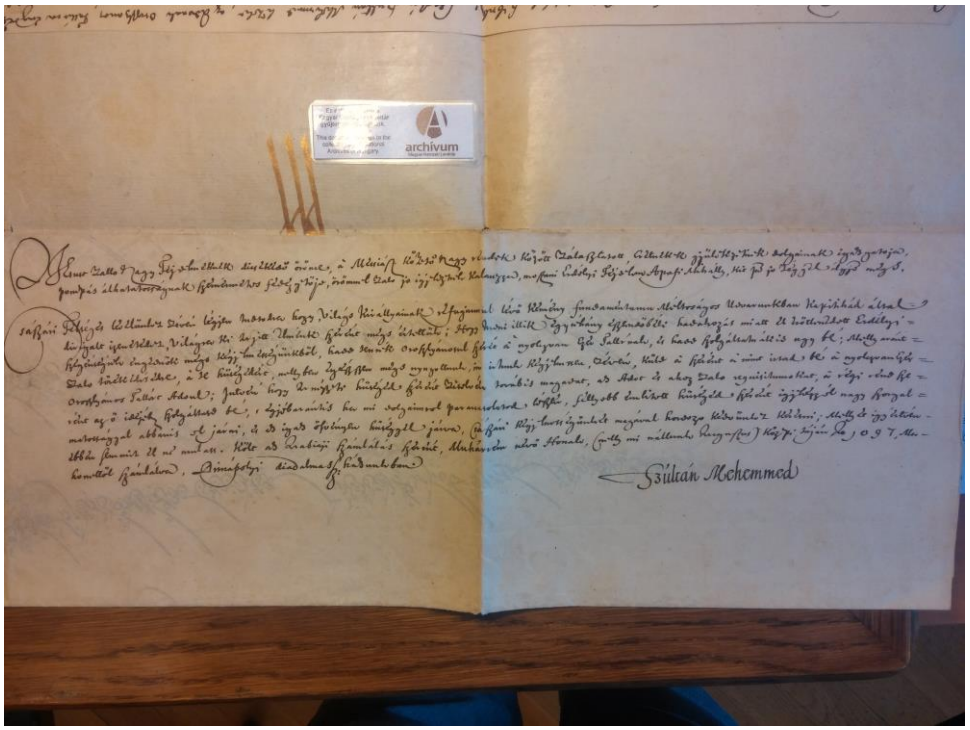
EK-6: Ahmet Odabaşı adına düzenlenmiş bir belge (Macar Milli Arşivleri P1313 Fonu)

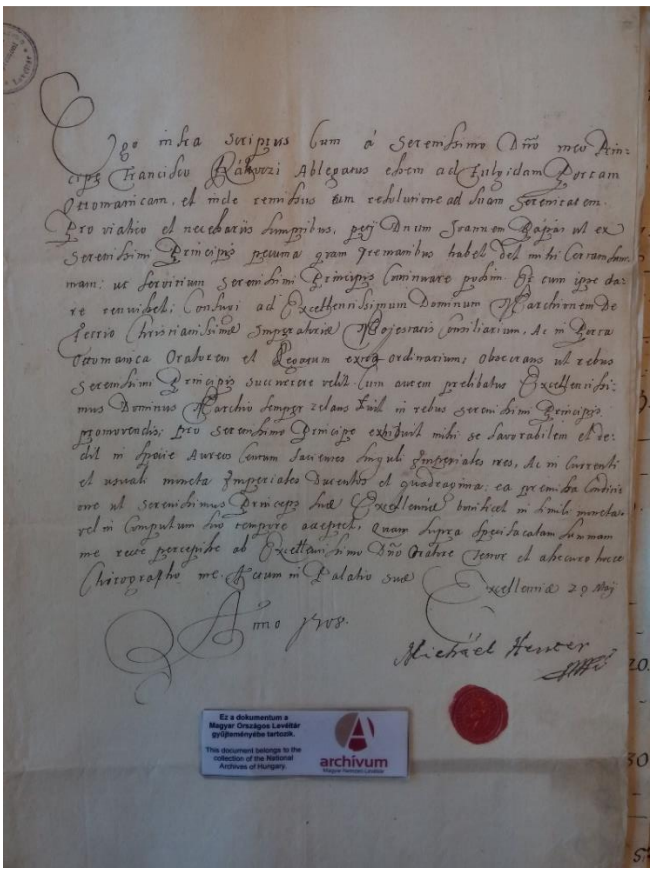
EK-7: Osmanlı Askerlerinin İsimlerinin Yazılı Olduğu Liste (Macar Milli Arşivleri P658 Fonu)

EK-8: Sultan Mehmed Tarafından Gönderilmiş Fermanın Macarca Çevirisi (Macar Milli Arşivleri F126 Fonu)

EK-9: Latince bir belge (Macar Milli Arşivleri G15 Fonu)

EK-10: Macar Milli Arşivleri Merkez Binası (Budapeşte/Macaristan)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	**Ali TÜZEL**
Doğum Yeri	**Çankırı**
Doğum Tarihi	**07.08.1992**

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	**Hacettepe Üniversitesi**
Fakülte	**Edebiyat Fakültesi**
Bölüm	**Tarih**

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	**KPDS (…..) ÜDS (….) TOEFL (….) EILTS (….)**
…	

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	
Görevi/Pozisyonu	
Tecrübe Süresi	

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	**alotuzel@gmail.com**